

525-ci qəzet

7 iyul 2012-ci il, şənbə, №119 (3675). Qiyməti 40 qəpik

www.525.az

Elmar Məmmədyarovdan İran səfirinə həbsdə olan şairlərlə bağlı tələb

“İRANDA SAXLANILAN HƏMVƏTƏNLƏRİMİZLƏ AZƏRBAYCAN KONSULUNUN GÖRÜŞÜ TƏŞKİL EDİLMƏLİDİR”

Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədyarov İran İslam Respublikasının ölkəmizdəki fövqəladə və səlahiyyətli səfiri Məhəmmədbağır Bəhramini diplomatik fəaliyyətinin başa çatması ilə əlaqədar qəbul edib. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumatda görə, görüşdə Azərbaycanla İran arasında iki tərəflə münasibətlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Nazir Elmar Məmmədyarov Azərbaycan vətəndaşları olan iki gənc şairin İranda saxlanılmasından ölkə ictimaiyyətində ciddi narahatlıq yaratdığını diqqətə çatdırıb və Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin İran tərəfinə beş nota təqdim etməsinə baxmayaraq qarşı tərəfin yalnız qısa və natamam cavab verdiyini xatırladıb.

Ardı 4-cü səh.

Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Herman Van Rompuy Azərbaycan Dillər Universitetində olub

Səh.2

Azad Rəhimov: "Bu ilin ilk yarısı gənclər siyaseti baxımından uğurlu olub"

Səh.3

Eyyub Hüseynov: "Halal" sözü is-tehlakçını aldatmaq deməkdir"

Səh.5

Yol polisi sürücülərə müraciət etdi

Səh.5

Avni Erdemir: "Cənubi Qafqaz bölgəsində sülh Azərbaycanın və Türkiyənin qardaşlığının güclənməsindən asılıdır"

Səh.6

Azərbaycanlı yazarlar İranın söz adamlarına müraciət etdi

Səh.5

Anar Ayətullah Xameneiyə müraciət etdi

“ÜMİD EDİRƏM Kİ, SƏHİRİYARIN MƏNƏVİ ÖVLADLARI OLAN İKİ GƏNC İSTEDADLI ŞAIRİMİZİN TALEYİNƏ BİGANƏ QALMAYACAQSINIZ”

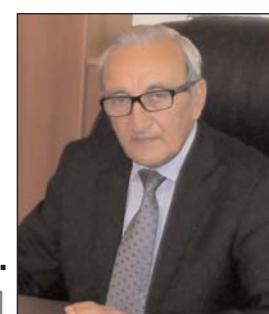
Səh.4

"Misir müəllim çox iti ağrıla, incə yumora malik insandır"

Pərvinin həmsöhbəti Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Yusif Məmmədovdur.

Səh.14-15

Seyx Əbdül Mahmudbəyov:

“Mən sabahımı keçən günlərimə qurban verməzdim, bu, naşükürlük olardı!”

“PEŞƏKARLIQLA ÖZFƏALİYYƏTİN FƏRQİNİ HƏR KƏSƏ GÖSTƏRMƏK ÜÇÜN ƏLİMDƏN GƏLƏNİ ETMƏYƏ HAZIRAM”

Səh.16

Cengiz Özdemir: "Küləklər şəhəri adلانan Bakı indi həmdə İşıqlar Şəhəri olub!"

“BAKİ MƏDƏNİYYƏT, SƏNƏT, MEMARLIQ VƏ TURİZM SAHƏLƏRINDƏ YENİ SƏRMAYƏLƏRLƏ ÖN PLANADA ÇIXMAĞA BAŞLAYIB”

Səh.19

Turizm İnstitutunda "Hyatt" otelin təmsilçilərilə görüş keçirilib

Dünən Azərbaycan Turizm İnstitutunda (ATİ) əsası 1957-ci ildə ABŞ-da qoyulan, Bakıda ilk beynəlxalq mehmanxanalar şəbəkəsi sayılan "Hyatt Regency Bakı"nın məsul şəxsləri ilə institutun Turizm və otelçilik, Menecment ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələrinin görüşü olub. İnstitutun mətbuat xidmətindən verilən məlumatə görə, təqdimat və sual-cavab formatındaki tədbirdə "Hyatt otel"in təmsilçilərindən Səbinə Hüseynova, Fərman Mehdiyadə, Fadi Akeel, Yevgeniy Nahman tələbələri maraqlandıran çoxsaylı sualları cavablandırıblar. Fadi Akeel Hyatt otelin insanlara sərədan müştəri xidməti deyil, xüsusi hədəf bilinən qonaqpərvərliyin detallarını şərh edib. Öz ölkəsinin – lərdən yanınımın timsalında turizmin inkişafına təkan veren amillər sərasında belə yanaşmanın müstəsnə rol oynadığını xüsusi vurğulayıb. Turizmin gəzmək, əylənmək, sadəcə görmək prizmasından deyil, sivilizasiyaların qarşılıqlı inkişaf göstəricisi olduğunu bildirib. Qonaqpərvərliyin yeralı təbii sərvətlərdən məhrum olan ölkələrin iqtisadi inkişafında, maliyyə resurslarının formalşamasında və möhkəmlənməsində əhəmiyyətindən danışır. Fərman Mehdiyadə Hyatt oteldəki fealiyyətində yalnız işləmək yox, öyrənmək, təcrübə qazanmaq təndensiyasının üstünlüklerini şərh edib. Səbinə Hüseynova isə ATİ tələbələrinə maraqlı təkliflər verib. O, yay dövründə 3 aylıq iş, eyni zamanda Hyatt otelin Harvard Biznes Məktəbi ilə əməkdaşlığı çərçivəsində həyata keçirdiyi liderlik və menecment kurslarından yararlanmağı məsləhət görüb, təlim və inkişaf proqramlarının ATİ tələbələri üçün faydalığını inandığını bildirib.

S.QARAYEVA

TQDK ali məktəb rektorlarına müraciət edib

Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyası (TQDK) ali məktəb rektorlarına müraciət edib.

TQDK-dan APA-ya verilən məlumatə görə, 2012–2013-cü tədris ili üçün ali təhsil müəssisələrinin magistratura səviyyəsine qəbul imtahanı əsasında keçirilən müsabiqə nəticəsində hər hansı bir ixtisaslaşmaya yerləşdirilmiş bakalavrlar tələb olunan sənədləri iyulun 3-dən 12-dək qəbul olunduqları ali təhsil müəssisəsinə təqdim etməkle təhsil alma formasını seçib qeydiyyatdan keçməlidirlər.

"Magistr" jurnalının 4-cü sayında qarşısında təhsil alma forması "Ə/Q" (əyani/qiyabi) kimi göstərilmiş ixtisaslaşmala qəbul olunmuş bakalavrular qəbul olunduqları təhsil müəssisəsində qeydiyyatdan keçərkən öz arzuları ilə əyani və ya qiyabi təhsil alma formasını seçə bilərlər.

Baş redaktor: Rəşad Məcid

Redaktor: Yaşar Əliyev

Baş redaktor müavinləri:

Yusif Rzayev, Seyfəddin Hüseynli

Redaktor müavinləri:

Aydın Bağırov, Mirhacib Məcid, İsgəndər Həsənov

Qəzet bazar və bazar ertəsində başqa hər gün çıxır

Ünvan: AZ1033,

Bakı, Ş.Mustafayev küçəsi-27/121

Telefon: 566-67-98, 566-93-40

Faks: 566-25-20

Internet ünvanı: www.525.az

E-mail: qezet525@mail.ru

Qəzet "Azərbaycan" nəşriyyatının mətbəəsində çap olunub.

Təsisçi: "525" şirkəti

İndeks: 0046, tiraj: 3525, sifariş: 2201

"TURAN", AzərTAc, "TREND", APA və "OLAYLAR"ın informasiyalarından istifadə olunub.

Dərc olunan reklamların mətninə görə redaksiya məsuliyyət daşıdır.

® işarəsi altında dərc olunan materiallər reklam xarakterlidir.

Qəzet 1992-ci il noyabrın 17-dən çıxır.

Saxta təhsil sənədi olanlar üçün daha bir maneə

"MÜƏLLİMLƏRİN İŞƏ QƏBULU İLƏ BAĞLI MÜSABIQƏNİN SON MƏRHƏLƏSİNDE SAXTA SƏNƏDLƏ KEÇMƏK MÜMKÜN OLMAVACAQ"

Azərbaycanda saxta təhsil sənədi olanlar müəllimlərin işə qəbulu ilə bağlı müsabiqənin son mərhələsindən keçə bilməyəcəklər.

Təhsil naziri Misir Mərdanov sözlərinə görə, müsabiqənin 3-cü mərhələsində təhsil sənədlərinin ekspertizası aparılacaq: "Son mərhələdə namizədin elektron ərizədə göstərdiyi göstəricilər onları təsdiq edən sənədlərlə tutuşdurulacaq. Büttün diplomlar Təhsil Nazirliyin təhsil sənədləri bazası və tələbə-məzən elektron bazası vasitəsilə yoxlanılacaq. Məlum olacaq ki, sənəd həqiqətən də həmin ali və ya orta ixtisas məktəbi tərəfindən həmin şəxsə verilib, ya yox. Ona görə də saxta sə-

nədlə bu mərhələdən keçmək mümkün deyil". M. Mərdanov bildirib ki, rəqlamentə əsasən, namizədin elektron ərizədə göstərdiyi sənədlər sonradan təsdiqini tapmaza, onların imtahan nəticələri ləğv edilə bilər: "Azərbaycanın orta məktəblərinə müəllimlərin işə qəbulu ilə bağlı bu günlək 2500 nəfər elektron ərizə verib. Ərizə verənlər daha çox ibtidai sinif (671), ingilis dili (450), Azərbaycan dili və ədəbiyyat (298) və riyaziyyat (230) müəllimləridir. Ümumiyyətdə bu il 3270 vakant müəllim yeri üzrə müsabiqə aparılacaq. Onların 293-ü Bakı şəhəri, 2977-si isə respublikanın digər rayon və şəhərləri üzrədir. Vakant müəllim yer-

lərinin 48-i peşə liseylərinin payına düşür. Bakı məktəblərindəki vakant yerlərin 237-si Azərbaycan, 56-sı rus bölməsi üzrədir. Bölgələrdəki vakant yerlərin isə 2886-sı Azərbaycan, 91-i rus bölməsinin payına düşür". Nazirin dediyinə görə, iyulun 15-dən 20-dək namizədlərdən qəbul edilən elektron ərizələrin təsdiqi həyata keçiriləcək: "İmtahanlara qədər hər bir namizəd öz elektron səhifəsində imtahanın vaxtı və yeri haqqında məlumat ala biləcək. Ayın 23-dən başlayaraq isə təsdiq olunmuş qrafik üzrə namizədlər kompüter arxasında imtahan suallarına cavab verəcəklər".

S.QARAYEVA

Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Herman Van Rompuy Azərbaycan Dillər Universitetində olub

Dünən Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Herman Van Rompuy Azərbaycana səfəri çərçivəsində Azərbaycan Dillər Universitetində (ADU) olub. Tədbirdə Avropa Birliyinə daxil olan və digər ölkələrin Azərbaycandakı səfirləri, beynəlxalq təşkilatların Bakıdakı nümayəndəliklərinin rəhbərləri, millət vəkilləri və ADU-nun professor-müəllim heyəti iştirak edib.

Tədbirdə çıxış edən ADU-nun rektoru, professor Səmed Seyidov Herman Van Rompuy Azərbaycan Dillər Universitetindən görükdən məmənnə olduğunu bildirib. S.Seyidov çıxışında universitetin fealiyyəti və beynəlxalq əlaqələri haqqında danışır. O, Avropa Birliyinin prezidenti Herman Van Rompuyun ölkəmizə səfərini Azərbaycan üçün tərəfdəşligin və dostluğun əhəmiyyətli göstəricisi kimi qiymətləndirdiyini qeyd edib. Rektor Azərbaycan-Av-

ropa Birliyi arasında münasibətlərin bir çox sahələri əhatə etdiyini vurğulayıb. O, də Avropa İttifaqı Şurasının prezidentinin ADU-ya gəlisi bu təhsil müəssisəsi üçün xüsusi önəm daşıdığını və ADU-nun AB-nin TEMPUS layihəsində iştirak hüququnu əldə etdiyini onun nəzərinə çatdırıb. Azərbaycan təhsil sisteminde ilk dəfə olaraq ADU-nun AB-nin TEMPUS programının layihəsində rəhbərlik etdiyini bildirib. Daha sonra rektor Azərbaycan və də Al arasında dostluq münasibətlərinin möhkəmlənməsində, elm və təhsil sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın genişlənməsində xüsusi xidmətlərinə görə Herman Van Rompuy ADU-nun fəxri doktoru adı verilməsi barədə univeristetin Elmi Şurasının qərarını elan edbi və doktorluq diplomunu və mantiyasını qonağa təqdim edib.

Sonra çıxış edən Avropa İttifaqı

Şurasının prezidenti Herman Van Rompuy Azərbaycana birinci dəfə səfər etdiyini və bu səfərin Avropa Birliyi və Azərbaycan arasındaki əlaqələr haqqında fikir mübadiləsi aparmaq üçün böyük şans olduğunu bildirib. Eyni zamanda o, Azərbaycan Dillər Universitetində olmaqdan və bu təhsil müəssisəsinin fəxri doktoru adına layiq görülməsindən məmənnüllüğünü dile getirib. Çıxışı zamanı Herman Van Rompuy Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafi məkan nöqtəyi-nəzərindən unikal ölkə olduğunu qeyd edib. Azərbaycan ilə Al arasında dostluq və tərəfdəşlik münasibətlərinin əhəmiyyətindən danışan Herman Van Rompuy Azərbaycanın həm hasilatçı, həm də tranzit ölkə kimi önemini vurğulayıb və təşkilat ilə enerji əməkdaşlığını yüksək qiymətləndirib.

S.QARAYEVA

"Onlayn ödəniş edin və Unibankdan hədiyyələr qazanın!!"

STİMULLAŞDIRICI LOTEREYANIN 2-Cİ TİRAJININ NƏTİCƏLƏRİ

Unibank`ın Internet səhifəsi vasitəsi ilə (www.billpay.unibank.az) edilən onlayn ödənişlər üzrə stimullaşdırıcı lotereyanın 2-ci tirajı 6iyul 2012-ci il tarixində Bankın R.Behbudov, 55 ünvanında yerləşən Baş ofisində keçirilib. Bu tirajda 1 may – 30 iyun 2012-ci il tarixləri arası Bankın saytında onlayn ödənişlər aparan və müvafiq qaydada qeydiyyatdan keçən müştərilər iştirak edib. Onların qazandıqları bonus xallarına uyğun sayda virtual kuponları arasında təsadüfi seçim xüsusi program vasitəsi ilə Lotereya komissiyası üzvlərinin iştirakı ilə aparılıb. Nəticədə aşağıdakı nömrəli kuponların sahibləri udus qazanıblar:

Adları və eyniləşdirmə nömrələri sadalanan virtual kuponların sahibləri uduslar üçün Bankın Baş ofisine müraciət ede bilərlər (telefon (012) 117, daxili nömrə

MÜŞTƏRİNİN ADI VƏ SOY ADI	KUPON NÖMRƏSİ
Tofiq Guliyev	3304146
Rəvanə Əliyeva	8541911
Famil Ələkbərov	5711384
Tural Isgəndərov	6149617
Solmaz Muradova	4630158

2494).

Xatırladaq ki, "Onlayn ödəniş edin və Unibankdan hədiyyələr qazanın!!" stimullaşdırıcı lotereya iştirakçıları arasında oynanılan udus fondu 25 ədəd Nokia X1-01 mobil telefonlarından ibarətdir. Aksiya ərzində toplam 5 udus tirajı keçiriləcək və hər tirajda 5 ədəd mobil telefonun qalibi müyəyen ediləcək. Virtual kuponları

Unibankın Internet saytında <http://billpay.unibank.az/> ünvanı-nalogin və parol ilə daxil olub "prizlər" bölməsindən(sağ sütun) əldə etmek mümkündür. Lotereyanın növbəti tirajı 1 iyul – 31 avqust tarixləri arası Unibank`ın saytında onlayn ödənişlər aparan və müvafiq qaydada qeydiyyatdan keçən müştərilər arasında sentyabrın 7-də keçiriləcək.

ЗОЛОТОЙ ДЕПОЗИТ

Новая услуга от Международного Банка Азербайджана

Не доверяете бумажным деньгам?
Предпочитаете вкладывать деньги в золото?
В таком случае Золотой Депозит, объединяющий
в себе традиционное доверие золоту и
стабильность самого крупного банка страны,
создан именно для Вас!

Золото всегда в моде.

AZƏRBAYCAN
BEYNƏLXALQ BANKI

Tel.: *2265 или [012] 437 7900 / www.ibar.az

Azad Rəhimov: "Bu ilin ilk yarısı gənclər siyaseti baxımından uğurlu olub"

"2012-ci ilin birinci yarım illiyi ərzində "Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illər" Dövlət Proqramının icrası ilə əlaqədar Gənclər Fondu yaradılıb. Gəncə və Məngəçevir şəhərlərində, Şəki, Şirvan, Bərdə, Qazax, Quba rayonlarında tikiləcək "Gənclər ev"lərinin layihələri hazırlanıb, tikinti üçün hazırlıq işləri aparılıb. Qazaxda "Gənclər evi" istifadəyə verilib. Qeyd edim ki, hazırda 13 rayonda "Gənclər evi" fəaliyyət göstərir. 2015-ci ilin sonunadək ölkənin rayon və şəhərlərində 10 gənclər evinin tikilməsi nəzərdə tutulub. Azərbaycan tarixini eks etdirən kompyuter oyunları hazırlanıb. TV kanallarında nümayiş ediləcək gənclər üçün 3 eləvə layihə hazırlanıb. Bunlar misirdir: "Vətən sağ olsun 2", "MAG (Müsəir Azərbaycan Gəncləri)" və "Savaş" adlı layihələrdir. Prezident yanında Elmin İnkışafı Fondu tərəfindən Gənc alımların iştirak etdiyi layihələr üçün I Qrant müsabiqəsi keçirilib, 26 layihə maliyyələşdirilib". Bunları "525"-in müxbiri ilə söhbətində gənclər və idman naziri Azad Rəhimov deyib. Nazirin sözlərinə görə, bu ilin ilk yarısı gənclər siyaseti baxımından uğurlu olub: "Gənclərin intellektual və yaradıcılıq potensialının inkişafı Bakı şəhərində "Xəzər Kuboku" Bakı Beynəlxalq turniri, "Xəmse" Milli intellektual Oyunu üzrə V Azərbaycan Çempionatı, "Nə? Harada? Nə zaman?" intellektual oyunu üzrə Azərbaycan Çempionatı keçirilib. Bu fəaliyyət regionlar istiqamətində genişlənir və hazırda regionlarda gənclərin intellektual klubları yaradılır. Bakıda gənc kinematoqraflar üçün türk kinoprodüser Zeynəb Ozbatır Atakanın ustاد dərsləri təşkil edilib. Həmçinin MDB ölkələrində Gənclərə sosial xidmət

də imkanını verir. Tələb kartının təqribən 197 min nəfərə paylanması nəzərdə tutulur.

Gənclərin vətənpərvərlik və vətəndaşlıq təbiyəsi sahəsində aparılan işlərin səmərəliyinin artırılması məqsədilə gənclər arasında "Azərbaycan – doğma Vətənim" mövzusunda "Breyr-rinq" intellektual oyunu üzrə respublika yarışı, "Hünər" VII Vətənpərvərlik mahnıları festivalı, "Cəsurlar" və "Şahin" hərbi-idman və turizm oyunları, "Azərbaycan doğma diyarımızdır" adlı vətənpərvərlik yay-istirahət düşərgələri təşkil edilib. Yeniyetmə və gənclərin vətənpərvərlik təbiyəsini və onlar arasında diyarşunaslığı təbliğ etmək məqsədilə Quba, İsmayıllı, Lənkaran və Şəki rayonlarında 1500 nəfərin iştirakı ilə düşərgələr təşkil edilib. Eyni zamanda azəminatlı ailələrdən olan və sağlamlığında problemləri olan uşaqlar üçün yay reabilitasiya düşərgələri də təşkil olunub".

A.Rəhimov qeyd edib ki, birinci "Böyük İpək Yolu" Beynəlxalq Gənclər Kongresi və Festivalı və Xarici Ölkələrdə Təhsil Alan və Məzun Olmuş Azərbaycanlı Gənclərin beynəlxalq Forumu və Macarıstanın Budapeşt şəhərində "Xaricdə Təhsil Alan və Məzun Olmuş Azərbaycanlı Gənclərin Budapeşt Forumu" keçirilib. Tələbələrin mədəni fəaliyyətinin dəstəklənməsi məqsədilə "Tələbə baharı" tələbələrin VI ümum respublika festivalı, tamamilə yeni layihə olan "Univision" mahnı müsabiqəsi, ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinin iştirakı ilə arxeoloji düşərgə təşkil olunub: "Bu ilin birinci yarım illiyi ərzində Gənclər və İdman Nazirliyinin təşkilatçılığı və dəstəyi ilə 90 tədbir həyata keçirilib".

Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrə ezməsi və xarici vətəndaşların Azərbaycanda qəbulunda yüksək nəticə var – 286 nəfər gənc xarici ölkələrə ezmə olunub, 528 nəfər Azərbaycanda qəbul edilib."

Gənclər və İdman Nazirliyi və Qırğız Respublikasının Gənclər, Əmək və Məşğulluq Nazirliyi arasında gənclər siyaseti sahəsində əməkdaşlıq haqqında saziş imzalanıb. Məlumat üçün bildirim ki, gənclər təşkilatlarının layihələrinin qismən maliyyələşdirilməsi ilə bağlı müsabiqə keçirilib. Müsabiqəyə 115 təşkilat layihə təqdim edilmişdi. Təqdim edilən layihələrin 4-ü müsabiqənin mövzularına uyğun gəlmədiyi üçün, 18 təşkilat isə gənclər təşkilatı olmadığından həmən layihələr baxılmayıb. Yerdə qalan 93 təşkilatın layihədən 57-nin maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulub. Bunun üçün isə dövlət bütçəsindən 851.589 manat məbləğində maliyyə vəsaitinin ayrılması nəzərdə tutulub".
S.QARAYEVA

Anar Ayətullah Xameneiyə müraciət etdi

“ÜMİD EDİRƏM Kİ, ŞƏHİRİYARIN MƏNƏVİ ÖVLADLARI OLAN İKİ GƏNC İSTEDADLI ŞAİRİMİZİN TALEYİNƏ BİGANƏ QALMAYACAQSINIZ”

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar İranda tutulan azərbaycanlı gənc şairlər – Fərid Hüseyin və Şəhriyar del Gerani(Hacizadə) ilə bağlı İran İslam Respublikasının ali dini rehbəri Ayətullah Xameneiyə müraciət edib.

Müraciətdə deyilir: “Hörmətlə ağıyi Xamenei!

İki gənc şairimizin –Yazıçılar Birliyinin üzvü Fərid Hüseyinin və Şəhriyar del Geraninin İranda həbs edilməsi bizi çox narahat edir. Bu xəbəri alan kimi Yazıçılar Birliyi dərhal bəyanat verdi. İndi mən Sizə müraciət edirəm. Azərbaycan nümayəndə heyətinin tərkibində Tehranda olarkən Siz bizi qəbul etdiniz. Qəbul zamanı Siz böyük şairimiz Şəhriyari xatırladınız, onunla dostluğunuzdan danışdırınız, hətta “Heydər babaya salam” şeirindən bir neçə beyti oxudunuz. Ümid edirəm ki, Şəhriyarın mənəvi övladları olan iki gənc istedadlı şairimizin taleyinə biganə

qalmayacaqsınız, onların tezliklə azad olunması üçün nüfuzunuzu və imkanlarınızı əsirgəməyəcəksiniz”.

Qeyd edək ki, İrana şeir müsabiqəsində iştirak etmək üçün dəvət olunmuş Fərid Hüseyin və Şəhriyar del Gerani (Hacizadə) 2012-ci ilin mayın 2-də saxlanıblar.

AQİL

Azərbaycanlı yazarlar İranın söz adamlarına müraciət etdi

Müraciətdə belə deyilir:

“Artıq iki aydan artıqdır ki, Azərbaycan şairləri Fərid Hüseyin və Şəhriyar Hacizadə Təbrizdə heç bir əsas olmadan həbs olunaraq saxlanılır. Biz bu gəncləri yaxşı tanıyalıq və onların hansısa bir casusluqla, yaxud narkotiklə məşğul olmaları ittihəmi-bu aq yalan və iftiranın miqyası bizdə sadəcə heyət hissi doğurur. Bu gənclər Azərbaycanın istedadlı gəncləridir, onların taleyi bizi çox narahat edir. Biz təbrizlə qələm dostlarımızı, qardaşlarımızı o şəhərə xoş məramla poeziya festivalına getmiş Fərid Hüseyin və Şəhriyar Hacizadənin taleyinə biganə qalmamağa çağırır, onların hüquqlarının qorunması uğrunda mübarizəyə qoşulmağa səsləyirik. İnənirik ki, siz də Azərbaycan şairlərinin azadlığı

buraxılmasında bütün səy və bacarıqlarınızı əsirgəməyəcək, şəxsi və ictimai əlaqələrinizdən istifadə edərək İran hökumətindən gənc qələm dostlarınızın hüquqlarını bərpa etməyi, onların azad edilib dərhal Azərbaycana dönməsini tələb edəcəksiniz. Biz İranın bütün sağlam düşüncəli, saf əqideli ziyanlarına inanır və onların bizim haqq səsimizə və çağırışımıza qoşulaqlarına ümidi edirik”.

Bu müraciəti Azərbaycan yazıçılarından Əlabbas, Kamran Nəzirli, Yaşar, Saday Budaqlı, Salam Sarvan, Aslan Quliyev, Kəmale Abiyeva, Fəxri Uğurlu, Aqşin, Aysel Əlizadə, Eyyaz Zeynalov, Nəriman Əbdülrehmanlı, Azad Qaradərəli, Natiq Məmmədli, Avdi Qoşqar, Əhməd Oğuz, Mahmud Vəli imzalayıb.

Elmar Məmmədyarovdan İran səfirinə həbsdə olan şairlərlə bağlı tələb

“İRANDA SAXLANILAN HƏMVƏTƏNLƏRİMİZLƏ AZƏRBAYCAN KONSULUNUN GÖRÜŞÜ TƏŞKİL EDİLMƏLİDİR”

(Əvvəli 1-ci səh.)

Nazir beynəlxalq qanunvericiliyə, o cümlədən Vyanə Konvensiyasına uyğun olaraq saxlanılan həmvətənlərimiz ilə Azərbaycan konsulunun görüşünün təşkil edilməsini tələb edib və İran tərəfinin bu məsələ ilə bağlı atacağı addımların iki qonşu dövlət arasında qarşılıqlı dostluq münasibətlərinin ruhuna uyğun olacağına ümidi var olduğunu bildirib.

Bu arada Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin katibi Çingiz Abdullayevin gənc şairlər Fərid Hüseyin

və Şəhriyar Hacizadə ilə Bu barədə XİN-in mətbuatı katibi Elman Abdullayev

Kamal Abdulla İranın Azərbaycandakı səfirinə müraciət etdi

Kamal Abdulla İran İslam Respublikasının Azərbaycandakı fövgəladə və səlahiyyətli səfiri Məhəmmədbəyir Bəhrəmiyə müraciət ünvanlayıb. Müraciətdə yazılıb:

Cənab səfir!

2012-ci il aprel ayının 29-da İran İslam Respublikasının Marağa şəhərində keçirilən şeir festivalına dəvət olunan Azərbaycanın gənc şairləri Fərid Hüseyin və Şəhriyar del Gerani may ayının 2-də Təbriz şəhərində mülki geyimli şəxslər tərəfindən saxlanılıblar və o vaxtdan bəri onların taleyi barədə dəqiq məlumat yoxdur. İranın müxtəlif qeyri-resmi televiziya kanallarında və internet portallarında hər iki gənc şairin gah “cinayet töretməyə təşəbbüs göstərməkdə”, gah da “casusluqda” ittihad olunduğu yayılmışdır. Lakin rəsmi olaraq onların hansı “cinayətə təşəbbüs göstərdikləri”, yaxud hansı “casusluq” eməli ilə məşğul olduqları açıqlanmış.

Cənab səfir, xatırladaq ki, İranda həbs olunmuş şairlərdən Fərid Hüseyin Bakı Slavyan Universitetinin işçisi, Şəhriyar del Gerani isə bu universitetin Yaradıcılıq fakultəsinin tələbəsidir. Onlar işlədiyi və təhsil aldığı müddətdə universitet, yaxud hər hansı dövlət organları tərəfindən cəzalandırılmamış, əksinə, nümunəvi davranışlarına görə qiymətləndirilmişlər.

Cənab səfir!

Bu adamların məsumluğu bizim üçün şübhəsizdir. İş yoldaşları, tələbə dostları onları sade, həssas, istedadlı, gencər ki-mi tanır. Onların qəlbində İrana, onun tarix və mədəniyyətinə, ədəbiyyatına böyük sevgi var. Dost, qonşu ölkənin əlaqədar qurum nümayəndələri bu gənclərin məsum, günahsız olduğunu hiss etməyə bilməzler.

Universitet olaraq ümid edirik ki, İran dövləti xalqlarımız arasında olan tarixi, milli-mənəvi, mədəni dostluğunu, qonşuluğu və ümuməşəri insan haqlarını, demokratik prinsipləri, beynəlxalq hüquq normalarını nəzərə alaraq, hər iki şairin yaxın günlərdə öz doğmalarına qovuşmasına şərait yaradacaq. Sizdən xahiş edirik ki, bu iki gənc şairin azadlığa çıxmışından ötrü bizim müraciətimizi İran İslam Respublikasının səlahiyyətli orqanlarına çatdırırasınız.

Dərin hörmətlə,
BSU-nun kollektivi adından rektor prof. Kamal Abdulla,
Əməkdar elm xadimi,
AMEA-nın müxbir üzvü,
AMEA-nın Humanitar və İctimai Elmlər Bölüməsinin akademik katibi v.i.e.
Azərbaycan Yaradıcılıq Fonduunun sədri

Erməni silahlı bölmələri atəsi dayandırırmır

Erməni silahlı bölmələri dünən və bu gece Ermənistən Respublikasının Noyemberyan rayonunun Voskevan və Berdavan kəndləri yaxınlığında, Berd rayonunun ərazi-sindəki adsız yüksəkliklərdə, işğal olunmuş Ağdam rayonunun Yusifcanlı, Mərzili, Qaraqasılı və Şirvanlı kəndləri yaxınlığında, Xocavənd və Füzuli rayonlarının ərazisindəki adsız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən atəşkəs rejimini pozub.

Müdafıə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumatata görə, düşmən cavab atəsi ilə susdurulub.

Fərid Hüseyin və Şəhriyar Hacizadənin həbs faktı ilə bağlı müraciət edib. Müraciətdə bildirilir ki, İranda iki gənc azərbaycanlıya qarşı qanunazidd hərəkətlər beynəlxalq hüquq normalarının, insan haqlarının fundamental prinsiplərinin kobud şəkildə pozulmasıdır.

İran kütüvə informasiya vəsitiyərinin məlumatına görə, Fərid Hüseyin və Şəhriyar Hacizadə casusluq faktına görə həbs olunublar. Lakin İran XİN hələ də Azərbaycan vətəndaşlarının həbsinin səbəbləri ilə bağlı rəsmi Bakını məlumatlandırmayıb.

“Rasul Quliyevin fikirları asassızdır”

ƏHMƏD ORUC: "MÜXALİFƏT DAXİLİNDƏ QÜVVƏLƏRİN BİR ARAYA GƏLMƏSİ ÜÇÜN EDİLƏN BÜTÜN CƏHDLƏR İCTİMAİ PALATA TƏRƏFİNDƏN DAĞIDILIR"

“Biz Demokratik Cəmiyyət Üğrunda Müqavimət Hərəkatı (DCUMH) olaraq Rəsul Quliyevin fikirlərinə etirazımızı bildiririk. Ve Açıq Cəmiyyət Partiyasının (ACP) idarı Rəsul Quliyevin fikirlərini əsassız hesab edir”. Bu sözləri “525”ə açıqlamasında Azadlıq Partiyasının sədri, DCUMH idarə Heyətinin üzvü Əhməd Oruc deyib. Azadlıq Partiyasının sədri qurumun idarə Heyətinin iclası keçirilmədiyindən indiyədək bu məsələyə kollegial münasibət bildirilmədiyini deyib: “Rəsul Quliyev iyunun 27-də mətbuata verdiyi açıqlamada hərəkatı xalqdan kənar və ümidi ləri doğrultmayan qurum adlandırıb. İyunun 27-dən bu günə qədər hərəkatın idarə Heyətinin yığıncağı keçirilmədiyindən, məsələyə kollegial münasibət açıqlanmayıb. Rəsul Quliyevin bu fikrinin arqumenti isə olmayıb. Dəfələrlə müraciətimizə baxmayaraq, Açıq Cəmiyyət Partiyasından bu məsələyə aydınlıq gətirilməyib”.

“Ə.Oruc təşkilatın iclasında “Regiondakı mövcud hərbi-siyasi durum, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə təhdidlər” möv-

zusunda iyulun 10-da keçiriləcək Qarabağ Forumuna hazırlıq məsələləri ve hərəkatın genişlənməsi ilə bağlı müzakirələrin aparıldığı bildirib.

Daha sonra müxalifət daxiliinde baş verən proseslərə münasibət bildirən Ə.Orud dünyanın heç bir yerində vahid müxalifətin mövcud olmadığını söyleyib. Onun sözleri nə görə, müxalifət vahid bayraq altında mübarizə aparması doğru yanaşma deyil: "Bu, doğru bir yanaşma deyil. Kütəlevi informasiya vasitələri, qeyri-hökumət təşkilatları da vahid tərkibdə deyil. Digər tərəfdən, dünyanın heç bir ölkəsində müxalifətin vahid bir mövqeyi yoxdur. Müxalifətdə olan partiyalar bu və ya digər məsələyə görə hakimiyyətə müxalifətdə dayanırlar. Birinci diktatura, digəri demokratiya-ya meylli partiya ola bilər. Fəaliyyətdə olan bütün siyasi partiyaların hamisini, təbii ki, görüşə dəvət etmək olmaz. Azərbaycanda dövlət qeydiyyatından keçmiş 54 siyasi partiya var. Həmçinin qeydiyyatdan keçməyən bir neçə partiya mövcuddur ki, onların da daxil olduğu formatda görüş kecirilər.

bilər. Hazırda müxalifədaxili vəziyyət Azadlıq Partiyasının da daxil olduğu Demokratik Cəmiyyət Uğrunda Müqavimət Hərəkatının istəyinə uyğun deyil. Seçki qanunvericiliyinin dəyişdirilməsi, qarşidakı prezident seçkilərinə qədər demokratik mühitin yaradılması ilə bağlı müxalifət partiyalarının fəaliyyətini əlaqələndirməyə zəruri ehtiyac var. Ancaq bu məsələdə İctimai Palatanın bir növ əyləcə çevrilmesi göz önündədir. İctimai Palata beynəlxalq təşkilatların əsasən onları müxalifə kimi tanıdığını,

Avropa Şurası təmsilçilərinin onlarla görüşdüğünü nəzər alaraq Azərbaycanda yeganə müxalifət olduqlarını iddia edir və sağlam olmayan mövqə or-taya qoyurlar. Bu da müxalifət-daxili polemikanın qarşısında alır. Bununla da müxalifət daxilində bu qüvvələrin bir araya gəlməsi üçün edilən bütün cəhdlər ictimai Palata tərəfin-dən daşıldılır”

Ümumilikde bütün müxali-
fətin vahid namizədini müəy-
yenləşdirmək heç vaxt, heç
yerdə mümkün olmadığını
qeyd edən Ə.Oruc qarşısında
seçkilərdə də bunun mümkün-
süzlüyünü diqqətə çatdırıb.
Onun sözlerinə görə, bununla
yanaşı demokratik seçkilərin
keçirilməsində maraqlı olan
bütün siyasi qüvvələrin fəaliy-
yətini koordinasiya etmək
mümkün ola bilər: "Hesab edi-
rəm ki, bu, ən uğurlu variant
olardı. İndiki seçki qanunveri-
ciliyi, seçki komissiyaları qala-
cağı təqdirdə müxalifətin seç-
kilərdə vahid namizəd müəy-
yən edib-etməməsinin heç bir
əhəmiyyəti yoxdur. Azərbay-
canda bir sıra siyasi liderlər
var ki, heç vaxt öz ambisiyalas-
rinin üstündən keçə bilmirlər.

Həmin şəxslər hər an özlərini müxalifətin lideri qismində təqdim etməyə vərdiş ediblər. Onlar bütün ömürləri boyu müxalifətin lideri olaraq qalmaq niyyətindədirlər. Ancaq hər hansı bir namizəd bu ve ya digər şəkildə ona göstərilən etimadı doğrultmursa, onun istəfa mədəniyyəti olmalıdır. Yaxud növbəti dəfə cəmiyyətin gücünün, qüvvəsinin başqa bir lider tərefindən yönəldirilməsinə imkan tanımalıdır. Təəssüflər olsun ki, hələlik bu istiqamətdə Azərbaycanda bir yetişkənlik yoxdur. Həmin liderlər özlərini bu postda görmədiklərinə və cəmiyyət tərefindən qəbul edilmədiklərinə görə vahid namizəd ideyasını gözdən salmağa çalışırlar. Bir növ Azərbaycandakı siyasi liderlər siyasi səhnəni öz boyalarının ölçüsünə uyğunlaşdırmağa cəhd edirlər. İndiki reallıq ondan ibarətdir ki, bir sıra partiyalar, həmçinin onların himayədarları ölkədə ciddi bir mərkəzin yaradılmasında maraqlı deyillər. Yəqin həmin qüvvələrə seçkilərde ya pərakəndə şəkildə iştirak etmək, ya da seçkini boykot etmək tapsırıq qəlib".

AQII

Avni Erdemir: "Cənubi Qafqaz bölgəsində sülh Azərbaycanın və Türkiyənin qardaslığının qüclənməsindən asılıdır"

“Türkiyə ilə Azərbaycan qardaş ölkələdir. Təbii ki, Türkiyə her zaman Azərbaycana qardaş münasibəti göstərir. Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini “Bir millət, iki dövlət” kimi səciyyələndirərək, bu iki qardaş ölkə arasındakı münasibətlərə dəqiq və edələtlı qiymət verib”. Bu barədə Türkiyənin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasından olan millət vəkili Avni Erdemir müsahibəsində deyib.

O bildirib ki, 75 milyon nəfərdən ibarət olan Türkiye əhalisi Azərbaycanı öz vətəni kimi dəyərləndirir, ölkə vətəndaşlarını isə öz qardaşları sayır: "Türkiyənin hər bir vətəndaşının Azərbaycanı öz vətəni kimi sevməsinin bariz nümunəsi kimi onların Azərbaycan torpağında özlərini öz evlərindəki kimi hiss etməsini göstərmək mümkündür. Başqa sözlə deşək, Türkiyə Azərbaycanın problemlərini də öz problemləri kimi nəzərdən keçirir". Millət vəkili bölgənin mövcud problemlərinin birgə səylərlə həllinə nail olmaq üçün Azərbaycan və Türkiyənin nə kimi məsələlərə diqqət yetirməli olduğuna da toxunub: "Azərbaycan və Türkiyə öz problemlərinin həllində bir-birini müdafiə etməyi bacarmağı öyrənməlidirlər. Bunu-nın aparıcı olkələrinə çevril-məlidirlər. Azərbaycanın və Türkiyənin güclənməsi bölgədə sülhün bərqərar olması və sabitliyin hökm sürməsi baxımından olduqca vacib məsələdir. Əminəm ki, qardaş ölkələr olan Azərbaycan və Türkiyə bölgədə sülhün əldə olunması üçün səylerini əsirgəməyəcəklər. Qeyd etmək istəyirəm ki, güclü Azərbaycan və güclü Türkiyə sabitliyin və sülhün bərpa edilməsi deməkdir. Regionda sülhün bərpa edilmesi isə bu iki dövlətin maraqlarına cavab verir. Başqa sözlə deşək, Cənubi Qafqaz bölgəsində sülh Azərbaycanın və Türkiyənin qardaşlığını güclənməsindən asılıdır. Türkiyə hər zaman Azərbaycanı dəstekləyib, bundan sonra da dəstekləməyə davam edəcək". Onun sözleri-ne görə, Türkiyə Azərbaycan

dan əlavə, hər iki qardaş ölkə güclənməli və bu bölge-nin aparıcı ölkələrinə əvvil-məlidirlər. Azərbaycanın və Türkiyənin güclənməsi bölgədə sülhün bərqərar olması və sabitliyin hökm sürməsi baxımından olduqca vacib məsələdir. Əminəm ki, qardaş ölkələr olan Azərbaycan və Türkiyə bölgədə sülhün əldə olunması üçün səylerini əsirgəməyəcəklər. Qeyd etmək istəyirəm ki, güclü Azərbaycan və güclü Türkiyə sabitliyin və sülhün bərpa edilməsi deməkdir. Region-da sülhün bərpa edilməsi isə bu iki dövlətin maraqlarına cavab verir. Başqa sözə de-sək, Cənubi Qafqaz bölgə-sində sülh Azərbaycanın və Türkiyənin qardaşlığının güclənməsindən asılıdır. Türkiyə hər zaman Azərbay-canı dəstekləyib, bundan sonra da dəstekləməyə davam edəcək". Onun sözleri-nə görə, Türkiyə Azərbaycan

şlarının işgal olunması
aklı məsələdə birmənali
e nümayiş etdirməkdə
TürkİYE Qarabağ müna-
nin həllində hər zaman
baycanın yanında olub.
ənənələ olaraq, TürkİYE bu
əmin nizamlanmasından
əkdə də Azərbaycanın
neyini dəstəkləməyə da-
edəcək. Qarabağ ni-
zamandasında Türkİyenin
neyi ondan ibarətdir ki,
nistan öz qoşunlarının
etdiyi Azərbaycan tor-
ərindən çıxarmalıdır.
ram ki, Qarabağ müna-
nin sülh yolu ilə, dan-
ı vəsiyəsilə həll olunma-
m Azərbaycanın, həm
Türkİyenin maraqlarına
o verir". A.Erdemir "Ba-
tilisi-Qars" dəmiryolu
in bölgədə hansı deyi-
rə getirib çıxara bilə-
ə de münasibət açıqla-
Sözsüz ki, "Bakı-Tbilisi-
" dəmiryolunun möv-
ğu nəinki Azərbayca-
Gürcüstanın və Türkİyen-
ərazisində olan rayonları
ilavətləri birləşdirəcək

ayışetləri birməşdirəcək. Həminin bu ərazilərin xalq-ıslamı da bir-biri ilə yaxınlaşdıracaq. Bu layihənin həyatına başlanməsi bu ölkələr arasındakı iqtisadiyyat, həm də mədəniyyət sahəsində əlaqələrin genişləndirilməsi imkanlarını inkişaf etdirməklə ümumi təsdiqlərini artıracaq. Bu əməkdaşlığın bölgədə sülhün nailiyyəti, əsasına töhfə verə bilər".

PØRVANÆ

Ermənistan iyunda atəşkəs rejimini 146 dəfə pozub

Cari ilin iyun ayında Azərbaycan-Ermənistan qoşunlarının temas xəttində vəziyyət evvelki aylarla müqayisədə gərgin keçib. Ayın ikinci həftəsi isə cəbhənin bütün istiqamətlərində intensiv döyüşlər olub. APA-nın Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin təsdiq etdiyi məlumatlar əsasında apardığı monitorinqe görə, iyun ayında cəbhədə baş vermiş döyüşlərdə, eləcə də mina partlayışlarında Azərbaycan Ordusu itki-lər verib. İyun ayında düşmənin atəşkəsi pozması, eləcə də diversiya hücumlarının dəf edilməsi zamanı Azərbaycan Ordusunun 5 hərbçişi şəhid olub, 1 nəfər yaralanıb. Döyük bölgəsində xidməti tapşırıqlarını yerinə yetirərkən 4 hərbçi minaya düşüb. Minaya düşmüş hərbçi-lərdən 2-si şəhid olub, ikisi yaralanıb.

Bundan əvvəl və sonrakı günlərdə cəbhə xətti-nin bütün istiqamətləri üzrə atəşkəsin pozulmasına dair 146 fakt qeydə alınıb. İyun ayında atəşkəsin ən çox pozulması faktı Füzuli rayonu istiqamətində qeydə alınıb. Bu istiqamətde Ermənistan Ordusu tərəfindən atəşkəs rejimi 39 dəfə (iyunun 5-dən 12-dək tarixlər istis-na olunmaqla) pozulub. Füzuli cəbhəsində gərginlik əsasən Horadız kəndi, Aşağı Veysəlli, Qaraxanbəyli və Aşağı Əbdürəhmanlı kəndlərin istiqamətlərində yaşa-nıb. İyun ayında Qara-bağ cəbhəsində atəşkəs rejimi Ağdam istiqamətində 27, Xocavənd istiqamətində 13, Tərtər rayonu istiqamətində 19, Cəbrayıllı rayonu istiqamətində 7, Goranboy rayonu istiqamətində 14, Göygöl rayonu istiqamətində 1 dəfə pozu-

Müdafie Nazirliyinin rəsmi məlumatlarına görə, iyunun 5-dən 12-dək həm Ermənistan-Azerbaycan dövlət sərhədi, həm də Qarabağ cəbhəsinin bütün istiqametlərində intensiv döyüşlər gedib. Bu baxımdan ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə məlumatlar verilməyib.

can Ordusunun 5 hərbçisi şəhid olub. Ay ərzində dövlət sərhədinin To-vuz rayonu istiqamətində atəşkəs rejimi 8, Daşkəsən istiqamətində 3, Gədəbəy istiqamətində isə 3 dəfə pozulub. Ümumilikdə iyun ayında cəbhənin bütün istiqamətlərində baş verən döyuşlərdə Azərbaycan əsgərləri tərəfindən Ermənistən Ordusunun 13 hərbçisi məhv edilib. Döyuşlərdə yaralanmış Ermənistən hərbçilərinin sayının isə 7-dən çox olduğu bildirilir. Son 6 ayda cəbhədə öldürülmiş Ermənistən əsgərlərinin sayı 30-dan çoxdur.

Qeyd edək ki, 2012-ci ilin birinci yarısında (yanvar – iyun ayları) cəbhə xəttində atəşkəs rejimi Ermənistan Silahlı Qüvvələri tərəfindən 714 dəfədən çox pozulub. Bundan başqa, iyun ayında bir həftə ərzində cəbhənin bütün istiqamətlərində intensiv döyüşlər gedib.

Cari il ərzində Azərbaycan Ordusunun cəbhə xəttində bir hərbçisi ermənilər tərəfindən əsir götürülüb, 9 hərbçi və bir mülki sakin ateşkəsin pozulması nəticəsində yaralanıb, 8 hərbçi isə ateşkəsin pozulması və mina partlayışlarından şəhid olub.

Xorxe Roballo: "Argentinanın Bakıda səfirlilik açmaq qərarı ölkənizə olan maraqları və əlaqələrin inkişafı istəyindən irəli gəlir"

Argentina ile Azərbaycan arasında münasibətlər yüksələn xətlə inkişaf edir. Beş münasibətlərin inkişaf etdiriləməsinə göstərdiyimiz marağın daha bir sübutu odur ki, Argentina Bakıda səfirlilik açmaq qərarına gelib. Mən məhz səfirliliyin açılması işlərinə hazırlıq görmək üçün Bakıdayam, heł ki, bina üçün yer axtarışı ilə meşğulam. Səfirliliyin açılması ilə bağlı qərarın özü Argentinanın Azərbaycanla əlaqələr qurmaq istəyindən və marağından xəbər verir". Bu barədə jurnalistlərə söhbət zamanı Argentinanın Azərbaycanda yeni təyin olunmuş müvəqqəti işlər vəkili Xorxe Roballo deyib. O bildirib ki, bununla əlaqədar olaraq, Argentinadan Azərbaycana iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrini təmsil edən böyük ticarət heyətini getirməyi qərara alıblar: "Ümumilikdə, nümayəndə heyətinin tərkibində 250-dən artıq biznesmen var, biz hətta "Azpromo" ilə birlikdə biznes-forum da təşkil etmişik. Əlbəttə, münasibətlərimizin genişlənməsi üçün imkanlar yaranan böyük imtiyazlardan biri Buenos-Ayresdə Azərbaycan səfirliliyinin olmasına, səfirliliyin mövcudluğunu Bakı ilə müvafiq ünsiyyət və əlaqələrin qurulmasına, ilk addımların atılmasında bize fəal və səmərəli şəkildə kömək oldu. Təkrar edirəm, Argentina Azərbaycanla six əlaqələrin qurulmasında, o cümlədən ticarət sahəsində əlaqələrin inkişafında maraqlıdır. Ölkələrimiz bir-biri ilə paylaşı biləcəkləri çoxlu sayda ortaq dəyərlərə sahibdirlər". İki ölkə arasında

ticari-iqtisadi münasibətlərin perspektivlərində danışan diplomat deyib ki, Azərbaycan böyük neft və qaz ixracatçısıdır: "Bize də lazımlı olan elə budur. Qeyd etməliyəm ki, Argentina özü özünün neft ehtiyaclarını ödəməyə qabildir, hətta artıq qalan neftin bir miqdarını ixrac da edə bilerik. Lakin dövlət neft şirkəti uğursuz şəkildə özəlləşdikdən sonra onun yeni sahibləri bu sahəyə sərmayə yatırımdırlar. Və biz indi ölkəmizdə olan nefti ve qazı idxlə etməli oluruz. Beləliklə, biz neft və qaz ala bilərik. Lakin biz hem de iqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunda da, o cümlədən, kənd təsərrüfatı sahəsində də əməkdaşlıq edə bilərik. Bizim yaxşı şərablarımız, məbelimiz, kənd təsərrüfatı üçün texnologiyalarımız var. Bundan əlavə, bizdə mal ətinin və südün istehsal olunması üçün bütün avadanlıqlar mövcuddur. Ümmiyətə, ölkələrimizin iqtisadiyyatı olunduqca qənaətbəxşdir və əməkdaşlığımız böyük perspektivlərə malikdir". Argentinanın Bakıda səfirliliyinin açılmasına toxunan diplomat deyib ki, səfirlilik hələ açılmayıb: "Mən onun üçün münasib bina axtarıram. Bu proses kifayət qədər süretle getməkdədir. Mən artıq səfirliliyin binası üçün Bakıda çox yaxşı yerlər tapmışam. İndi son qərarı bizim Xarici İşlər Nazirliklərimiz (XİN) verməlidir. Lakin XİN-lərimiz qərarlarını bildirdikdən sonra düşünürəm ki, iki-üç aydan sonra biz artıq azərbaycanlı döştərimizi səfirliliyimizde qəbul ede biləcəyik". Latin Amerikasında ən böyük sayı-

lan Argentinadakı erməni diasporunun Azərbaycanla münasibətlərə hər hansı maneçilik törədə bilməsinə gəlince diplomat bunu istisna edib: "Tamamilə yox. Argentina çox azad ölkədir, cəmiyyətimizdə bütün dünyadan olan icmalar var, onların hamısı normal şəkildə fealiyyət göstərilər, bununla bağlı burada heç bir problem yoxdur. Ölkəmizdə yəhudilər, ərəblər, müsəlmanlar, katoliklər, yeni dinlərin nümayəndələri yaşayır. Argentina bu baxımdan çox inkişaf etmiş ölkədir. Digər tərəfdən, diasporun hər hansı təsirindən ehtiyat etmək lazımdır. Bəli, ölkəmizdə böyük erməni icması mövcuddur, onlar bizim

iqtisadiyyatımıza böyük töhfə verməkdədirler. Lakin bu heç də o demək deyil ki, erməni diasporu Argentina ilə Azərbaycan arasında yaranan münasibətlərə maneçilik törədəcək. Biz sizin respublika ilə əlaqələrin möhkəmlənməsində maraqlıq, elə ona görə də sizin ölkədəyik. Ölkələrimiz arasında çox yaxşı qarşılıqlı anlaşma və əməkdaşlıq perspektivləri mövcuddur". Xorxe Roballo idman və humanitar sahədə ölkələrimizin əməkdaşlığın perspektivlərinə toxunub: "Yeri gəlmışkən, deyim ki, iki-üç argentinli futbolçu da Azərbaycanda oynayır. Mən hələ onlarla görüşməmişəm. Ümid edirəm ki, onlar bu müsahibəni oxuyub özləri tanışlıq üçün imkan yaradacaqlar. Bilirom ki, Azərbaycanda həmçinin bir neçə Argentina vətəndaşı voleybolla məşğul olur. İndiye qədər Azərbaycanda yaşayış argentinlilərin sayı ondan artıq olmayıb. Kifayət qədər aydın məsələdir ki, idman bizim əməkdaşlığımızın ən perspektivli istiqamətlərindən biridir. Mədəniyyət də əməkdaşlığımızın mühüm sahələrindən biridir. Azərbaycanda çox gözəl mədəniyyət ənənələri mövcuddur, bənzərsiz musiqi inciləriniz var. Argentina da bu sahədə kifayət qədər zəngindir. Bütün tərəddüldərən uzaq şəkildə demək istərdim ki, Azərbaycanda apardığım iş müddətində əlaqələrimizdə möhkəmləndirmək istədiyim əsas istiqamətlərdən biri də məhz budur".

PƏRVANƏ

Kazanda gənc liderlərin global sammiti keçirilir

Kazanda Dialoq və Əməkdaşlıq Uğrunda İsləm Konfransı Gənclər Forumunun (DƏ-İKGF), Rusiya Federasiyası Tatarstan Respublikası hökumətinin və "Selet" Tatarstan Tələbə Liqasının təşkilatçılığı ilə ikinci Beynəlxalq İsləm Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) Modeli global sammiti işə başlayıb. DƏ-İKGF –in yaydığı məlumatə görə, sammitin seminar hissəsinin açılış mərasimində Forumun Avrasiya Məşvərət Şurasının sədri Elçin Əsgərov, Tatarstanın elm və təhsil nazirinin müavini Quzalya Minkina, gənclər, idman və turizm nazirinin müavini Sergey Ivanov, Elmlər Akademiyasının vitse-prezidenti Javdat Suleymanov və Tatarstanın Tələbə Liqasının sədri Timur Süleymanov çıxış ediblər. İki il bundan əvvəl İKGF tərəfindən təsis olunmuş İƏT Modelinin yekun – beynəlxalq sammit hissəsi artıq ikinci ilidir ki, enənəvi olaraq dönyanın müxtəlif ölkələrinən gənc liderlərin iştirakı ilə İƏT Xarici İşlər Nazirları toplantısının simulyasiyası əsasında həyata keçirilir. Kazan sammitində İƏT-in üzvü olan 50-yə yaxın ölkədən 200-dək tələbə və gənc lider iyunun 10-dək davam edəcək simulyasiya oyunlarında Tunis, Liviya və Misirdə siyasi sabitlik, nüvə enerjisinin istifadəsi, Bal-

kan ölkələrində müsəlman azlıqları ilə bağlı məsələləri müzakirə edəcəklər. Gənclər seminarlarda cəxərəflı diplomatiya, beynəlxalq konfransların təşkili, danışıqların aparılması və yekun qətnamələrin hazırlanma qaydaları ilə bağlı biliklərə də yiyələnəcəklər. Seminarlar İƏT ölkələrinin təcrübəli diplomatları və nüfuzlu universitetlərinin müellimləri tərəfindən təşkil olunaçaq. Sammitin iştirakçıları təmsil etdikləri ölkələrdə İƏT Modelinin milli yarışlarında qalib gəlmiş gənclərdir.

Sammitin işində bu ilin mayında Bakıda DƏ-İKGF, Gənclər və idman Nazirliyi, Bakı Dövlət Universiteti (BDU) və Azərbaycan Gənc Sahibkarlar Şəbəkəsinin təşkilatçılığı ilə keçirilmiş "İƏT Modeli sammiti"ndə xüsusi bacarığı ilə seçilmiş BDU-nun dörd tələbesi də iştirak edir.

Ötən ilin iyulunda İstanbulda, Sabancı Universitetində keçirilmiş Birinci Beynəlxalq İƏT Modeli global sammitində Azərbaycanı simulyasiya oyunlarında təmsil edən BDU-nun tələbəleri münsiflərin yekdil qərarı ilə İƏT-in üzvü olan 57 ölkənin gəncləri arasında ikinci yeri tutublar. Kazan sammiti iyunun 9-da İƏT simulyasiya plenar sessiyası ilə başa çatacaq.

S.MÜRVƏTQIZI

Sofiyada Azərbaycan və Bolqaristan diplomatik əlaqələrinin qurulmasının 20-ci ildönümü qeyd olunub

Azərbaycan və Bolqaristan diplomatik əlaqələrinin qurulmasının 20-ci ildönümü ilə əlaqədar hər iki ölkənin parlamentlərində fealiyyət göstərən dostluq qruplarının və səfirliliyinin təşkilatçılığı ilə Sofiyada, Xalq Məclisində bədii sərgi təşkil olunub. Azərbaycanın Bolqaristandakı səfirliyindən qəzeti məlumatı və rəsmi təqdimatı, sərgide Bolqaristan Xalq Məclisinin sədri xənim Tsetska Tsacheva, sədr müavinləri, dostluq qrupunun üzvü, parlament komisiyalarının və bu ölkənin qanunvericilik orqanında təmsil olunan müxtəlif siyasi partiyaların təmsilciliyi, Nazirli Şurasının, Xarici İşlər Nazirliyinin yüksək rəsmiləri, həmçinin burada səfərdə olan mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayevin və parlamentlərənəsi dostluq qrupunun Azərbaycan tərəfindən həmsədri Siyavuş Novruzov başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti adından minnetdarlıq edib. Həyata keçirilən qarşılıqlı səfərlərin məhsuldar olduğunu qeyd edən deputat bu səfərin parlamentlərə əlaqələrin dərinleşməsində xüsusi rol oynayacağına, eləcə

məsləhətçisi T.Tağıyev, eləcə də səfirlilik əməkdaşları iştirak ediblər. Tədbiri açan Bolqaristan Xalq Məclisinin sədri xənim Tsetska Tsacheva iki ölkə arasında tarixi köklər səykənən əlaqələrdən danışır. Parlamentlərə əlaqələrin hazırlığı yüksək səviyyəsindən məmənunluğunu bildirən T.Tsacheva münasibətlərimizin inkişafında əlaqələrin yüksək səviyyədə olmasıının göstəricisi kimi qiymətləndirib və bu baxımdan belə tədbirlərin keçirilməsinin böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini deyib.

Azərbaycan-Bolqaristan parlamentlərərəsi dostluq qrupunun həmsədri Rəmzi Osmanlı çıxışında iki ölkə arasında münasibətlərin dinamik inkişafından, parlamentlərərəsi müsbət əlaqələrdən danışır və bu əlaqələrin inkişafında iki ölkənin parlamentlərərəsi dostluq qruplarının fealiyyətini yüksək qiymətləndirib. O, six əlaqələrin gələcəkdə atılacaq birgə addımlarla daha da inkişaf etdiriləcəyinə ümidi var olduğunu bildirib.

Azərbaycan-Bolqaristan parlamentlərərəsi dostluq qrupunun həmsədri Rəmzi Osmanlı çıxışında iki ölkə arasında münasibətlərin dinamik inkişafından, parlamentlərərəsi müsbət əlaqələrdən danışır və bu əlaqələrin inkişafında iki ölkənin parlamentlərərəsi dostluq qruplarının fealiyyətini yüksək dəyərləndirib.

Azərbaycanın Bolqaristandakı səfiri Emil Kərimov tədbir iştirakçılarına əlaqələrin dərinleşməsində xüsusi rol

müdrik və uğurlu siyaseti nəticəsində əsasi qoyulan parlamentlərərəsi əlaqələrin yüksək səviyyəsinin iki ölkə münasibətlərinin inkişafında xüsusi rol oynadığını vurğulayıb. O, bu əlaqələrin inkişafında birgə atılan addımlardan bəhs edib, belə yüksək səviyyəli tədbirin əhəmiyyətindən dañış.

Sonra tədbir iştirakçıları Bolqaristan Dövlət Arxiv Agentliyi tərəfindən təqdim edilmiş Azərbaycan ilə bağlı tarixi sənədlərlə, yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərləri eks etdirən fotoşəkillərlə və müxtəlif materiallara tanış olublar.

Tədbirdə tanınmış Bolqaristan bestəkarı M.Lambovun rəhbərliyi ilə məşhur "Sofiya" kvartetinin ifasında Azərbaycanın xalq mahnları səsləndirilib. Həmçinin qonaqlara Azərbaycan mətbəxinin leziz təamları təqdim olunub, ölkəminin tarixi, mədəniyyəti, iqtisadiyyatı, turizm potensialı ilə bağlı müxtəlif materiallar nümayiş etdirilib.

S.MÜRVƏTQIZI

Qüdrət Həsənquliyev: "Azərbaycan torpaqlarının azad olunması üçün beynəlxalq təşkilatlardan heç nə gözləməyə dəyməz"

Müsahibimiz Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının (BAXCP) sədri, millət vəkili Qüdrət Həsənquliyevdir.

— Avropa Birliyi Şurasının prezidenti Herman Van Rompeyin regional məlum səfərini ve səsləndirdiyi bəyanatları necə dəyərləndirirsınız?

— Öncə qeyd etdim ki, Herman Van Rompeyin zəif bir siyasetçi olduğu onun həm Ermənistanda, həm də Azərbaycanda səsləndirdiyi bəyanatlarda özünü açıq şəkildə bürüze verdi. Digər tərəfdən Avropa Birliyi Şurasına rəhbərlik edən bu şəxsin Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsilə bağlı İrəvanda və Bakıda verdiyi bəyanatlar bir daha sübuta yetirdi ki, Azərbaycan torpaqlarının azad olunması üçün beynəlxalq təşkilatlardan heç nə gözləməyə dəyməz! Onlar 1 milyon insanın münaqişənin həlli uzandığı üçün köçkünlərə yaşıtlarına görə məsuliyyətlerini dərk etmir, buna görə utanmır və vicdan əzabı çəkmirlər.

Herman Van Rompeyin səfərinin neticesində bir daha əmin oldu ki, heç kim bizim əvəzimizə torpaqlarımızı işğaldan azad etməyəcək. Onların məqsədi belə səfərlərlə əlavə vaxt qazanmaq və Azərbaycanın enerji daşıyıcılarından sonunadək istifadə etməkdir. Çalışırlar ki, müxtəlif vasitələrlə münaqişənin həllini daha 20 il uzatsınlar. Sonra isə 40 il müstəqil yaşamış qondarma qurumun Azərbaycanın tərkibində ola biləsinin mümkünüzlüyünü bəyan edib Dağlıq Qarabağın müstəqiliyini tanısınlar.

— Sizcə, belə olan halda hansı səbəblərdən Azərbaycan hələ də danışçıları davam etdirir?

— Azərbaycan təklənmiş və daxilində problemləri olan bir ölkədir. Hazırkı vəziyyətdə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsilə bağlı iqtidarı danışçıları davam etdirməkdən başqa yolu yoxdur. Bizim sülh danışçıları netice verməyəcəyi təqdirdə hərb yolu ilə torpaqlarımızı azad edə bilməyəmiz barədə bəyanatlarımız isə nə dünya birlüyü, nə də Ermənistən tərəfindən ciddi qəbul olunur.

— Daxili problemlərdən söz açdırınız. 2013-cü ildə Azərbaycanda prezident seçkiləri keçiriləcək və bir sıra

siyasi təşkilatlar artıq bununla bağlı hazırlıqlara başladıqlarını bəyan edirlər. İctimai Palata adlanan qurumda təmsil olunan düşərgənin təmsilçiləri isə ənənəvi olaraq vahid namizədin müəyyənəşdirilməsi ətrafinda müzakirələr aparırlar. Sizcə, bu dəfə bəlli siyasi dairənin vahid namizəd barədə müzakirələri hansı nəticələrə yol açacaq?

Bu məsələ ilə bağlı daha əvvəllər də bəyan etdiyim və dəfələrlə özünü doğrudan bir fəkrimi yenidən təkrar edirəm: Mən İsa Qəmbər və Əli Kərimli qədər bir-birinə patoloji nifrat bəsləyən şəxslər tanımır. Bu baxımdan, adıçəkilən şəxslərin bir-birinə güzəştə gedə biləcəkləri çətin məsələdir. Onları siyasi gündəmdən çıxmaga qoymayan xarici qüvvələr də çətin ki, buna nail olsunlar. Digər tərəfdən xarici dairələri belə bir təşəbbüsədə buluna biləcəkləri də şübhə doğurur.

Beynəlxalq Birlik Azərbaycanın indiki prezidentini birmənalı şəkildə dəstəkləyir. Xüsusilə də ABŞ, Rusiya və Türkiye. O ölkələr ki, onların Azərbaycanın daxili siyasetinə təsir etmək imkanları var! Hazırda Azərbaycanın yürüdüyü daxili və xarici siyaset hər 3 dövlətin maraqlarına əsasın cavab verir. Hər hansı yeni bir şəxs onlar üçün prognoslaşdırılması mümkün olmayan siyaset yürüdə bilər. Bu isə həmin dövlətlər üçün əlavə "problemlər" deməkdir.

Azərbaycan xalqına gəldikdə isə, iqtidat neft pullarından kifayət qədər xərcləyir. Buna görə də ölkədə elə də ciddi sosial gərginlik yoxdur. Eyni zamanda cəmiyyət də yeni keyfiyyət dəyişikliklərinə hazır deyil. Bu baxımdan, nəinki İctimai Palatanın, bütövlükde müxalifətin bu seçkilərdə uğur qazanmaq şansı çox aşağıdır.

İctimai Palatanın vahid namizəd müzakirələri ilə bağlı bir də onu deyə bilərəm ki, məndə olan məlumatə görə həmin düşərgənin təmsilçiləri Ziyalılar Forumundan Cəmil Həsənlinin, ya da müstəqil ekspert Ərəstun Oruclunun namizədiyi üzərində dayanmaq isteyir-

lər. Mənə çatan bilgilərə görə, İctimai Palatada bu tipli müzakirələr gedir. Hər halda bu iki şəxs həmin düşərgədə təmsil olunan insanların arasında həm ölkə daxilində, həm də ölkədən kənar da ən çox tanınlardır. Bu baxımdan, qənaətə görə, adıçəkilən şəxslərin namizədiyi o düşərgənin seçkilərdə daha yaxşı təmsilçiliyin şərtləndirə bilər.

Ancaq həmin şəxslərdən birinin namizədiyinin irəli sürülməsi də hazırlı İctimai Palata adı ilə çıxış edən düşərgəye ciddi uğur qazandırı bilməyəcəyinə əminəm. Düşünürəm ki, bütövlükde müxalifət qüvvələri sonradan sarsıcı xəyal qırıqlığına düşər olmamaq üçün seçkilərdə qələbə qazanmayı hədəf seçməməli, cəmiyyətin inkişafına töhfə vermək üçün onun irəli aparılmasıdır.

— Yeri gəlmişkən, cəmiyyətimizi ciddi narahat edən bir məsələyə də münasibət bildirməyinizi istəyirdik. Bildiyiniz kimi son zamanlar nəqliyyatda qəzaların sayı sürətlə artır və bu da çoxsaylı insan ölümülarına səbəb olur. Sizcə, bu problemin həlli üçün hansı addımların atılmasına ehtiyac var?

— Azərbaycan yollarında baş verən qəzalar artıq soyqırımı təsiri bağışlayır. Yaranmış vəziyyətin əsas səbəblərindən biri yol çəkilişləri zamanı bir sıra

önəmli məqamların nəzərə alınmamasıdır. Belə ki, ikitərəflı hərəkət üçün nəzərdə tutulmuş yeni çəkilən, yaxud yenilənən magistral yolların eksəriyyəti birzolaqlıdır və bu qarşı-qarşıya gələn nəqliyyat vasitələrinin sərbəst hərəkət etmələrinə, ötmə əməliyyatlarını mane-əsiz həyata keçirmələrinə mane olur.

Həqiqiyat vasitələri eksər hallarda ötmə hərəkətini həyata keçirəkən toqquşurlar və bu da insan ölümünə səbəb olur. Yaranmış vəziyyətdən çıxış yolu bir il ərzində təkrar olaraq sürət həddini nəzərdə tutulmuş həddən 30-40 kilometr aşlığına görə, həmçinin nəqliyyat vasitəsinə spirtli içki qəbul edərək, yaxud narkotik sərənüşlü halında idare etdiyinə görə cinayət məsuliyyətinin tətbiq olunmasında görürem. Bu cür hallara yol verən sürücülərə qarşı inzibati cəzaların tetbiqi nəticəsiz olduğuna görə, qanunvericiliyə müvafiq dəyişikliklər edilməli və cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutulmalıdır.

Bir məqamı da qeyd edim ki, bəzən yollarda, xüsusilə də magistral yollarda ki yol nişanlarında sürət həddən artıq aşağı gösterilir. Sürət həddinin əsaslandırılması mümkün olmayan bir şəkildə aşağı gösterilməsi isə bir çox hallarda sürücüləri qırıcılandırır və onlar da uzun müddət heç bir səbəb olmadan aşağı sürətlə hərəkət etməkdən yorulub sürəti artırırlar.

Nəzərdə tutulan sürət həddini aşaraq qaydanı pozan sürücüler isə "islamışın yağışdan nə qorxus" deyərək daha yüksək sürətlə hərəkət etməyə başlayırlar ki, bu da son nəticədə ölüm və ağır yaralanma hallarına yol açan qəzalara səbəb olur. Bu baxımdan, hesab edirəm ki, problemlərin həlli üçün kompleks tədbirlər keçirilməli, insan psixologiyası, mental xüsusiyyətlər və bir çox digər amillər nəzərə alınmalıdır. Bu istiqamətdə təhlükənin gücləndirilməsinə də böyük ehtiyac var.

Mütəmadi olaraq yollarda sürücülərin spirtli içki qəbul edib-etmədiklərini, yaxud narkotik sərənüşlü halında olub-olmadıqlarını yoxlamaq üçün testlər keçirilməlidir. Təessüf ki, hazırda belə yoxlamalar əsasən qəza baş verdikdən sonra keçirilir.

KAMIL

Ziyafrət Əsgərov: "Ölkəmiz terrora qarşı mübarizədə Alyansa dəstək verir"

Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Təhlükəsizlik və müdafiə komitəsinin sədri, NATO Parlament Assambleyasında nümayəndə heyətinin rəhbəri Ziyafrət Əsgərov qurumun Baş Katibinin Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Ceyms Appaturay qurumla ölkəmizin münasibətlərini yüksək qiymətləndirərək, bundan sonra əməkdaşlığın daha da inkişaf edəcəyinə ümidi var olduğunu bildirib.

NATO Baş katibinin Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya üzrə xüsusi nümayəndəsi Ceyms Appaturay qurumla ölkəmizin münasibətlərini yüksək qiymətləndirərək, bundan sonra əməkdaşlığın daha da inkişaf edəcəyinə ümidi var olduğunu bildirib.

KAMIL

Bakının Xətai rayonu ilə Minskin Leninski rayonu qardaşlaşır

Xətai Rayon icra Həkimiyətinin başçısı Razim Məmmədovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenkonun rəsmi dəvəti ilə Belarus Respublikasının Müstəqillik Gününe həsr edilmiş tətənəli mərasimində iştirak etmək üçün Minskdə səfərdə olub. Bu barədə "525"ə Xətai icra həkimiyətindən məlumat verilib. Səfər çərçivəsində Bakı şəhərinin Xətai rayonu ilə Minsk şəhərinin Leninski rayonu arasında iqtisadi, ticari, mədəni, elmi-texniki əməkdaşlığı dair müqavilə imzalanıb. Tədbirdə Leninski rayon icra həkimiyətinin başçısı Valeri Kuşəev Azərbaycan ilə Belarus

arasında inkişaf edən dostluq əlaqələrindən söz açaraq Belarusun Azərbaycan ilə hərtərəflı münasibətlərinin inkişafına töhfə verəcəyini deyib. Belarus Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətlərə tədbir iştirakçılarını təbrik edən R.Məmmədov deyib ki, təməli ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş ölkələrimiz və xalqlarımız arası ikitərəfli dostluq münasibətləri bu gün presidentlər İlham

Əliyev və Aleksandr Lukaşenko tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Mərasimdə, həmçinin Azərbaycanın Belarusdakı səfiri İsfəndiyar Vahabzadə, millət vəkili Hüseynbaşa Mirələmov, Belarus-Azərbaycan icmaları Konqresinin sədri Natiq Bağırov və digər çıxış edənlər də son dövrədə Azərbaycan ilə Belarusun müxtəlif şəhər və rayonları arasında ikitərəflı əməkdaşlığı dair imzalanıb.

Xətai rayon icra həkimiyətinin nümayəndəleri Belarusun Müstəqillik Günü ilə əlaqədar təşkil olunmuş bayram konsertində və hərbi parad mərasimində iştirak ediblər.

S.MÜRVƏTQIZI

Qənirə Paşayeva: "Ermənilərin iddialarının qarşısını almaq üçün həqiqətləri, gerçəkləri bütün dünyaya daha geniş şəkildə çatdırmağa çalışılsın"

ABŞ-da səfərdə olan millət vəkili Qənirə Paşayeva Nyu-Yorkda fəaliyyət göstərən Radio Türküm radiosunun canlı yayımının qonağı olub. 3 saatdan artıq davam edən canlı yayımda millət vəkili 20-ci əsrin əvvəlində ermənilərin həm Anadolu, həm də Azərbaycan torpaqlarında, 20-ci əsrin sonunda müasir dünyanın gözləri qarşısında Ermənistən işğal etdiyi Azərbaycan torpaqlarında törətdiyi qətlamlar, soyqırımlardan danışıb. O, bildirib ki, dünyanın bəzi ölkələri var ki, gerçəkləri görmək istəmir və qondarma erməni soyqırımı ilə bağlı qərarlar qəbul edirlər: "Bu yalanların qarşısının alınmasının tək bir yolu - birlikdə mübarizəmizi daha da gücləndirmək və həqiqətləri dünyaya birlikdə daha da geniş şəkildə yaymaq. Qondarma erməni soyqırımı iddialarına qarşı mübarizə və Qarabağ probleminin həlli harada doğulub harada yaşamasından asılı olmayaraq bütün türkərin əsas məsələsi olmalıdır. Biz bu iddiaların qarşısını almaq üçün həqiqətləri, gerçəkləri bütün dünyaya daha geniş şəkildə çatdırmağa çalışılsın".

Bu məsələdə türk gəncliyinin üzərinə böyük vəzifə düşdüyü qeyd edən millət vəkili bütün türk gəncliyini sosial mediada, virtual aləmdə fəal olmağa çağırıb və qondarma erməni soyqırımı iddialarına qarşı mübarizəde sosial mediada səyərin artırılmasının, həqiqətlərin daha geniş şəkildə yayılması işinin sürətləndirilməsinin vacibliyini qeyd edib. Eyni zamanda millət vəkili Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin "bir millətin iki diasporası olmaz" kəlamını vurğulayaraq, dünyanın müxtəlif ölkələrində, o cümlədən ABŞ-da fəaliyət

yət göstərən bütün türk soylu diaspor təşkilatlarının bütün Türk millətini narahat edən məsələlərdə ortaq mövqe nümayiş etdirmələrinin və qarşılıqlı şəkildə fəaliyyət göstərmələrinin vacibliyini də qeyd edib. "Bir millət, iki dövlət" olan Azərbaycan ilə Türkiyə arasında əlaqələrin və əməkdaşlığın bütün istiqamətlərde getdikcə daha da genişləndiyini bildirən millət vəkili eləvə edib ki, Türkiyə nə qədər güclənərsə, Azərbaycan o qədər güclənmiş deməkdir. Millət vəkili eyni zamanda, böyük türk gəncliyinin tariximizə sahib çıxmaları üçün ortaq tariximizi öyrənmələrinin vacibliyini də qeyd edib.

KAMIL

Gövhər Baxşəliyeva: "Ziyalılar insanlardan qarşılıq gözləmədən onlara xidmət etməlidir"

"Gənlərə daha çox çalışmağı, işləməyi arzulayıram. Onlar vətənlərini çox sevşinlər, vətənləri üçün çalışınlar". Bu fikirləri millət vəkili, professor Gövhər Baxşəliyeva bir müddət önce qardaş Türkiyənin nüfuzlu nəşrlərindən olan "Ataköy" qəzetinə verdiyi "Vətən mənə verəcək" deyil, "Mən Vətənə nə verəcəyəm..." adlı geniş müsahibəsində dile getirib. Türkiyənin tanınmış jurnalıslarından olan Yasemin Bayerin qələmə aldığı sözügedən müsahibədə millət vəkilinin keçdiyi yola, elmi-siyasi fəaliyyətinə yönəlik suallar və cavablar öz əksini təpib. Müsahibəsində millət vəkili sonra bildirib ki, gənclər hər zaman "Vətən mənə nə verəcək" deyil, "Mən Vətənə nə verəcəyəm", "İnsanlar mənə verəcək" deyil, "Mən insanlara nə verəcəyəm"- deyə, düşünməli, bu düşüncə ilə ya-

şamalıdır. Millət vəkilinin müsahibədə bildirdiyinə görə, gənclər bu düşüncə tərzi ilə yaşayar və fəaliyyət göstərərlərə, o zaman onların həm gələcəkləri, həm də ölkələrinin gələcəyi gözəl olacaq. "Mənə görə elm - toplum, insan, onu əhatə edən dünya, baş verən bütün olaylar barədə doğru-düzgün məlumat əl-

də etmək vasitəsidir. Ziyalı olaraq elmi öyrəndikcə, hələ də daha heç bir şey bilmədiyini anlaysısan. Öyrəndikcə bu həvəs daha da güclənir, insan daha da çox öyrənmək istəyir. Ziyalı "ziya" sözündən-dir-işq, nur deməkdir. Ziyalı ilk növbədə işiqli, nurlu insana deyilir. Türkler ziyalılara "aydınlar" deyirlər. Yeni, "aydın" sözü çox yüksək mədəniyyətə, mədəni səviyyəyə sahib olan, gözəl təhsil almış insan anlamında istifadə edilməkdədir. Aydınlar şəxsi dün-yagörüşlərini, bilgiləri ilə birlikdə daim paylaşmaq həvəsində olurlar və hər zaman toplumun inkişafına töhvə verməyə çalışırlar. Ona görə, aydınlar, ziyalılar insanlardan qarşılıq gözləmədən onlara xidmət etməlidirlər"-deyə, millət vəkili müsahibəsində daha sonra qeyd edib.

Kamil HƏMZƏOĞLU

Ziyafat Əsgərov: "Azərbaycan Rusyanın Qarabağ məsələsinin həllində səylərini davam etdirəcəyinə əmindi"

İyulun 6-da Azərbaycanda səfərdə olan Rusiya Federasiyası Dövlət Dumasının MDB və Həmvətənlərlə Əlaqələr üzrə Komitəsinin sədri Leonid Slutskinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ile Milli Məclis sədri-nin müavini Ziyafat Əsgərov və Beynəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr ko-

mitəsinin üzvləri arasında görüş keçirilib. Azərbaycanın Rusiya ilə əlaqələrə böyük önem verdiyini qeyd edən birinci vitse-spiker iki ölkə arasında münasibətlərin inkişafından məmənluğunu bildirib. Z.Əsgərov qeyd edib ki, mərhum Heydər Əliyevin bu əlaqələrin qurulmasına böyük xidmətləri olub.

KAMIL

Kreativ nəsil: Gələcək bu gün yaranır" müzakirə olunub

Bakıda Azərbaycan Prezidenti yanında Strateji Araşdırma Mərkəzinin (SAM), Gənclər və İdman Nazirliyi və Azərbaycan Gənclər Fonduñun birgə təşkilatçılığı ilə "Kreativ nəsil: Gələcək bu gün yaranır" mövzusunda milli müzakirə keçirilib. Bu barədə SAM-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Müzakirələrde

də, ilk növbədə, Azərbaycanın yeni postmodern cəmiyyətə keçidi, modernlaşmanın iqtisadi, siyasi, sosial tərefləri və bütün bu proseslərdə gənclərin rolü və vəzifəsi məsələlərinin müzakirə ediləcəyini, gənclər tərefindən səslənən tekliflərin ümumişdirilərək Prezident Administrasiyasına təqdim olunacağını bildirib.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Bakı Slavyan Universitetinin rektoru Kamal Abdullaev deyib ki, akademik Ramiz Mehdiyevin yeni fundamental əsərində Heydər Əliyevin bugünkü və gələcək siyasetinin ciddi elmi təhlili aparılıb. Rektor K. Abdullaev akademik Ramiz Mehdiyevin "XXI əsrə Azərbaycan ideyası kreativ millət kontekstində" adlı fundamental əsəri dərc olunub: "Bu, həmin əsərlə bağlı ilk ictimai müzakirədir. Bu müzakirələr ilk olaraq gənclərin aparması təqdirəlayıq haldır. Çünkü hazırda ölkə əhalisinin 60 faizindən çoxunu gənclər təşkil edir. Təbii ki, sonra bu müzakirələr elmi ictimaiyyəti qurumları tərefindən aparılacaq. Akademik Ramiz Mehdiyevin yeni əsərində Azərbaycanda dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğunun müasir mərhələdə çox aktual məsələləri şərh olunub".

SAM-in direktoru tədbir-

S.MÜRVƏTQIZI

Elmar Məmmədyarov Əfqanıstanlı nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycanın xarici işler naziri Elmar Məmmədyarov Əfqanıstanın Milli Fəlakətlər idarəciliyinin baş direktoru Məhəmməd Daim Kakarın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb. Nazirliyin mətbuat xidmətindən qəzətimizə verilən məlumatata görə, Elmar Məmmədyarov görüşdə Azərbaycanın Əfqanistanda sülh və sabitliyin bərpasına tərəfdar

olduğunu söyləyərək ölkəmizin qardaş əfqan xalqına hər cür dəstək verməyə hazır olduğunu bəyan edib. Məhəmməd Daim Kakar sülh və sabitliyin bərpasında ölkəsinə verdiyi dəstəyə görə Azərbaycan tərəfinə təşəkkürünü bildirib. Baş direktor bir çox sahərdə, o cümlədən ərazilərin minələrdən temizlənməsi sahəsində Azərbaycan ilə əməkdaşlığı böyük önem verdiklərini qeyd edib. Qonaq Azərbaycan Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentliyin dəstəyini, xüsusilə də əfqanıstanlı ekspertlər üçün bu sahədə təlimlərin keçirilməsini yüksək qiymətləndirib. Görüşdə, həmçinin fəvqələdə halların, xüsusən də fəlakət və sel daşqınlarının qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılması sahəsində iki ölkə arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi yolları müzakirə edilib.

S. MÜRVƏTQIZI

“İrəvanda HAL QALMADI...”

Sakir YAQUBOV

Elə bil bütün bunlar elçatmaz-ünyetməz gənclik illərimdə, XX əsr Azərbaycanının tarixinə düşən insanlarla canlı ünsiyət zamanı deyil, ləp elə indi, ağız deyəni qulağıın eşitmədiyi bizim günlərdə baş verib...

...O vaxt “Azərneft” İstehsal Birliyi adlanan indiki Dövlət Neft Şirkətinin baş ofisinin yerləşdiyi binada – Fəthi Niyazi küçəsi ilə Neftçilər prospektinin tinində – hər bir sovet adamının cibinə uyğun gələn yeməkxana vardi, orada çəşid-çəşid dadlı-ləzzətli yemeklər verilərdi və bundan xəbəri olan kənar şəxslər də hər gün gelib burada doyuncu nahar edə biliirlər.

O cümlədən biz – “Azərbaycan gəncləri” qəzetiinin nisbetən cavan və kasib emekdaşları səbirsizlikle nahar fasiləsini gözləyər, amma heç saat 1 olmamış Mirzəbekyants qardaşlarının (yeri gəlmışkən, çox hörmətlə ziyalılarınıñ əksəriyyəti nədənse bu soyadı Mirzəbəyov kimi işlədirlər, halbuki yeddi cildlik “Azərbaycan tarixi”nin 4-cü cildindəki (Bakı, Elm, 2007) “...diq-qəti daha çox celb edən Mirzəbekyants qardaşlarının tütnün fabriki fəhlələrinin 1892-ci ilin yazında başlanmış tətili id” cümləsi də bu ermənilərin soyadının necəliyinin dəqiq yazılışını göstərir) Bakı metrosunun o vaxtkı “Bakı Soveti” – indiki “İçərişəhər” stansiyası ilə üzbeüzdə yerləşən yeddimərtəbeli malikanəsinin 5-ci mərtəbəsindəki redaksiyanı tərk edib özümüzü yeməkhanaya birincilər sırasında yetirirdik.

Nahar yeməyindən sonra isə texminən yarım saat Filarmoniya bağndakı çayxanada oturar, sonra da ahəstə-ahəstə redaksiyaya qayıdırıq. Onda hələ Filarmoniyanın giriş qapısından sol tərəfdəki köşkdə “Vahid Po-eziya Evi” deyilən ədəbi-bədii məclis fealiyyət göstərmirdi, dövrün üzdə olan müsüqiciləri – canlı klassik Xan Şuşinskiden, Əbülfət Əliyevdən tutmuş heç bir fəxri adı olmayan Mütəllim Mütləimov və Yaqub Memədovacan, Habil Əliyev və Elman Bədəlovacan, habelə cavalar – indi haqq dünyasında olan Baba Mirzəyevden (Mahmudoğlu), Eyvaz Həsənovdan tutmuş Zaur Rzayevə, Niyaməddin Musayevə və Sadıq Zərbəliyevəcən yay-qış həmin o köşkün arxasında, metro stansiyasına doğru səki boyunca düzülmüş skamyalarda olar, bir-birilərindən və dost-tanışlar-

(Yaddaşımın küncündən...)

dan hal-əhval, respublikada (Azərbaycanda), ölkədə (SSRİ-də) və dünyada baş verən hadisələrən xəbəri və təbəbi olaraq həm də özlerine toy tutardılar.

Gərək ki, 77-ci ilin erkən yaşı idi. Bu dəfə də naharı və onun davamı olan çay dəstgahını başa vurub redaksiyaya döndürdük. Dediym köşkün həndəvərinə yetişəndə aramızdakılarıñ ən yaşlısı və ən yaxşı muğampəresti olan tərtərli Yusif Ismayilov (Allah ona rəhmət eəsən!) dedi:

– Girevədir, Şuşinskiyin ikisi də burdadır, bir şeyi dəqiq-leşdirmək istəyirəm...

Filarmoniyanın giriş qapısı tərəfdəki oturacaqda üç nəfər – dahi Xan əmi, onun “Əbili” deyə müraciət elədiyi Əbülfət Əliyev və daha bir nəfər oturmuşdu, ikinci Şuşinski – Firudin bəy isə əlində şışman çanta olduğu halda onlarla üzbeüz, ayaqüstə dayanmışdı.

Yaxınlaşış ümumi salam verdik, Yusif isə girəvə eləyib hamı ilə ellə də görüsdü: Əbülfət Əliyev əlini könülsüz uzatdı – fikri və sol əlinin baş barmağı qəlyanda idi; Firudin Şuşinski də bir qədər laübali görüşdü; Xan əminin reaksiyası isə belə vəziyyətlər üçün tam təbii idi – tanış olmayan, üstəlik də yaş ferqi təxminən 35-40 il olan adamlar adətən bu cür görüşürərək.

Yusif üzünü F.Şuşinskiyə tutaraq söze başladı:

– Firudin bəy, bu mövzuda sənənən bir-iki dəfə səhbətim olub, indi istəyirəm ki, Xan əmi də eəsitsin...

Bu yerdə sanki Firudin bəyin yadına düşdü ki, Yusifi təqdim etmək lazımdır. Bayaqkı laübaliqla:

– Bu da müxbirdir, – dedi. Bele çıxdı ki, bu meydən, bu şeytan, necə deyərlər, di cava-bını verin...

Yusif həmin vaxtacan iki-üç dəfə dinlədiyim səhbəti saldı:

– Men onda İrəvanda qulluq eləyirdim, yəni əsgərlikdə idim, 1958-ci ildə. “Neftçi” “B” qrupunda oynayırdı, yerli “Spartak”la oynamışdı ora. Biz də – xeyli azərbaycanlı soldat-ofiser yiğisib stadiona getmişdi. “Neftçi” həmin oyunu 1:0 hesabıyla uddu, biz xorla “İrəvanda hal qalmadı” deyə oxumağa başladıq. Bu, diğərlərin xoşuna gəlmədi və möhkəm davamız düşdü... – Yusif bir anlığa sözünə ara verdi, çünki canlı klassiklər ona məhəl qoymurdu, amma musiqişunas Şuşinskiniñ iri gözləri bir az da böyümişdə. – İndi Xan əmindən soruşmaq istəyirəm: Sizin oxuduğunuz “İrəvanda hal qalmadı” məger “hal”dim? – “Əbili” qəlyanı ağızından çıxardı, təccübə Xan əmiye baxdı: yəni bu ne deyir?

Sualı Xan əmi verdi:

– Nə olmalıdır bəs, hıy?..

Yusifin cavabı çoxdan hazır idi:

– “İrəvanda HAL qalmadı...”, yəni tab-taqət qalmadı bu gözəlliyyin qabağında... Bəs hal ni-

yə qalmasın?! Axi bu yazıq, şeirdə deyilən kimi, cəmi bir qoşa xaldan istifadə eləyib. Buna görə daha niyə deyirlər ki, “İrəvanda hal qalmadı”? Yəni İrəvanda olan-qalan elə məger bu ikicə xaldı?..

F.Şuşinskiyin ciçəyi çırtladi:

– Bu necə vaxtı mən də onu demirdimmi? – Üzünü birbaşa Xan əmiye tutdu: – Sən orda soruştursan ki:

İrəvanda hal qalmadı...

Eşidirsən? Xal yox ha, ...hal qalmadı...

O hal nə xaldır, üzə düzəndürmüsən?

De görüm nə xaldır qoşa düzəndürmüsən?

Daha məndə can qalmadı
O hal nə xaldır... burda məhz xaldan səhbət gedir...

O hal nə xaldır üzə düzəndürmüsən?

De görüm nə xaldır qoşa düzəndürmüsən?..

O, nə cavab verir saa? Deyir ki:

Xal mənim.

Yar mənim.

İxtiyar mənim.

Xalqa nə borcdur üzə düzəndürmüsəm?!

Yarım deyibdir qoşa düzəndürmüsəm...

Başqa nə deməliydi ki? Düzdüm? Bəs heyəsə sən niyə bunu tərs-avand oxuyub camaati çəşdirirsən? Bu kişi neçə vaxtdı bunu deyir dana...

Xan əmi gözlərini qiyib çal-laşmış qalın qaslılarının altından bir Firudin bəyi, bir də Yusifi süzəndən sonra Əbülfət Əliyevi tərəf döndü:

– Deyirsin bir dənə hərifdən ötrü (o səs indi də qulaqlarımızdır: məhz “hər” yox, “hərif”...) ortaya düşüb indi özümü də, o boyda kişini də biabır edim?!

Firudin bəy qızışdı:

– O kişinin burası nə dəxli?! O kişi sözünü o vaxt necə lazımsa, eləcənə də deyib gedib. İn-si də səhbət sənnəndir...

Biz – mən və digər iki yoldaşımız vəziyyətin tündləşdiyini hiss eləyib heç kimin vecinə almadığı “Sağ olun”umuzu söyleyib səhbət yerindən aralındıq...

P.S. Üstündən təxminən 30 il keçəndən sonra dövlət televiziyanın efirindən məşhur folklorşunas-alim Məhərrəm Qasimli ədəbiyyatşunas Hümmət Əlizadənin 1938-ci ildə nəşr olunmuş kitabına istinadla var gücü ilə sübut eləməyə çalışırı ki, dahi Cabbar Qaryagdılığın İrəvanda bir toyda bədahətən qoşduğu (quraşdırıldı) və ya bestəlediyi yox, məhz QOŞDUGU! bu mahnında səhbət XAL- dan gedir; buna uyğun olaraq başqa bir kanalda, “Bir mahni-nin tarixçəsi”ndə də hansı ifaçının HALdan yox, xaldan necə “havalanması”ndan bəhs olunur.

Elə Azərbaycanın dövlət qəzetiñde jurnalıst-tədqiqatçılar Arif Hüseynovla Vəsif Quliyevə də məhz İrəvanda XAL qalma-sı daha “məntiqi” görünmüştü. Halbuki...

...Hər halda, gözəlliyyin qarşısında hayıl-mayıl olarlar, mənəcə...

Yay 1977 – yay 2012

“Vahid” gəlib çıxsayıdı, “namizəd” olardı...

Azər HƏSRƏT

yaradılıb. Necə ki, biz illərdir alternativ jurnalist qurumları yaradıraq, indi kinoçəkənlər də özləri üçün daha bir qurum yaradıblar. Burada qəribə nə var ki?

Şəxsən mən düşünürəm ki, Rüstəm bəy də, onun mövqeyini müdafiə edənlər də, əksinə, bu olaya sevinməlidir. Çünkü indi bir rəqabət ortamı yaranacaq və kimin daha yaxşı işləməsini müqayisə edib milli kinomuzun yerində saymasına son qoya biləcəyik.

Daha bir maraqlı gündəm məsələsi müxalifətin 2013-cü il prezident seçkisi üçün vəhət bununla bağlı belə bir deyim də uydurmuşam: “Vahid” gəlib çıxsayıdı, “namizəd” olardı. Bəzi qəzetlərdə yazılar ki, “islamçı Hacı İlqar bu iş üçün ən uyğun şəxsdir. Ancaq görəsen, Qərb buna necə baxar?” Qərbi bilmirəm və heç bu məni maraqlandırırmı da, şəxsən mən yaxşı baxmaram. Dünyanın İrəndən çəkdiyi azdırımlı ki, bir də burada İslam dövləti quraq? Unudun bunu getsin! Və həm də niyə Azərbaycan xalqının fikrini soruşmadan dərhal Qərbin nə düşünəcəyini sual edirsiniz? Hələ bir öyrənin, görün Azərbaycan xalqı nə deyir, ondan sonra bu cür fikirləri ortaya atın da bəs.

Vahid namizəd məsələsinin siyasi müxalifətin önünde gedənlər səviyyəsində şəhəri ondan xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev 2013-cü ildə də tək qapıya oynamaya məcbur olacaq. Necə ki, 2008-ci ildə belə olmuşdu. Müxalif liderləri artıq indidən bəzən dələyi, bəzən də birbaşa şəkildə “oynamıram” deyirlər və bu da ondan xəbər verir ki, 2013 seçkiləri elə də ciddi rəqabət şəraitində keçməyəcək. Neynək, millətimiz üçün xeyrliyi nədir, o da olsun.

Hə, tamam yadımdan çıxmışdı. Azərbaycanda da çox maraqla izlənən “Vikiliks”də iki həftə önce bir sənədə rast gəlmişdim. 2008-ci ildə aid olan və ABŞ-in yaxın illər üçün planlarından xəbər verən sənəddə üç Qafqaz respublikası haqqında belə deyilirdi: “Ermənistanın tam müstəqilliyinə nail olmaq, Gürcüstanın Qərb institutlarına ineqrasiyasını sürətləndirmək, Azərbaycanda enerji təhlükəsizliyini təmin etmək”. Mənəcə, hər kəs burada nə deyildiyini anlamışdır.

“Vikiliks”dən söz düşmüş kən, yenə də iki həftə önce inqilisilli mətbuatdan oxudum ki, Azərbaycanda insan hüquqlarının qayğısına qalan “Avroviziya” qalibi Lorinin vətəni İsvəç dövləti bu saytin qurucusu Culian Assanjin Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə müraciətini əngelləyib. Al sənə, ideal deyib ardınca qədidiyim və hətta müğənnisinin belə insan haqları uğrunda fədakarlıq etdiyi İşveç..

Kamal Abdulla: "Ümumiyyatla danışmaqla Azərbaycan dilində danışmaq eyni şey deyil."

Məlum olduğu kimi, Prezident İlham Əliyev "Azərbaycan dilinin qloballaşma şəraitində zamanın tələblərinə uyğun istifadəsinə və ölkədə dilçiliyin inkişafına dair Dövlət Programı haqqında" sərəncam imzalayıb. Bu Sərəncamdan irəli gələn vəzifələri həyata keçirmək üçün işçi qrupu yaradılıb. Həmsəhətimiz İşçi qrupunun rəhbəri AMEA-nın müxbir üzvü, AMEA İctimai və Humanitar elmlər bölməsinin akademik-katibi v.i.e. professor Kamal Abdulladır.

- Kamal müəllim, bu Sərəncam ha-mızın ürəyindən oldu. Sərəncamla bağlı konkret hansı işlər görürlür?

Kamal Abdulla: Bir daha cənab Prezidentə dilimiz, dilçiliyimizle bağlı belə bir dərin məzmunlu qərar üçün təşəkkür etmək istiyəm. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu Sərəncamda Azərbaycan dilini ilə yanaşı, Azərbaycan dilçiliyinin, tərcümə fəaliyyətinin, terminolojiya istiqamətinin de inkişafına diqqət verilir və məsələ kompleks şəkildə öz həllini tapır.

İndi bizim vəzifəmiz həmin siyasi sənəddən irəli gələn məsələləri Dövlət Programı müstəvisinə keçirməkdir. Bununla əlaqədar AMEA-nın İctimai və Humanitar elmlər bölməsində işçi qrupu yaradılmışdır və artıq fəaliyyət göstərir. Bu işçi qrupuna ölkənin aparıcı dilçilərle yanaşı, Akademianın, ali məktəblərin, müxtəlif əlaqədar nazirliklərin, Mətbuat Şurasının, Teleradio Şurasının, Bakı İcra Hakimiyyətinin, Yazarlar Birliyinin, Jurnalistlər Birliyinin və başqa qurumların nümayəndələri daxildirlər.

Mən bunu dəfələrə demişəm, bir daha təkrar edirəm. Dil ancaq dilçilərin inhisarı deyildir. Ancaq dil məsələlərini dilçilər olmadan nəzərdən keçirmək də olmaz. Ona görə də dil, dilçiliklə bağlı Dövlət Programının layihəsini hazırlayan işçi qrupuna təkcə Akademianın deyil, həmçinin ali məktəblərin dilçiləri, filoloqları daxildir. Eyni zamanda, işçi qrupu öz fəaliyyətini AMEA-nın adı çəkilən bölməsi ilə six əlaqədə qurur. Bizim bölmədə dilçilər yanaşı, tarixçilər, ədəbiyyatçılar, filosoflar, iqtisadçılar, şərqşünaslar, psixoloqlar, hüquqşünaslar və bir sıra digər elmlərin nümayəndələri var. Yaxın geləcəkdə işçi qrupunun üzvləri ilə AMEA Rəyasət Heyətinin üzvlərinin görüşünü təşkil etməyi düşünürük. Bu görüş, ola bilsin daha geniş elm sahələrinin nümayəndələrinin də iştirakını ehtiva etsin. İndiki mərhələdə isə biz işçi qrupu olaraq irəli sürülən təklifləri müzakirə edib, ümumiləşdirməklə məşğuluq. Dövlət Programı layihəsinin ayrı-ayrı hissələrini müəyyənləşdiririk. Planımızda deputatlarda, yaradıcı təşkilatlarla, regionlarda ictihadyyət nümayəndələrlə görüşlər nəzərdə tutulub. Onu da xüsusi qeyd etmək istərdim ki, öz təkliflərini təkcə alımlar deyil, cəmiyyətimizin hər bir üzvü irəli sürə bilər və biz bütün təklifləri nəzərdən keçirməyə hazırlıq. Hətta belə bir fikrim var ki, küçədə, bazar da işləyənlərin, taksi sürücülərinin, menzilistlərin idarələrinin nümayəndələrilə də görüş keçirek.

- Küçədə, bazarda işləyənlər də təlif verəcəklər?

Kamal Abdulla: Bəli, niyə də yox? Küçədəki dil çox əhəmiyyətlidir. Bilən bilir, yəni italyan dili məhz küçə və bazar latinçasından yarandı. "İlahi komediya" bu dilde yazılıb. Bir sözə, hamı təklif verə bilər.

- Dövlət Programı layihəsində hansı tərkib hissələr nəzərdə tutulur?

Kamal Abdulla: Bu tərkib hissələrin adı, bölmə üzvlərinin və işçi qrupunun razılığına əsasən, ilk olaraq Azərbaycan dilinin ən müxtəlif durum və fəaliyyət sahələrinin müəyyən edilməsi ilə bağlıdır. Dilimizin fəaliyyət və durumunu geniş panoramada göz önünə gətirsek, görərik ki, ayrılan istiqamət və saxələr çoxdur. Azərbaycan dilini ali məktəbdə, orta məktəbdə, ailədə, cəmiyyətdə, dövlət qurumları, idarə və təşkilatlarda, küçədə, xaricdə, KİV-də, informasiya texnolo-

giyaları müstəvisində ... saymaqla bəlkə də qurtarmaz.

- Bəzən deyirlər ki, biz bir-birimizlə başqa dildə danışsaq dilimiz əldən gedər...

Kamal Abdulla: Bəli, belə deyənlər var. Amma onlar dilçiliyin əzəli prinsiplərindən çox vacib olan birini – dil-nitq qarşılıqla dirləşdirilməsini unudurlar. Ya da bilmirlər. Dilimiz kimlərinse küçədə bir-bire rus, ingilis, fransız... eskimos dilində danışmaları ilə eldən gedəcəkə, belə dil elə əldən getəcəkə yaxşıdır. Əzizi-mən, bu şəkildə dil əldən getməz, gəde bilməz. Olsa-olsa bu şəkildə başqa dildə danışanlar öz nitqlərini korlamış olarlar. Yel qayadan daş aparmaz. Nitqin dile belə "faciəli" təsiri yağan yağışın okeani məcrasından çıxarması kimi bir şeydir. Bu məsələlərlə bağlı istiqamət də, yəni, cəmiyyət və dil istiqaməti Dövlət Programında eksini tapacaq.

- Cox zaman deyirlər ki, biz başqa dildə düşünüb öz dilimizdə danışmağa cəhd edirik...

Kamal Abdulla: Bu cür deyənlər də bayaqlılardan, dil barədə qeyri-professional fikir yürüdənlərdən fərqlənmir. Heç kim başqa dildə (!) düşüne bilməz. Bu mümkün deyil. Bizim beynimizdə genetik dil struktur (qəlibi) var. Bu qəlib ümumi, beynəmləldir. Hamı – azərbaycanlı da, ingilis də, rus da, adını yuxarıda çəkdiyim eskimos da ümumi məntiq "dilində", qəlibində düşüñür. O başqadır ki, adamlar həm də daxili nitqə malikdirlər. Səslənən, şifahi nitqdən evvel kim isə daxili nitqini başqa "dil"də qura bilər, qurmaq istəyər, "ürəyində" öz-özüne piçildəyə bilər. Amma bu başqa dildə düşünmək deyil.

Görüşünüz mü, dilçilik elə özül prinsiplərə malikdir ki, onları bilmədən dillə, onun hətta sosial statusu ilə bağlı fikirlər yürüdərək çox zaman gülünc situasiyalar yaranır.

- Dediniz ki, Dövlət Programında Azərbaycan dilinin Elmlər Akademiyasında, ali məktəbdə, orta məktəbdə, ailədə fəaliyyəti məsələləri ayrıca bölmələr kimi öz eksini tapacaq.

Kamal Abdulla: Bu istiqamətləri "Azərbaycan dili və onun tədrisi" adı altında birləşdirə bilərik. Dövlət Programının layihəsində bu bölüm əsas yerlərdən birini tutacaq. Cəmiyyətdə ali məktəb, orta məktəb və digər tədris müəssələrində Azərbaycan dilinin mövqeyi ilə bağlı ciddi narahatlıqlar var. Dərsliklərin dili və əslubu (dil təqdimati), tərcümələrin keyfiyyəti, dərs saatlarının hecmi, bölünmesi və s. məsələləri biz ölkə başçısının Sərəncamına arxalanıb daha optimal və keyfiyyətli hell edə bilərik. Məsələn, belə bir məsələni diqqətinize çatdırmaq istəyirəm. Ali məktəbdə Azərbaycan dilinin saatlarını artırmaqdan söz düşəndə bunu, adətən, filoloji yönümlü istiqamətlərə tətbiq etməyi nəzərdə tuturlar. Əslində isə, Azərbaycan dili saatlarının filoloqlardan da-ha çox riyaziyyatçılar, fiziklər, bioloqlar, həkimlər, iqtisadçılar üçün artırılması mexanizmini işləmək lazımdır. Belə olarsa, bu elm sahələri ilə bağlı tərcümə və terminolojiya problemlərini də gənc ixtisas sahibinə hələ bakalavr səviyyəsində bütün "boy-buxunu" ilə göstərmək mümkün olar.

Azərbaycan dilinin fundamental tədqiqi probleminin aparıcı təşkilatçısı Elmlər Akademiyası, Dilçilik İnstitutudur. Burada da köklü yeniliklər etmək lazımdır. Bizim Azərbaycan dilini öyrənən mütəxəssislərimizle

yanaşı Hind-Avropa dillerini, Afrika dillerini, Qafqaz dillerini, Mongol dillerini, dilin fəlsəfəsini, psixolinqvistikani, sosiolinqvistikani, dil və dövlət münasibətlərini, qədim, ölü dilləri, onlarla yanaşı uyğun sivilizasiyaları tədqiq edən mütəxəssislərimiz formalşamalıdır. Prezidentin Sərəncamı bu fikirləri və arzuları həyata keçirmək üçün güclü əsas və imkan verir.

- Sərəncamın dil inkişafına təsiri nəcə olacaq?

Kamal Abdulla: Prezident Sərəncamının öz-özlüyüdə böyük əhəmiyyəti var. Dil sahəsi digər ictimai, mənəvi, intellektual sahələrlə six əlaqədə olduğundan həddindən artıq həssas sahədir. Obyektiv cəhətdən "pərakəndə" sahədir. Sərəncam bu "pərakəndəliyi" sahmana salmağa kömək edəcək. Həyatımız, onuz da, informasiya ilə entropiyanın müxtəlif nisbəti, tənasübü üzərində qurulub. Sərəncamın dilimizlə, cəmiyyətimizlə, dövlətimizlə bağlı məsələlərə informativlik gətirəcəyinə əminəm.

Amma bu məsələnin o biri tərəfi də var. Dil elə bir fenomenal hadisədir ki, heç bir zaman göstərişlə, arzuyla, qərarla yaşamır. Onun öz həyatı var, öz gizli – tənzimlənmə qanunları var. Sadəcə, dilə bağlı hər hansı dövlət münasibəti dilin öz daxili qanun-qaydalarının cilali olmasına, təsadüfi məqamlardan uzaq, adekvat şəkildə işləməsinə real şərait yaradır.

- Azərbaycan bədii dilinin inkişafı üçün konkret nələr edilməlidir?

Kamal Abdulla: Haqqında danışdıgımız mövzu ilə bağlı daha asan olara deym ki, nələri etməməliyik! Edəcəklərimiz, onuz da, bəlli dir. Etməli olmadığımız bir məsələni isə dəqiq bilməm. Hər hansı bədii əseri oxuyub orda bizim alışmadığımız cümlə quruluşu və ya sözler görəndə şivən qaldırmamalıq ki, dilimizi korladılar, ay aman! "Bu, azərbaycanca deyil" təfəkkürünə son qoymaq lazımdır. Belə dünsünce tərzi bütövlükde dil inkişafının qarşısına sədd çəkir. Əsərin dilində, elbəttə ki, müxtəlif tərəfindən dərk edilmiş müəyyən "icazəli" pərakəndəlik, hərcəmərlik olmalıdır. Elbəttə ki, "azərbaycanca deyil", özünə yer tapmasa, "azərbaycanca" dərinleşə, genişlənə bilmez. Ütilü, siğallı bədii dil XX-əsərin 30-40-50-ci illərində qaldı. İnkışaf nəyisə "qırmaq", nədənse vaz keçmək, oxucunu təkcə təccübəldəndirmək yox, ona alternativ quruluşlar təqdim və təlqin etməkdir. Dil məstəvisində bu alternativlər əvvəlcə variantlara, sonra isə, kim nə bilir, invariantlara çevrile bilər.

- Ən ağır məsələlərdən biri dilimin KİV-də işlənməsidir...

Kamal Abdulla: Bəli, əsas məsələlərdən biri de KİV-də dilimizin vəziyyətidir. Bu barədə işçi qrupun, bölmənin üzvlərinin ümumi fikri var. Müeyyən mexanizmlər işləyib Dövlət Programı layihəsinə daxil etmək lazımdır. Dili yanlış yola düşməkdən qoruyan mexanizmlər. Bir az əv-

vel dedim ki, dilin öz daxili həyatı var, biz ona təsir edə bilmərik. Amma bu normal situasiyalar üçündür. Qeyri-normal situasiyalarla isə dilə təzyiq edilir. Onu sanki "zorlayır", öz təbii yolundan itələyib çıxarmağa çalışırlar. Məsələn, götürək televiziya şirkətləri. Dilə bağlı arzuedilməz məqamlar burda geniş sistem şəklinədir. Nə aparıcılar, nə şoumenlər, nə müğənnilər, nə də çox zaman dəvət olunanlar düz-əməlli Azərbaycan dilində danışa bilmirlər. Bu dediklərimlə onlar, elbəttə ki, özləri razılaşmayacaqlar, bilirəm. Amma istəyirəm, bir məsələni bilsinlər. Ümumiyyətlə danışmaq eyni şey deyil. TV güzgüdür. Bir tədqiqatçı yaxşı yazıb: danışan güzgü. Həqiqətən də güzgü elə danışmalıdır ki, biz "ağzımızı açıb" qulaq asaqq. Öyrənək! Bu isə indilik belə deyil. Bizim işçi qrupunda belə bir fikir formalaşıb ki, TV-lərdə dilə bağlı problemləri çözən "bədii şura" deyilən mexanizmi yaratmaq və ya bərpa etmək lazımdır. Bizi "sənzurəni bərpa edirlər" deyə günahlandırmaya tələsənələr isə – açıq deyəcəyəm, dilimizin bədxahalarıdır. Bunu sübut etmək çətin deyil.

- Dövlət Programında dilimizin xəridə işlənməsi problemləri əksini tapacaqmı?

Kamal Abdulla: Xaricdə Azərbaycan dilinin vəziyyəti ilə bağlı məsələnin dərinəndə və hərtərəflı öyrənilməyə ehtiyacı var. Aydın məsələdir ki, Azərbaycan dil xaricdə ölkəmizin get-gedə artan beynəlxalq nüfuzuna işləmelidir. Xaricdə Azərbaycan dilində qəzetlər çıxarmaq, məktəblər (ən azından, yay məktəbləri) açmaq, dilöyrədən dərsliklər yazmaq və yarmaq, TV-lərin xarici ölkəyə yayılmalarını həmən ölkələrə görə lokallaşdırmaq, bir sözə, həm diaspor üçün, həm də ölkəmizin dostları, dilimizi, mədəniyyətimizi öyrənmək istəyənlər üçün geniş spektrli fealiyyət programı işləmək lazımdır.

Mən deyəndə ki, dilə bağlı məsələlər sistem kimidir, bir-bire qarşılıqlı əlaqədədir, nəzərdə tuturam ki, baxın, xaricdə Azərbaycan dili dərslerinin təşkil edilməsi məsələsini götürək. Bu dərsler vacibidir! Amma bu dərsler kim deyəcək?! Bu dərsler tədris edən xarici ölkənin özünü yaxşı bilən, Azərbaycanı yaxşı bilən (təkcə dilini yox, tarixini, ədəbiyyatını, mədəniyyətini, coğrafiyasını ...) mütəxəssis olmalıdır. Bizzət bu gün belesi var mı? Cox az. Bu xəttə kömək üçün ali məktəblərdə "azərbaycanşunaslıq" ixitisası açmaq lazımdır. Bu da sənə sisteminə bir-birli əlaqəli həlqələri.

- Hansıa universitetdə "Azərbaycanşunaslıq" ixitisası var mı?

Kamal Abdulla: Bəli, Bakı Slavyan Universitetində bu ixitisas var.

- Dövlət Programı layihəsi nə zəmansa fəaliyyət proqramına çevriləcək. Bir müddət sonra onun müddəə və maddələrinin unudulma qorxusu var mı?

Kamal Abdulla: Biz proqrama özünü müdafiə "məqamı" daxil edəcəyik. Onun uzunömürlüyü və effektivliyi xüsusi nəzarət qrupu vasitəsilə tənzim ediləcək.

- İşiniz asan deyil. Ən azi, ona görə ki, dil sahəsində hamı özünü mütəxəssis sayır.

Kamal Abdulla: Elədir. Elm sahələri var ki, diletanta görə o, asanlıqla onlarla məşğul ola bilər. Hətta nəinki məşğul, o sahələrin – dilçiliyin, tarixin, fəlsəfənin professionallarına "dərs" də vərə bilər. Bəzən bu "dərs" əsəsiz ədə ilə müşaiyət olunur. Nə etməli, belə bir cəmiyyətdə yaşayıraq. Allah bizi öz sahəsində başqa hər şeyi, xüsusi, tarixi, dilçiliyi, fəlsəfəni "bilən"lərdən qorusun, biz isə boynumuza düşən məsuliyyəti anlayaraq öz işimizi görməyə davam edəcəyik.

- Cox sağ olun. Uğurlar arzulayıraq.

Kamal Abdulla: Təşəkkür edirəm. Söhbətləşdi:Ş.Ağakışiyeva

Samir Şərifov Belarusda bir sıra görüşlər keçirib

Belarus Respublikasının maliyyə naziri Andrey Xarkovesin dəvəti əsasında bu ölkədə səfərdə olan Azərbaycan Respublikasının maliyyə naziri Samir Şərifov Minskdə bir sıra görüşlər keçirib. Maliyyə Nazirliyindən verilən məlumatə görə, Belarusun baş naziri Mixail Myasnikoviç ilə keçirilən görüşdə S.Şərifov Azərbaycanın surətli iqtisadi inkişafı barədə etraflı məlumat verib, Azərbaycanla Belarus arasında bütün sahələrdə dialoqun daha da intensivləşdirilməsinin vacibliyini bildirib.

Nazir Prezidentlər İlham Əliyev və Aleksandr Lukaşenkonun siyasi iradələrinə uyğun olaraq iki ölkə arasındakı münasibətlərin uğurla və dinamik şəkildə inkişaf etdiyini məmənunluqla qeyd edərək Azərbaycanın Belarusla bütün sahələrdə əməkdaşlığı daha da genişləndirməsinin dövlətlərimizin strateji məraqlarına cavab verdiyini diqqətə çatdırıb.

Ölkələrimiz arasında həyata keçirilən birgə layihələr barədə danişan baş nazir M. Myasnikoviç iqtisadi sahədə əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi və qarşılıqlı investi-

siyalar baxımından yaxşı perspektivlərin olduğunu qeyd edib: "Yüksək səviyyədə dövlətərəsi dialoq hesabına ticari-iqtisadi əməkdaşlıq sahəsində bir sıra konkret layihələr reallaşdırılub".

Səfər çərçivəsində maliyyə naziri S.Şərifov Belarus Respublikasının baş nazirinin müavini Mixail Rusiyi, maliyyə naziri Andrey Xarkoves, Milli Bankın sədri Nadejda Yermakova və əmək və sosial müdafiə naziri Marianna Şatkina ilə də ayrı-ay-

rılıqda görüşlər keçirib. Görüşlərdə iki ölkə arasında əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyi bir daha vurğulanıb, iqtisadi, o cümlədən maliyyə, investisiya, bank, siyorta, yeni istehsal sahələrinin açılmasına dair Azərbaycan-Belarus əməkdaşlığının genişləndirilməsi ilə bağlı etraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Qeyd edək ki, görüşlərdə Azərbaycanın Belarusdakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri İsfəndiyar Vahabzadə də iştirak edib.

Quba və Xaçmaz sahibkarlarına güzəştli kreditlər verilib

Dünən Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu (SKMF) "Sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi" mövzusunda Xaçmaz rayonunun Yergüt kəndində tədbir keçirib. Fonddan verilən məlumatə görə, tədbirdə Xaçmaz və etraf rayonlarda fealiyyət göstərən 100-dək sahibkar iştirak edib.

Tədbirdə Xaçmaz rayonunun, o cümlədən Yergüt kəndinin iqtisadi potensialına uyğun olaraq, güzəştli kreditlər hesabına maliyyələşdirilməsi məqsədə uyğun hesab olunan müasir meyvə-tərəvəz emalı və çörək zavodlarının, et kəsimi müəssisəsinin, intensiv bağçılıq təsərrüfatlarının, kiçik və orta həcmli istixanaların yaradılması üzrə nümunəvi investisiya layihələrinin təqdimati keçirilib, kiçik həcmli investisiya layihələrinin ümumi dəyerinin 100 faizdək hissəsinin dövlətin güzəştli kreditləri hesabına maliyyələşdiriləcəyi bildirilib, sahibkarlara nümunəvi layihələr və metodiki materiallar paylanıb.

Xaçmaz Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısının müavini Azer Haqverdiyev çıxışında dövlət başçısının regionların inkişafına göstərdiyi xüsusi diqqət və qayğı neticəsində son illər regionların sürətli inkişaf etdiyini, ölkənin digər rayonlarında olduğu kimi Xaçmazda da yeni istehsal və xidmət müəssi-

sələrinin, müasir sosial infrastruktur obyektlərinin yaradıldığını, yeni iş yerlərinin açıldığından diqqətə çatdırıb. Regionların iqtisadi mənzərəsinin dəyişməsində, istehsal prosesinin modernleşməsində məqsədyönlü dövlət proqramlarının uğurlu icrası xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Iqtisadi İnkişaf Nazirliyinin Sahibkarlığın inkişafı siyasəti şöbəsinin müdir müavini Elçin İbrahimov və Quba-Xaçmaz regional bölməsinin müdiri Mətləb Cəfərov sahibkarlığın inkişafına dövlət dəstəyi mexanizmləri və həyata keçirilən tədbirlər, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda sahibkarlığın inkişafı istiqamətində görülmüş işlər barədə məlumat veriblər.

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu icraçı direktoru Şirzad Abdullayev çıxışında bildirib ki, bu ilin əvvəlindən ötən dövr ərzində Fondu vəsaitləri hesabına respublika üzrə sahibkarlıq subyektlərinin 1328 investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 114,1 milyon manat güzəştli kredit verilib. Onun sözlərinə görə, bu kreditlər hesabına 5400-dən çox yeni iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulub: "Meyvə-tərəvəz istehsalı üzrə ixtisaslaşmış rayonlardan olan Xaçmazda son illər Sahibkarlığa Kömək Milli Fonduñun güzəştli kreditləri hesabına intensiv bağçı-

lıq təsərrüfatları, soyuducu anbar kompleksləri və meyvə-tərəvəz emalı müəssisələri yaradılıb. Fondu vəsaitləri hesabına Xaçmaz rayonunda yeni texnologiyaların tətbiqinə əsaslan tutumu 11 min ton olan 5 soyuducu anbar kompleksinin inşasına 8,3 milyon manat, 2 meyvə-tərəvəz emalı zavodunun inşasına 3,3 milyon manat güzəştli kredit verilib. Maliyyələşdirilmiş soyuducu anbarlardan 3-ü, meyvə-tərəvəz emalı zavodlarından 1-i istifadəyə verilib, qalan 2 soyuducu anbarın və 1 meyvə-tərəvəz emalı zavodunun ise bu il istifadəyə verilməsi planlaşdırılır".

Bununla yanaşı, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunun meyvə-tərəvəz istehsalı sahəsində potensialı nəzəre alınaraq, istehsal sahələrinin genişləndirilməsini və yeni emal müəssisələrinin yaradılmasının güzəştli qaydada maliyyələşdirilməsinə diqqətin daha da artırılacağı vurğulanıb, bu sahədə sahibkarların feallığının artırılması tövsiyə olunub.

Tədbir çərçivəsində müvəkkil kredit təşkilatları vasitəsilə Xaçmaz və etraf rayonlarda fealiyyət göstərən 53 sahibkarlıq subyekti nə 1,1 milyon manatadək güzəştli kredit vəsaiti verilib. Bu layihələrin reallaşması 90-dək yeni iş yerinin yaradılmasına imkan verir.

DSMF-nin yeni loqosu hazırlanır

Dövlət Sosial Müdafiə Fondu (DSMF) loqosunun hazırlanması ilə bağlı müsabiqə keçirir. Bu barədə Fondu ictimaiyyətə əlaqələr sektorunun müdürü Elman Babayev məlumat verib. O bildirib ki, müsabiqə Dövlət Sosial Müdafiə Fonduñun 20 illik yubileyinin keçirilməsi ilə bağlı "Tədbirlər planı"na uyğun olaraq təşkil olunub: "Müsabiqənin şərtlərinə əsasən, iştirakçılar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 31 avqust 2002-ci il tarixli 781 nömrəli Fermanı ilə təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fondu haqqında "Əsasnamə"yə uyğun olaraq Dövlət Sosial Müdafiə Fonduñun fəaliyyət istiqamətlərini özündə eks etdirən loqo işləyib hazırlanmalı və 15 sentyabr 2012-ci il tarixə kimmi Komissiya (Ünvan-Az 1122 Bakı şəhəri, H.Zərdabi prospekti 80, əlaqə telefonu: 434-60-12, e-mail:info@ssp.gov.az) təqdim etməlidirlər"-deyə E.Babayev qeyd edib. Onun sözlərinə görə, loqonun hazırlanması ilə əlaqədar müsabiqənin təşkil olunması məqsədilə Dövlət Sosial Müdafiə Fonduñun sədri Səlim Müslümovun əmri ilə Fondu aparatında xüsusi komissiya yaradılıb. Müsabiqədə 1 yeri tutan qalib 1000 manat məbləğində pulla mükafatlandırılacaq.

961 əcnəbi ölkə ərazisindən çıxarılıb

Miqrasiya sahəsində dövlət siyasetinin həyata keçirilməsi, miqrasiya proseslərinə dövlət nəzaretinin gücləndirilməsi, miqrasiya proseslərinin idarə edilməsi və tənzimlənməsi, o cümlədən qanunsuz miqrasiyanın qarşısının alınması ilə bağlı tədbirlərin işlənilər həzırlanması və həyata keçirilməsi istiqamətində Dövlət Miqrasiya Xidməti (DMX) tərəfindən ötən ay müvafiq tədbirlər davam etdirilib. DMX-dən verilən məlumatə görə, işəgötürənin ölkə qanunvericiliyinin tələbləri pozulmaqla fərdi icazə alınmadan əcnəbinin və ya vətəndaşlığı olmayan şəxsin haqqı ödənilən əmək fealiyyətinə cəlb edilməsi hallarının aşkar edilərək qarşısının alınması məqsədi ilə Xidmət əməkdaşları tərəfindən bir sıra sahibkarlıq subyektlərində yoxlamalar aparılıb. Keçirilmiş tədbirlər nəticəsində mövcud qanunvericiliyin tələblərinin pozulması halları aşkar edilmiş bir sıra sahibkarlıq subyektləri və əcnəbilər barəsində müvafiq tədbirlər görürlüb.

Həmçinin iyun ayı ərzində 1344 əcnəbi və vətəndaşlığı olmayan şəxs tərəfindən Azərbaycan Respublikasında olma, habelə müvəqqəti və daimi yaşama qaydalarına əməl etmədən inzibati qanunvericiliyin tələblərinin pozulması halları müəyyən edilib, onlardan 383 nəfərin cərimə tətbiq edilməklə ölkə ərazisində yaşamaları leqallaşdırılıb, 868 əcnəbi barəsində Azərbaycan Respublikası ərazisini 48 saat ərzində tərk etmə, 93 əcnəbinin isə inzibati qaydada ölkə hüdudlarından kənara çıxarılmaları barədə qərarlar qəbul edilib.

Ümumiyyətlə, ay ərzində DMX-ə əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər tərəfindən ölkədə müvəqqəti olma müddətlərinin uzadılması, müvəqqəti və daimi yaşamaq üçün icazələrin verilməsi, vətəndaşlığı qəbul, xitam, bərpa, eləcə də vətəndaşlıq mənsubiyyətinin və qəçqin statusunun müəyyənləşdirilməsi, həmçinin əmək fealiyyətinin həyata keçirilməsi üçün fərdi icazələrin verilməsi və mövcud fərdi icazələrin müddətlərinin uzadılması ilə bağlı 4329 müraciət daxil olub. Müraciətlərin hər biri ayrı-ayrılıqla Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq araşdırılıb və müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Səhifəni Bəxtiyar MƏMMƏDLİ hazırladı

İyulun 9-u bütün dünyanın internet əlaqəsi kəsilə bilər

Məlumatda bildirilir ki, ABŞ-in Federal Təhqiqatlar Bürosu (FBI) iyulun 9-da internetin fealiyyətini dayandıracaq.

Türkiyənin "Doğan" xəbər agentliyinin (DHA) yaydığı xəbərə görə, buna səbəb hakerlərin dünəyada 570 000-dən çox komputerə zərərli program yükleməsidir. Məlumatda bildirilir ki, FTB virusların

9 iyulda fealiyyətə başlama ehtimalına qarşı "DNS" serverlərini söndürərək tədbir görəcək. Virus təhlükəsi aradan qaldırıldıqda zaman isə serverlərin fealiyyəti bərpa olunacaq.

Məlumat üçün bildirik ki, həmin virusların istifadəçiləri hakerlərin yaratdığı saxta saytlara istiqamətləndirildiklərini söyləyiblər.

Ancaq arzuolunmaz nəticələrlə qarşılaşıblar və bunun qarşısını ala bilməyiblər.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında İctimai Şura növbəti iclasını keçirib

Dünən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında İctimai Şuranın növbəti iclası keçirilib. Nazirlikdən verilən məlumatda görə, nazir Füzuli Ələkbərovun sədrliyi ilə keçən iclasda nazirliyin struktur bölmələrinin və İctimai Şuraya üzv olan qeyri-hökumət təşkilatlarının rəhbərləri iştirak edib.

F.Ələkbərov 2011-ci ilin ortalarında nazirlük yanında yaradılmış İctimai Şuranın ötən müddətdə uğurla fəaliyyət göstərdiyini və artıq nazirliklə vətəndaş cəmiyyətləri arasında əməkdaşlıq sahəsində müsbət təcrübənin formallaşdığını vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, sosial müdafiə tədbirlərinin təşkili, həmcinin bu tədbirlərlə bağlı monitorinqlərin aparılması, sosial qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, yeni qanun layihələrinin, o cümlədən "Sosial xidmət haqqında" Qanun layihəsinin işləniləb hazırlanması və digər istiqamətlərdə İctimai Şurada təmsil olunan vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə birgə mühüm işlər görülüb.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Sosial təminat siyaseti şöbəsinin müdürü Elnur Sultanov çıxış edərək, aktiv sosial yardım proq-

ramları, o cümlədən "Özünə-dəstək" layihəsinin gələcək inkişaf perspektivlərindən, tək-milləşdirilmiş sosial xidmətlərin təqdim olunmasına yeni yanaşmalardan danışib. Eyni zamanda, Azərbaycan dövlətinin qoşulduğu Açıq Hökumət Tərəfdəşlığı çərçivəsində informasiya açıqlığının təmin edilmesi və elektron xidmətlərin göstərilməsi sahəsində nazirliyin əldə etdiyi nailiyətlər tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb.

Iclasda son bir neçə ay ərzində sosial təminat sahəsində görülən işlər, ünvanlı sosial yardım mexanizminin təkmilləşdirilməsi və yerlərdə bu prosesə nazirlik tərəfindən həyata keçirilən nəzarət tədbirlərinə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının fəal qoşulmasının təmini, aztəminatlı ailələrin aktiv so-

sial yardım proqramlarına cəlb olunması və bu istiqamətdə nazirlik nəzdində Sosial Dəstək Fondundan yaradılması məsələləri müzakirə olunub.

Tədbirdə həmcinin "Sosial xidmətlər haqqında" Qanunun icrası ilə bağlı görülən işlər və qanunun tələblərindən irəli gələn vəzifələrin icrasında vətəndaş cəmiyyəti institutlarının rolu müzakirə edilib. İctimai Şuradan üzvləri, Milli QHT Forumunun sədri Rauf Zeyni, Vətəndaşların əmək hüquqlarının müdafiəsi Liganının sədri Sahib Məmmədov və Korrupsiya Qarşı Mübarizə üzrə QHT-lərin məlumat və əməkdaşlıq şəbəkəsinin koordinatoru Əliməmməd Nuriyev, digər QHT-lərin nümayəndələri gündəlikdəki məsələlər barəsində çıxış edərək rəy və təkliflərini bildirilib.

Bakıxanov qəsəbəsi fasıləsiz içməli su ilə təmin edilib

"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (ASC) istehlakçıların içməli su təchizatının yaxşılaşdırılması istiqamətində kompleks tədbirləri davam etdirir. ASC-nin mətbuat xidməti və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilen məlumatda görə, abunəçilərin dayanıqlı və keyfiyyətli içməli su ilə təchiz edilməsi, həmcinin su itkiyinin qarşısını almaq məqsədi ilə "+ 110 Şərq" su anbarından Bakıxanov qəsəbəsinə 3 kilometr uzunluğunda müxtəlif diametrlili borularla çəkilmiş magistral su xətti istismara verilib. Anbarдан qəsəbəyə içməli suyun verilməsi özüaxımlı rejimde 24 saat həyata keçirilir.

Yeni magistral xəttin istismara verilməsi ilə Bakıxanov qəsəbəsinin böyük bir hissəsinin içməli su təchizatı əsaslı şəkildə yaxşılaşıb. İndiyə qə-

dər qəsəbəyə içməli su qrafik-lə-sutkada 4 saat verilirdi, yeni xəttin çəkilməsi ilə Bakıxanov qəsəbəsinin 60 mindən çox sakini fasıləsiz su ilə təmin olunur. Yeni xəttin istismara verilmesi Sabunçu və Suraxanı rayonlarının şərqi hissələrinin su təchizatına da müsbət təsir göstərib. Belə ki, Bakıxanov qəsəbəsi əvvəller "Maştağa" anbarından su alır. İndi isə qəsəbənin "+ 110 Şərq" anbarından qidalanması "Maştağa" anbarında əlavə su həcmiñin yaranması ilə nəticələnib ki, həmin həcm Sabunçu, Bül-Bülə və Əmircan qəsəbəlerinin təminatına yönəldilir.

Hazırda "+ 110 Şərq" anbarından Bakıxanov qəsəbəsinə çəkilmiş yeni xəttin imkanlarından istifadə etməklə Qaracuxur qəsəbəsinin də içməli

su ilə fasıləsiz təminatı layihəsi üzərində iş aparılır.

Qeyd edək ki, "Azərsu" ASC-nin 2011-ci ildə və 2012-ci ilin birinci yarısında içməli su təchizatının yaxşılaşdırılması istiqamətində kompleks tədbirlərinin nəticəsində Bakı şəhəri və ətraf qəsəbələrdə bir milyondan artıq insanın su ilə təminatı yaxşılaşdırıb. 2012-ci ildə görülmüş tədbirlərin nəticəsində Suraxanı rayonunun Hövşən qəsəbəsi, Sabunçu rayonunun Bakıxanov və Nardarən qəsəbələri, Ramana südçülükdə sovxozi, Binəqədi qəsəbəsinin 6 və 9-cu mikrorayonları, 7-ci mikrorayon və Bilecəri qəsəbəsinin bir hissəsi, Nəsimi rayonunun 2, 3, 5-ci mikrorayonları və Xutor yaşayış massivi, Yasamal rayonunun böyük bir hissəsinə 24 saat su vermək mümkün olub.

Bəzi ərzaq məhsullarının istehsalı və satışı qadağan olunub

Standartlaşdırma, Metropolisiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi yanında Texniki Tənzimləmə və Standartlaşdırma üzrə Dövlət Nəzarəti Xidməti tərəfindən Bakı və rayonlarda keçirilən yoxlamalar zamanı bəzi ərzaq məhsullarının istehsalı və satışını qadağan edib. Komitənin mətbuat xidmətindən verilən məlumatda görə, Bakı şəhərində fiziki şəxs Yaşar Demirciə məxsus şəxslər, karamel, fiziki şəxs Tahir Nəbiyevə məxsus şəxslər, Kürdə-

qolsuz içki, qazlı su və meyvə nektarları, "Amal" firmasında süd məhsulları, Sumqayıt şəhərində fiziki şəxs Cavanşir Bağırova məxsus şəxslər, "Gündüz" MMC-də və "Jalə-94" firmasında çörək, Abşeron rayonunda "DMC Kompani" MMC-də alkogolsuz içki, meyvə şirələri və qablaşdırılmış içməli sular, Xirdalan şəhərində fiziki şəxs Nəsim Qarayevə məxsus şəxslər, Kürdə-

mir şəhərində fiziki şəxs Sübhan İsləmzadəyə məxsus şəxslər, Cəlilabad şəhərində fiziki şəxs Məmmədəli Abbasova məxsus şəxslər, Masallı şəhərində fiziki şəxs Tofiq Məmmədova məxsus şəxslər, Şəki şəhərində fiziki şəxs Şahid Abdullayev və məxsus şəxslər, alkogolsuz içkilerin istehsalı və satışı qadağan edilib.

Qeyd edək ki, araşdır-

malar davam etdiriləcək.

Səhifəni Bəxtiyar MƏMMƏDLİ hazırladı

Paşa Sığorta icbari avtomobil sigortası üzrə növbəti iri ödənişləri həyata keçirmişdir

Paşa Sığorta-da avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin məsuliyyətinin icbari sigortası üzrə sigortalandılmış Hyundai Sonata avtomobili, 27 may 2012-ci il tarixində digər avtomobil ilə toqquşaraq ona maddi ziyan vurmusdur. Dəymış zərər nəticəsində 05 iyun 2012-ci il tarixində zərər çekmiş üçüncü şəxs 5 000 manat sigorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

Paşa Sığorta-da avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin məsuliyyətinin icbari sigortası üzrə sigortalandılmış Mercedes Benz E280 avtomobili, 26 aprel 2012-ci il tarixində digər avtomobil ilə toqquşaraq ona maddi ziyan vurmusdur. Dəymış zərər nəticəsində 14 may 2012-ci il tarixində zərər çekmiş üçüncü şəxs 4 550 manat sigorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

Paşa Sığorta-da avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin məsuliyyətinin icbari sigortası üzrə sigortalandılmış Audi A4 avtomobili, 16 may 2012-ci il tarixində digər avtomobil ilə toqquşaraq ona maddi ziyan vurmusdur. Dəymış zərər nəticəsində 23 may 2012-ci il tarixində zərər çekmiş üçüncü şəxs 4 200 manat sigorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

Paşa Sığorta-da avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin məsuliyyətinin icbari sigortası üzrə sigortalandılmış Chevrolet Aveo avtomobili, 30 mart 2012-ci il tarixində digər avtomobil ilə toqquşaraq ona maddi ziyan vurmusdur. Dəymış zərər nəticəsində 07 may 2012-ci il tarixində zərər çekmiş üçüncü şəxs 2 372 manat sigorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

Paşa Sığorta-da avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin məsuliyyətinin icbari sigortası üzrə sigortalandılmış Opel Astra avtomobili, 23 aprel 2012-ci il tarixində digər avtomobil ilə toqquşaraq ona maddi ziyan vurmusdur. Dəymış zərər nəticəsində 01 iyun 2012-ci il tarixində zərər çekmiş üçüncü şəxs 2 240 manat sigorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

"Misir müəllim çox iti ağila,

Pərvin: Yusif müəllim, Misir Mərdanov haqqında məhz sizinlə söhbət etmək istəyi təsadüfən yaranmayıb. Nədənsə Misir müəllimlə sizin karyera yolunuzda bənzərliklər, paralelliklər gördüm: hər ikiniz riyaziyyatçınız, bu vəzifəyə qədərki fəaliyyətiniz Bakı Dövlət Universiteti ilə bağlıdır və s. İstərdim ləp əvvələ qayıdır tanışlığınızın tarixcəsindən danişasınız. Bildiyimə görə, bu, tələbəlik illərindən başlayıb...

Yusif Məmmədov: Mən Bakı Dövlət Universitetinin mexanika-riyaziyyat fakültəsində oxuyanda Misir müəllim iki kurs yuxarıda təhsil aldı. Son vaxtlarda humanitar sahələr, məsələn, hüquq ixtisası yeniyetmələr, valideynlər arasında daha prestijli sayılır, amma bizim oxuduğumuz dövrədə mexanika-riyaziyyat fakültəsi buradakı elmi mühitə, ümumittifaq səviyyəsindən və beynəlxalq aləmdə tanınmış alimlərinə, peşəkar, obyektiv, principial müəllimlərinə görə universitetdə ən böyük nüfuza malik, sayılıb-seçilən fakültələrdən biri idi. O zamanlar 5 illik tədris prosesində maraqlı və zənnimcə, çox effektli bir sistem var idi. Birinci və ikinci kurslarda dərsler ümumi keçildi. Üçüncü kursdan isə tələbələr zövqünə, istedadına uyğun istiqaməti seçir, ixtisaslar üzrə qruplaşdırılırdı. Beləliklə, hər qrupa ümumi kurslara yanaşı, coxsayılı uyğun ixtisas kursları da keçiliirdi. Bizim qrup hələ ixtisaslara ayrılmamış Misir müəllimgil yuxarı kursda oxuduqlarından ixtisas üzrə bölünmüdürlər. Yeri gəlmışken, deyim ki, mən indi də o cür elmi mühitin arzusundayam. Belə ixtisaslaşmış qruplarda təhsil alan tələbələr məşhur riyaziyyatçı alimlərin monoqrafiyaları, elmi məqalələri ilə tanış olur, öyrənir, dərslərdə, seminarlarda müzakirələr, bəzən hətta mübahisələr edir, fikir mübadiləsi aparırıdlar. Biz də o zamanlar Misir müəllimgilin qruplarının öz aralarında, bəzən də müəllimləri ilə riyazi söhbətlərinə qıraqdan tamaşa edir, aşağı kursda oxuduğumuzdan belə seminarlarda, müzakirələrə qoşula bilmirdik. Bu mənada Misir Mərdanovla bağlı tələbəlik illərindən yadımda qalan assosasiyam, fikrim ona və yoldaşlarına həsəndlə baxmayımdır.

Pərvin: Maraqlıdır. Çağdaş gəncliyin böyük əksəriyyəti bunu qəbul etməz. Çünkü etiraf etməliyik ki, indiki zamanda başqa "həsəd"lər, "paşılıq"lar elmə, biliyə, savada görə yarananları sıxışdırıb...

Yusif Məmmədov: Razıyam. Bu gün tutduğum vəzifələrə də əlaqədar istər gəncləri, istərsə yaşılı nəslə müşahidə edirəm və dediyiniz yeni yaranmış "paşılıq növləri"ni görürem. Həmin dövrün xarakterindən, necəliyindən Misir müəllim özü də çox geniş danişib. Hesab edirəm ki, o zamanlar tələbənin öz yoldaşına başqa neyəse görə həsəd aparması nadir hallarda ola bilərdi. Cənubi o müəllimlər və dediyim əsl elmi şərait, mühit başqa nəse düşünməyə imkan vermirdi. Təsəvvür edin ki, adı bir universitet tələbəsi artıq üçüncü kursdan dünyaca məşhur alimlərin əsərləri ilə maraqlanır, məqalələrini kitabxanalardan tapıb oxumağa, yoldaşları ilə bələşməyə çalışır. Bütün bunlar ideal bir tərbiyə mexanizmi yaradırdı. Və şübhəsiz ki, ele bir mühit Misir müəllim kimi istedadlı, savadlı adamlar yetişdirməliydi.

Pərvin: Yusif müəllim, son za-

Pərvinin həmsöhbəti Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Yusif Məmmədovdur.

manlarda fərqli adamların gənclik ilərinə aid xatirələrini dinlədikcə, oxuduqca məndə belə bir fikir yaranıb ki, insanın gələcəkdə çatacağı səviyyə, yüksələcəyi zirvə ləp erkən gəncliyindən xarakterində, həyat tərzində hansısa şəkildə görünür. O vaxtkı gənc Misiri yadınıza salanda onun davranışında, elmə münasibətində gələcəyin tanınmış alimini, nüfuzlu ictimai xadimini görə bilirsinizmi?

Yusif Məmmədov: (düşünür) Misir müəllim tələbələr arasında liderlərdən idi. Konkret olmasa da, belə bir gənçin gələcəkdə hansısa yüksək mərtəbələrə çatacağını proqnozlaşdırmaq olar. O, tanınmış alim Qoşqar Əhmədovun başçısı olduğu kafedranı seçmişdi və biz artıq o vaxtlardan onun fərqli, qeyri-adi istedadını, bacarığını, savadını görürük. Sizə deyim ki, Misir müəllim kimi tələbələrin davranışını, elmə münasibəti onlardan yaşça kiçik olanlara, aşağı kursda oxuyanlara stimul verirdi. Müəllimlərimizin söhbətlərində adalarını çəkdikləri, istedadlarına yüksək qiymət verdikləri yuxarı kurs tələbələrində nümunə götürməyə, onların qazandıqları hələlik o kiçik "ad-sana" biz də nail olmağa çalışırdıq. Biz son kurslarda oxuyanda Misir müəllim artıq universiteti bitirmişdi və kafedranın aspiranti idi. Və elə ilk fəaliyyətində zəhmətkeşliyi, elmə fədakar, həm də cəsarəti münasibəti hiss olunurdu. O zamanlar gənc idik, amma artıq elm, konkret olaraq riyaziyyat "xəstəliyinə" tutulmuş bu istedadlı yoldaşlarımızın "virusları" ilə yolu xumuşduq.

Pərvin: Bilirik ki, siz də universitetdə qiyəmtərlərə bitirdikdən sonra təyinatla "Riyazi-fiziki tənlikləri" kafedrasında qalıb işlədiniz və dediyiniz kimi, tələbəlikdə heyranlıqla, nəfəs çəkmədən dinlədiyiniz müəllimlərinizlə həmkar oldunuz. Bu da həyatın qəribəliyi və zəhmətkeşliyin, səbrin mükafatıdır, elə deyilmə?

Yusif Məmmədov: Maraqlı bir məqama toxunursunuz. Mən özüm də bu barədə çox düşünmüşəm. Yəni insan cəkindiyi, yaxınlaşmağa belə cəhd etmədiyi mühitə öz ağılı, biliyi, istedadı ilə daxil ola və orda nüfuz qazana bilər. Bunu istər, dediyiniz kimi, mənim, istərsə də Misir müəllimin həyat yolu na nəzer salanda açıq-aydın görmək

mümkündür. Misir müəllimlə semimi, dost münasibətlərimiz də elə həmin vaxtlardan başladı. Amma mən bu "dost" sözünü dəqiq və olduğu kimi təqdim etmek istəyirəm. Bizim aramızda adı həyətdə hər kəsin "dostluq" adlandırdığı münasibət olmayıb. Yəni bir yerdə kafe, restoran gəzməmişik, nərd, şahmat oynamamışiq, istirahətə getməmişik. Amma onunla mənim aramda əqidə dostluğu, hadisələrə, münasibətlərə eyni baxış olub, səhbətimiz tutub. Hesab edirəm ki, dostluq da sevgi kimi ona can atmaqla, cəhd etməklə deyil, hansısa keyfiyyətin və ya keyfiyyətlər toplusunun insana məlum olmayan yollarla qəlbinə, şüuruna hopması nəticəsində yaranır. Misir müəllimin mənim qəlbimə hopmuş ən yüksək keyfiyyəti ilk tanışlığımızdan indiyə qədər davam edən səmimiyyətidir. Hətta onun hansısa sözündən və ya rəftarından narazı da qala bilərsən, amma bunun arxasında ağıl, təqdimatında səmimilik olduğunu dərk edəndə inciməyəcəksən.

Onu da qeyd edim ki, sizin Misir müəllimlə "525-ci qəzet"də çap olunan söhbətlərinizi maraqla oxumuşam və bu yazınlarda da onun səmimiliyi açıq görünür. Eləcə də, tərif xatirinə deyilmiş söz kimi deyil, səmimi qəbul edin, sizin tutarlı suallar qoymaq məharətiniz də diqqətə çəkir.

Pərvin: Yusif müəllim, siz universitetdə çalışmağa başlayandan iki il sonra tətbiqi riyaziyyat fakültəsi mexanika-riyaziyyat ixtisasından ayrıldı. Və Misir müəllimlə siz fəaliyyətinizi başqa-başqa fakültelərdə davam etdirdiniz...

Yusif Məmmədov: Elədir. Sizə deyim ki, tətbiqi riyaziyyat fakültəsinin yaradılması o zamanlar universitetdə çox müzakirə olunurdu. Ümumiyyətə, Rusiyada da tətbiqi riyaziyyatın fundamental riyaziyyatdan ayrılmazı mövzusunda mübahisələr gedirdi. Akademik Tixonov və onun tərəfdarları bir cür, digər alımlar başqa cür düşündürdülər. Yəni bəziləri riyaziyyat birdir, ayrılmışına ehtiyac yoxdur deyirdi, bəziləri isə əksinə. Bakı Dövlət Universitetində də belə fərqli təməyülli alımlar müzakirələr edirdilər.

1971-ci ildə Universitet Partiya Komitesinin iclasında Azərbaycan KP MK-nın birinci katibi Heydər Əliyev iş-

tirak etmişdi. O, universitet kollektivinin arzu və təkliflərini dinləmək istəyəndə professor Qoşqar Əhmədov söz istəyib məhz bu məsələyə toxunmuşdu. Orda ulu öndərlə Qoşqar müəllimin arasında bir dialoq olmuşdu ki, bunu indi də çoxlarımız xatırlayıraq. O zaman mən çox cavan idim və elə iclaslarda iştirak edə bilməzdim. Amma böyüklerin danışdıqlarından dəqiq yadımda qalıb və hesab edirəm ki, sizə də maraqlı olar. Qoşqar müəllim xahişini belə ifadə etmişdi: "Mərkəzi Komiyyətə tapşırılsın ki, mexanika riyaziyyat fakültəsinin bazasında tətbiqi riyaziyyat fakültəsi yaradılsın..." Heydər Əliyevdə söz duyğusu, sözü hiss etmek qabiliyyəti çox güclü idi. O dərhal reaksiya verib demişdi ki, "Tapşırılsın yox, xahiş edilsin..." (gülür). Bayaq insan xarakterinin gənclik illərindən, müxtəlif məqamlarda özünü göstərməsindən danışdıq. Heydər Əliyev kimi dəhilərin xarakteri adı bir sözə, ifadəyə reaksiyəsindən da görünürdü. Deməliyim ki, bir il sonra məhz ulu öndərin uzaqqorənliyi sayesində tətbiqi riyaziyyat fakültəsi yarandı və bu gün həmin fakültənin bazası əsasında universitetin özündə elmi-tədqiqat institutu yaradılıb, fakültədə və institutda çoxsaylı elmlər doktorları, namizədləri (felsefə doktorları) yetişib. Deyim ki, həmin iki fakültə həmişə six elm və tədris əlaqəsində olub və bizim Misir müəllimlə münasibətimizə də heç zaman kölgə düşməyib, əksinə, illər keçidkə daha da yaxınlaşmışıq.

Pərvin: Söhbətlərimizdə birində Misir müəllim nazir vəzifəsinə təyinatından sonra Bakı Dövlət Universiteti ilə keçirdiyi vida görüşü barədə kövrəkliliklə danışmışdı. Yəqin ki, o görüş sizin də xatırınızdədir. Ümumiyyətlə, sizcə universitet üçün Misir Mərdanov kimi rektoru buraxmaq, "itirmək" ne demək idi?

Yusif Məmmədov: Əvvəla onu deyim ki, Misir müəllim BDU-nun rektoru vəzifəsində qısa müddət işləməsinə baxmayaraq, onun bu fəaliyyəti çox uğurlu olmuşdu. Xatırlayıram ki, onun rektorluğu dövründə ulu öndərimiz Heydər Əliyev bir neçə dəfə universitetə gəlmişdi. Bundan əlavə, Misir müəllimin bu təhsil ocağı ilə tələbəlik illərində bağlılığı, kollektivi yaxşı tanıması, vəzifəyə qədər də burada işləməsi, nüfuzu, hörmətə malik olması onun rektor kimi uğurlu fəaliyyətinə təsir etmişdi. Mən də dediyiniz vida görüşünün iştirakçı idim. Heç kim Misir müəllimdən ayrılmış istəmirdi və təkcə o yox, hamı kövrəlmışdı. Çünkü Misir müəllim hər kəsin sevimliyi idi.

Pərvin: Amma bu hadisə – Misir müəllimin karyera yüksəlişi, həm də o kollektivin uğuru idi, elə deyilmə?

Yusif Məmmədov: Şübəsiz. Əslində, hər kəs sevinirdi. Cənubi bizə doğma adam, universitetin təessübəsi təhsilimizə başçılıq edəcəkdi. Bilirsiniz, Pərvin xanım, burda insan psixologiyasının maraqlı bir incəliyi var: əsgər hərbi xidməti başa vuranda sevinir, amma həm də yoldaşlarından ayrılaceğinə görə kövrəlir. Yaxud tələbə universiteti bitirib diplom alır, bir pille yüksəlir, lakin məzun gündündə kədərlənir. Yəqin sizin də yadınızda olar, məktəblərdə, "Son zəng" tədbirlərində 11-cilərin göz yaşları, kövrək şeir, mahni səsləndirmələri... Hesab edirəm ki, Bakı Dövlət Universitetinin eməkdaşları da Misir müəllimlə o gö-

incə yumora malik insandır”

rüşdə eyni hissələri – əsgər yoldaşından, tələbə dostundan, parti məhbətindən ayrılan adamların duyğularını keçirib kövrəlidilər. Sualınıza gəldikdə isə demək istəyirəm ki, universitet Misir müəllimin rektoru luqdan getməsi le itirmədi, əksinə, özünün yetişdirdiyi nazir qazandı.

Pərvin: Yusif müəllim, adətən vəzifə alımları elmdən uzaq salır. Lakin mən Misir müəllimin təhsilimizin tarixinə aid kitablarını oxuyanda bütün bu illərdə vəzifənin onun alım xarakterinə, mövqeyinə təsir etmədiyinin şahidi oldum. Düşünürəm ki, Misir müəllimin riyaziyyat sahəsində nailiyyətləri, yazdığı elmi əsərlər barədə siz bir riyaziyyatçı kimi hər kəsdən yaxşı danışa bilərsiniz.

Yusif Məmmədov: Vəzifənin elm-dən uzaqlaşdırıldıqını dəqiq deyirsiz. Amma bu o demək deyil ki, elm göz-dən düşür, yaxud alimin əli kağız-qə-ləmdən “soyuyur”. Məsələn, özümdən misal getirə bilərem ki, mənə riyaziyyatla məşğul olmaq administrativ işlər-dən qat-qat xoş gelir. Lap əvvəllərdən, dekan, prorektorluq dövründən də zamanının qitliğindən, aparmaq istədiyim elmi araşdırımlara vaxt ayıra bilməməyimdən narahat olurdum. Amma saatlarla masa arxasında oturmağa imkan tapmasam da, çox vaxt beynim-də müəyyən hesablamalar gedir. Çünkü səhbətimizin əvvəlində dediyim ki, riyaziyyat bir növ xəstəlikdir, ömrünün böyük hissəsini ona həsr etmiş adam, bu barədə düşüncələrdən uzaqlaşa bilməz.

Pərvin: Maraqlıdır. Belə bir fikir var ki, insan hansı dildə düşünürse, həmin dil onun doğma dilidir. Sizin dediyinizdən belə qənaətə gəlmək olar ki, riyaziyyatçılar həm də “riyazi” dildə düşünürlər.

Yusif Məmmədov: Yəqin ki... Misir müəllim de riyaziyyata “yoluxmuş” ve bu dilde düşünen alımlardır. Siz “Azərbaycan təhsil tarixi” kitabından danışdırınız. Bu, doğrudan da, təhsili-mizin tarixini bütünlükle eks etdirmiş fundamental bir əsərdir. Diqqət edin, bu, riyazi araşdırma deyil, amma mən kitabla tanış olanda əsərin məhz riyaziyyatçı qələmindən çıxdığını açıq-aydın hiss etdim. Çünkü burada güclü məntiq, dəqiq ardıcılıq hər an duyulur. Hesab edirəm ki, Misir müəllimin riyaziyyatdan kənar məqalələrində, yazılarında da onun öz ixtisasının bilicisi olması özünü göstərir.

Onun riyaziyyat sahəsində apardığı elmi araşdırımlar əsasən, bu elmin son 50-60 ildə inkişaf etməyə başlamış, həm elmi, həm də tətbiqi baxımdan ciddi əhəmiyyət kəsb edən gecikən argumentli differential tənliklər və onlarla modelləşən optimal idarəetmə məsələlərinə həsr olunub. Misir müəllim doktorluq dissertasiyasında və ondan sonrakı tədqiqatlarında bu gün de aktual olan istiqamətdə çox ciddi və sanballı elmi nəticələr alıb.

Pərvin: Yusif müəllim, yeri gəlmışkən deyim ki, Misir müəllimin avtobiografiyasında məni ən təəcübəndirən məqam onun 1989-cu ildə doktorluq dissertasiyası müdafiə etməsi oldu. Çünkü bu elə çətin dövr idi ki, insanların nəinki elmə, ümumiyyətə, heç nəyə marağı yox idi. Bildiyimə görə siz də bir il sonra, 90-ci ildə müdafiə etmisiniz. Elə qəлиз bir dövrə bu cür çətin işin öhdəsindən gəlmək üçün alımları-

miz nələr etməli olurdular?

Yusif Məmmədov: Doğrudur. Siz o dövrü bəlkə də tam təsəvvür edə bil-məzsiniz. Amma həqiqətən də çox çətin zaman idi. İnsanları baş verən hadisələr, xalqın gələcəyi elmdən, ədəbiyyatdan, incəsənətdən daha artıq narahat edirdi. Həm də deyim ki, o dövrde doktorluq dissertasiyası müdafiə etmək, doğrudan da, qəhrəmanlıq idi. Mən bu gün müdafiə edənlərin işinə kölgə salmaq istəmirəm, amma o zamanlar Moskvada və başqa Rusiya şəhərlərdə seminarlarda iştirak, aparıcı təşkilatların müsbət rəyini almaq, müdafiə etmek və ən nəhayət SSRİ Ali Attestasiya Komissiyasından təsdiq almaq olduqca çətin idi. Dedi-yiniz kimi, Misir müəllimin də, mənim də müdafiəməz məhz bu qəliz dövra düşdü. Bəlkə də Misir müəllim bunu xatırlamır, amma onun öz müdafiəsi ərefəsində mənimlə etdiyi söhbət, məni bu işin mümkünüyüne inandırması, həm də həvəsləndirməsi dəqiq yadımdadır.

Sualınıza gəldikdə isə deyə bilərəm ki, doktorluq müdafiəsi uzun süren bir prosesdir. Yəni bizim dissertasiyanı yazmağımız, nəticələrimizin SSRİ-nin nüfuzlu elmi mərkəzlərində tanılmış alımların seminarlarında müzakirəsi, məqalələrimizi mərkəzi jurnalarda çap etdirməyimiz o hadisələrdən əvvəl olmuşdu. Amma hər halda ölkədə gedən proseslər pessimizm yaradıb həvəsdən sala bilərdi. İndi o dövər bir qədər uzaqdan, keçmiş kimi baxanda düşünürəm, yaxşı ki, yaranmış çətin şərait Misir müəllim kimi alımları yolundan döndərə bilmədi. Çünkü müstəqil Azərbaycana mübariz, dönməz insanlar, alımlar çox lazımla olacaqdı.

Pərvin: Deyirlər, insanı səfərdə daha yaxşı tanımaq olar. Yəqin ki, bu illər ərzində Misir müəllimlə birgə xarici ölkələrə səfərlər də etməsiniz. Misir müəllimi bir səfər yoldaşı kimi necə xarakterizə edərdiniz?

Yusif Məmmədov: Bu çox maraqlı bir məqamdır. Çünkü indiyə kimi Misir müəllimlə birgə iki səfərimiz olub. Məhz bu səfərləri xatırlasam, onun xarakterinin əsas, parlaq tərəfləri üzə çıxacaq. Bunlardan birincisi Misir Mərdanov sırávi müəllim olanda baş tutmuşdu. İş yoldaşımızın valideyni dünyasını dəyişmişdi və biz (Misir müəllim, mən və bir fizik dostumuz) başsağlığı üçün Qəribi Azərbaycanın Basarkeçər əyalətinə getmişdik. Onda qatarla İcevana getdik və orda Misir müəllimin atası, rəhmətlik Cumayıl müəllimin göndərdiyi adam bizi qarşılıyıb Salah kəndinə evlərinə apardı, anası süfrə açdı bizim üçün. Onda Misir müəllimin valideynləri, ailəsi ilə də tanış oldum, qonaqpərvərliklərini gördüm.

İkinci səfərimiz isə artıq Misir müəllim nazir işleyəndə Londona oldu. Londonda Boloniya prosesine qoşulmuş ölkələrin təhsil nazirlərinin toplantısı keçirilirdi. Misir müəllim məni də nümayəndə heyətinin tərkibinə daxil etmişdi. İclaslıarda, tədbirlərdə olurduq, nahar edirdik, şəhəri gəzirdik. Və bütün bu günlər ərzində mən müşahidə etdim ki, illər önce adı bir sırávi müəllim kimi mənə səfər yoldaşlığı etmiş insanın davranışında, yanındakılara diqqətində, müəyyən məsələlərə münasibətində heç bir dəyişiklik baş verməyib. Bu da, hesab

edirəm ki, Misir müəllimin təməl xarakteridir.

Pərvin: Adətən, səfərlərdə maraqlı, yaddaqalan hadisələr olur. Sizin bu səfərlərlə bağlı xatırladığınız belə məqamlar var mı?

Yusif Məmmədov: Sizə deyim ki, Misir müəllim çox iti ağıla, incə yumora malik insandır. Onunla səfər etmək olduqca maraqlıdır. Dedi-yiniz fikrin, insan xarakterinin səfərdə aydın görünməsinin üzərinə qayıdib vurgulamaq istəyirəm ki, Misir müəllimin özünü səfərber etməsi xasiyyətini həmişə bəyənmişəm və səfərimiz vaxtı da hiss etmişəm. Məsələn, onun piyada gəzmək vərdişi var. Bütün səfər müdətində işin coxluğuna baxmayaraq, mütləq vaxt təbib London “Hayd park”ında gəzirdi və bizi de buna cəlb edirdi. O zamandan Misir müəllimin bu müsbət vərdişi mənə də keçib. Hər gün də alınmasa, imkanım daxilində piyada gəzməyə, hərəkətdə olmağa çalışram.

Bir maraqlı məqam da yadına düşür. Demələ, Londonda bir az boş vaxtimiz vardi, mağazalara baxırdıq. Təbii ki, xaricdə olanda hər kəs geyim, pal-paltar, ayaqqabı mağazalarına gitib özünə keyfiyyətli, brend firmalar-dan nələrse almaq istəyir. Biz də hamımız özümüzə uyğun kostyum, filan axtarırdıq. Amma Misir müəllimin unikallığı, fərqi burda da özünü göstərmişdi. O, ümumiyyətlə kostyuma, geyimə baxmadı. Bilərsiz nə aldı özünə? Üç-dörd sabun və bir-iki paket duz... (gülür)... Deyir, buranın sabunları, duzları ekoloji təmizdir, ona görə alıram.

Pərvin: Burada balaca bir fəlsəfə var, Yusif müəllim. Bu onu göstərir ki, Misir müəllim bər-bəzəyin yox, təmizliyin tərəfdarıdır.

Yusif Məmmədov: (gülür) Təmələ haqlısınız. Bu hadisəni heç unutmuram və ailəmdə də fərqli ağıla, dərin düşüncəyə malik Misir müəllimdən misal getirirəm.

Pərvin: Misir müəllimin səfər yoldaşı kimi dəyişməməsindən danışınız. Ümumiyyətlə, onu tanıyanlar demək olar ki, hamisindən ey ni fikri eşidirik: “Vəzifə Misir müəlli mi dəyişə bilmədi”. Amma yəqin ki, hər halda nə isə dəyişilib. Sadəcə, bu dəyişikliklər yaxşılığa doğru olub, elə deyilmi?

Yusif Məmmədov: Onun dəyişməsi deyiləndə insanlara münasibətdən, sadəliyindən, səfərbət gedir.

Amma sizin dediyiniz də maraqlı ya-naşmadır. Yəni təbii ki, vəzifənin getirdiyi imkanlar Misir müəllim kimi adamı bir az da müdrik, tədbirli edib. Bir dərhal vurğulamaq istərdim ki, mən onun xarakterini, fealiyyətini həm də sizin səfərbətlərinizdən öyrəndim. Səfərbətlərinizdə onun ailesinə, övladlarına, bu günkü gəncliyə aid düşüncələri ni dəqiq, pafossuz ifade etməsi pak ruhunun, sadəliyinin göstəricisidir.

Bir də səmimi olaraq deyərdim ki, nazirin təkcə özü yox, ailəsi, övladları da eynilə onun kimi, sadə xalqdan seçiləməye çalışır. Mən bir neçə dəfə məclislərdə onun həyat yoldaşı Klara xanımıla da süfrə arxasında əyləşmişəm və onun öyrəşdiyimiz “nazir xanımı” obrazından uzaq, əsl azəri qadını olmasına müşahidə etmişəm. Hesab edirəm ki, Klara xanımıla Misir müəllimin tərbiyə edib böyüdüyü övladlarının da ağıllı, səviyyəli olması, “mən nazir

uşağıyam, nə istəsem edə bilərəm” düşüncəsiylə yaşamaması təbiidir.

Pərvin: Yusif müəllim, bəzən sizin nəslin nümayəndələrini mühafizəkarlıqda günahlandırırlar. Xatırlayıram ki, televiziya verilişlərində birində gənc jurnalist, Misir müəllimə sual vermişdi: Biz niyə Sovet təhsil sistemində qopa bilmirik? Doğrusu, bu sual bir az gülündür. Çünkü ən azı 2005-ci ildən Boloniya prosesinə qoşulduğumuzu və çox-pilləli təhsil sisteminə keçdiyimizi nəzərəalsaq, bu ittihamın əsassız olduğu görünər. Bimək istərdim ki, sizin rektor statusunda təklif etdiyiniz, həyata keçirmək istədiyiniz yenilikləri Misir müəllim nazır kimi necə qarşılıyır?

Yusif Məmmədov: Əvvəla deyim ki, o xanımın suali doğrudan da təmələ yersizdir və bu məni təəccübəndirmir, çünkü indi coxlarının bildi-bilmədi, haqlı ya qərəzli təngidə meyli hər kəsə məlumdur. Bu gün təhsili-mizdə gedən inkişafı, dünya təhsil sisteminə integrasiyanı görməmək, dəyərləndirməmək mümkün deyil. Ölkə prezidentinin siyasi iradəsi ilə təhsil və elm sahələri Azərbaycanın davamlı inkişafının prioritət istiqaməti sayılır və bu yönədə onun rəhbərliyi ilə geniş isləhat işləri aparılır, irihəcmli Dövlət proqramları həyata keçirilir. Prezidentimizin dəfələrlə ifadə etdiyi kimi, “maddi kapitalın intellekt kapita-lına çevrilməsi” istiqamətində aparılan isləhat, quruculuq işlərində Təhsil Nazirliyi bir icraçı struktur kimi, başda Misir Mərdanov olmaqla fədakarlıqla fəaliyyət göstərir.

O ki qaldı sualınıza, Pedaqoji Universitetlə bağlı təkliflərimə nazirin sərt, neqativ reaksiyasını xatırlayıram. Çünkü mən də mütxəssislərlə məsləhətləşmədən, neçə deyərlər yüz ölçüb bir biçmədən hansısa təklif vermərəm. Həm də Misir müəllim özü də inkişafı, uğurla nəticələnəcək yeniliyi dəstekləyən, insanları bu işə həvəsləndirəndir. Mühafizəkarlığa gəldikdə isə deyim ki, mən inkişafa xidmət edən mühafizəkarlığın tərəfdarıyam və bizim nəslə bunda günahlandırma da bilərlər. Çünkü səfərbətimizin əvvəlində bəhs etdiyim 60-70-ci illərin elmi mühitini biz indi hələlik yarada, o gözəl ənənəni universitetlərimizdə davam etdirə bilmirik. Bu baxımdan müəyyən məsələlərə mühafizəkar yanaşmamız mümkündür.

Pərvin: Yusif müəllim, doktorluq dissertasiyası üzərində işlədiyiniz zaman Misir müəllimlə bir-iki saatlıq səfərbətən ruhlandıığınızı dediniz. Aparığım layihə çərçivəsində nazirlə xeyli səfərbətlərimiz olub və səmimi deyə bilərəm ki, mən Misir müəllimin tek bir cümləsindən, “Çətinliklə, pillə-pilla ucalmışam...” deməsindən həvəslənmişəm. Düşünürəm ki, bu cür insanların həyati öz biliyi, gücü, zəhməti, istədiyi hesabına müəyyən səviyyəyə çatmağa çalışan gənclər üçün stimuludur.

Yusif Məmmədov: Əlbəttə, dediyim kimi “525-ci qəzet”də çap olunan səfərbətlərinizdə Misir müəllim həyatına, elmi və ictimai fealiyyətinə aid coxlarına bəlli olmayan hadisələri da-nışır. Hesab edirəm ki, onun bər-bəzəkdən, təm-təraqdan uzaq, sadə, təmkinli davranışından, ağıllı mülahizələrindən çox şey öyrənmək olar.

Azərbaycan Almaniyada keçiriləcək opera sənəti festivalində təmsil olunacaq

Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrının rəhbərliyi Avropanın ən mötəbər beynəlxalq tədbirlərindən biri olan Qut-İmmlinq Opera sənəti festivalının baş direktoru cənab Lüdviq Baumandan Teatrın simfonik orkestrinin bu festivalda iştirak etməsi ilə bağlı dəvət alıb.

Teatrın mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumatə görə, orkestr bu festivalda artıq beşinci dəfə iştirak edəcək. Müsiqicilərimiz ötən illerdə yüksək professional ifaları ilə alman tamaşaçılara rəğbətini qazanıb, Almaniyanın KIV və müsiki tənqidçiləri tərəfindən onların çıxışlarına yüksək qiymət verilib.

Orkestrin səfəri avqustun 8-

13-də baş tutacaq. 60 nəfərlik heyət avqustun 12-də festivalın "Qrand final" adlanan Qala-konsertində iştirak edəcək. Konsertdə Qərbi Avropa bəstəkarlarının əsərləri ilə yanaşı, Azərbaycanın görkəmli bəstəkarları Ü.Hacıbəyli, Q.Qarayev və F.Əmirovun da əsərləri seslənəcək.

Ənənə üzrə her il yay aylarında keçirilən Qut-İmmlinq opera festivalında bu il Avropa, ABŞ, Latin Amerikası, Yaponiya, ümumiyyət 34 ölkədən dəvət olunmuş vokal sənəti ulduzları, dirijor və rejissorlar iştirak edəcəklər. Festival çərçivəsində keçirilən tamaşa və konsertlər bir qayda olaraq anşlaqla baş tutur, Almaniya və Avropanın televiziya ka-

nalları və KIV-də geniş işıqlandırılır.

Final konsertində orkestri təatrın baş dirijoru, Azərbaycanın Xalq artisti, professor Cavanşir Cəfərov və Qut-İmmlinq festivalının bədii rəhbəri və baş dirijoru Korneliya fon Kerssenbrok idarə edəcəklər. Opera və Balet Teatrinin festivalda iştirakı Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin maliyyə dəstəyi ilə baş tutacaq.

Simfonik orkestrin Avropanın ən möhtəşəm müsiki bayramlarından biri olan Qut-İmmlinq festivalında iştirakı Azərbaycan akademik sənətinin böyük uğuru olub, simfonik orkestrinin yüksək professional səviyyəsinin parlaq təcəssümüdür.

Ağaxan Abdullayev:
"Düşünürəm ki, meydana mərd gəlib, mərd də getmək lazımdır"

Bir ilə yaxındır yaradıcılığa fasılə verən Azərbaycanın Xalq artisti, xanəndə Ağaxan Abdullayev müayinə olunmaq üçün Almaniyaya gedəcək.

Bununla bağlı APA-ya açıqlama verən müjamifaçısı, hazırda özünü çox yaxşı hiss etdiyini və Almaniyaya səfərinin yalnız yoxlanış məqsədi daşıdığını qeyd edib: "Almaniyaya getmək istəyirəm ki, görüm bir il ərzində hansı dəyişikliklər olub. Heç bir problemim yoxdur, hər şey lap yaxşıdır. Bundan tamamilə arxayınlashmaq üçün getmək istəyirəm. Bu mənim Almaniyaya ilk səfərim olmayıacaq, bundan önce də ora getmişəm. Hekimlər ifa etməklə bağlı heç bir qadağan qoymayıb, sadəcə mən bir ilə yaxındır ki oxumağa fasılə vermişəm. Düşünürəm ki, meydana mərd gəlib, mərd də getmək lazımdır".

Şeyx Əbdül Mahmudbəyov: "Mən sabahımı keçən günlərimə qurban verməzdəm, bu, naşükürlük olardı!"

"PESƏKARLIQLA ÖZFƏALİYYƏTİN FƏRQİNİ HƏR KƏSƏ GÖSTƏRMƏK ÜÇÜN ƏLİMDƏN GƏLƏNİ ETMƏYƏ HAZIRAM"

İllərini Azərbaycan kinosuna sərf edən, bir çox filmdə yaddaqalan rolların yaradıcısı olmuş, tanıtımı ehtiyacı olmayan rejissor, aktyor, kinematoqraf Şeyx Əbdül Mahmudbəyov qonağımız oldu, suallarımıza cavab verdi. Ən maraqlı isə onun müsahibəyə "Sübənallah" kəlməsi ilə başlaması oldu. Dedi ki, bu kəlimə ona uğur gətirir, çünkü Allahın adıdır.

– Söz mədəniyyətimiz bu gün hansı səviyyədədir?

– Heç bir xalqın dilində bizim dilimizdəki qədər sait-səmit səs yoxdur, niyə müğaməti, qəzəli başqa xalqlar oxuya bilmir, çünki tələffüzündə səs-lər zəngin olduğundan çətinlik çəkirək. Bu Allahın Azərbaycan xalqına verdiyi söz və səs möcüzəsidir. Azərbaycanlılar bu gün bu möcüzənin qədrini bilmir, mədəniyyətindən lazımnıca istifadə etmirlər.

– Xalqımızın başına gətirilən soyqırımlar, talanan mənəvi sərvətlərimiz barədə nə deyə bilərsiz?

– Mən özüm hal-hazırda bir sənədli film üzərində işləyirəm, hansı ki, onun ssenariisini elə bu soyqırımlar, talanmalar təşkil edir. Bu gün müsəlmanlar dünyada terrorist olaraq tanidlır, halbuki İslam mədəniyyətində terror, insan öldürməyə yer yoxdur. Ermənilərə gəldikdə isə, onlar bizim "Sarı gəlin"imizi öğurlayıb öz adalarına keçiriblər, əslində onlarda heç belə ifadə yoxdur, "sarı" sözü o birləşmədə rəng deyil, "incəlik, zəriflik" mənənəsində işlənmişdir.

– Bir çox lazımlı filmə, səviyyəli verilişlərimizə sponsorluq edən yoxdur, amma evlilik verilişlərinə eyni sözü şəmil etmək olmaz. Niyə belədir? Belə verilişlərə müna-

sibətiniz necədir?

– Mən bir ara "İrsimiz" verilişinin aparıcısı oldum, həftədə bir dəfə bir saat gedirdi, sonra sponsor problemi üzündən bağlandı həmin veriliş. İndi sənədli filmi də bir dost var, onun köməkliy ilə çəkirəm. Evlilik proqramlarına isə kəskin şəkildə öz etirazımı bildirirəm, bu cür verilişlər Azərbaycanın istər dini-mədəni dəyərlərini, isterse də əxlaqını mehv edir.

– Azərbaycan estrada müsiquisinin birdən-birə bu qədər dəyişməsinin səbəbi nə oldu və sizcə, bu nə dərəcədə yaxşıdır?

– Azərbaycanın o zamankı estradasında Zeynəb Xanlarova, Bülbül, Rəşid Behbudov, Şövkət Ələkbərova, Oqtay Ağayev, "Qaya" qrupu və başqa sənətkarlar vardi, onları dinləyəndə insanın ruhu dincəldirdi. İndiki estradaya baxanda isə adam iyrənir: soyunub çıxırlar səhnəyə, səs-müsiqui duyumu onlara maraqlı deyil. Halbuki oxumağın birinci vacib şərti səs, ikinci şərti müsiqu duyumu, üçüncü şərti isə yüksək ifa və əxlaq mədəniyyətidir. Əgər bu gün estradada bunlara çox az rast gəlinirsə, mən – ağsaqqal Şeyx Əbdül gərək televizora baxmayım.

– Bir aktyor kimə elə bir

rol varmı ki, siz onu ifa etmək arzusunda olmusunuz və kiminə eyni səhnəni bölmək istərdiniz?

– Əgər düzünü bilmək istəyirsinizsə, mən ümumiyyətə aktyor olmaq arzusunda olmamışam və heç vaxt da buna can atmamışam. Mənim ən böyük arzum rejissor olmaq idi, çünki kinomuzda yaxşı mənada yenilik etmək istəyirdim, tarixi-sənədli filmlər çekmək, milli-mənəvi dəyərlərimizi, folklorumuzu filmdə tənitmək istəyirdim.

– Müasir kinomuzun – aktyorların, rejissorların vəziyyəti siz qane edirmi? Müasir seriallardan biri olan "Küleklər şəhəri"nin bir neçə seriyasında, epizodik də olsa, yaddaqalan bir rol ifa etmişdiniz, həmin teleserialın çəkilişi sizni nə dərəcədə razı salırdı?

– Mən hər yerde deyirəm ki, Azərbaycanın istedadlı balaları üçün qapı döyməyi özümə borc bilirəm. Samir çox is-

tedadlı rejissor, həm də onun formallaşmasında mənim zəhmətim var, buna görə ona kömək etməyə həmişə hazırlam, həm də hər kəsə peşəkarlıqla özfəaliyyətin fərqini göstərmək üçün əlimdən gələni etmeye hazırlam.

– Azərbaycan filmlərində açıq-saçıq səhnələrin olmasına necə baxırsınız?

– Azərbaycan kinosunun içində bir qrup formalasır və o qrup da, çox təessüf ki, bizim köhnə yoldaşlarımızdır, onlar özləri üçün o yolu seçiblər. Mən niyə kinodan təcrid olundum, məni niyə düşmən kimi təqdim elədilər? Çünkü o zaman sözün düzünü danişdim, dedilər, Şeyx Əbdül kino sahəsində bize düşməncilik edir. Halbuki o vaxt "Şah İsmayıllı Xətai" filminin çəkilişinə yeddi milyonluq smeta tutuldu və sonra bu pul azlıq elədi, on milyon da ayrıldı, ölkə rəhbərliyi nəzarətdə saxlayırdı bu film çəkilişini... Üç-beş min manatla film çekməzler, heç

on milyon da bəs eləmir. Buna "şapalaqla üz qızartmaq" deyirlər və təessüf ki, hələ də belə meyllər var.

– Poeziyanı çoxmu sevirsiniz?

– Poeziyanı Allah Azərbaycan xalqına hədiyye edib. Başqa millətlərin şeiri bizim poeziyamızdan töreyib. Bayatımızdan, aşiq şeirimizdən, qəzəlimizdən tutmuş ta müasir ədəbiyyatımıza kimi təkrarolunmazdır. Bu gün müasir dönyanın qəbul elədiyi poeziyanın fəvqündə Əli Kərim, Rəsul Rza, Vaqif Səmədoğlu, Ramiz Rövşən, Musa Yaqub durur, onlar dünyani heyrətə gətirirlər, vacib deyil ki, bu şəxslər də durub əruz vəznində yazsınlar, onlar öz əslublarıyla seviliblər.

– Hansı müsiqui Şeyx Əbdül özündən alıb uzaqlara aparı?

– Aşiq müsiqilərimiz, bayatılarımız və müğamatımız.

– Məşhur mahnında deyildiyi kimi, keçən günlərinizi qaytarıslar, gələn günlərinizi qurban verərdizmi?

– Mən sabahımı keçən günlərimə heç birinə qurban verməzdəm, ən azından ona görə ki, bu, naşükürlük olardı! Mənim 69 yaşım var, hər gün səhər gözümü açanda Allaha şükür edirəm ki, mənə bu günü də görməyi qismət elədi, nəvələrimi, övladlarını, yoldaşımı gördüm, yatağımdan qalxan kimi, yenidən həyat mənimcün davam edir, işə yollanacam, sevimli işimlə məşğul olacam, yoldaşlarımla görüşəcəm. Əgər mən keçən günü mü qaytaracamsa, övladılarım, nəvələrimdən, öz gözəl ailəmdən imtiyət almam, bu isə mənəviyyatsızlıq olardı!

Azərbaycanlı rəssamların əsərləri Moskvadakı beynəlxalq sənət festivalında nümayiş olunub

Rusiya paytaxtında "Ənənə və müasirlik" adlı VI Moskva Beynəlxalq Sənət Festivalının açılış mərasimi keçirilib. APA-nın Moskva müxbirinin verdiyi məlumata görə, paytaxtın "Manej" Mərkəzi Sərgi Zalında keçirilen festivalın təşkilatçısı Moskva İctimai Fondu, Rusiya Dövlət Dumasının Mədəniyyət Komitəsi, "World for Cultur and Peace" Beynəlxalq Fondu və Rusiya İncəsənət Akademiyası olub.

Festivalda Azərbaycanı istedadlı gənc rəssamlar Məryəm Ələkbərli və Rəşad Mehdiyev təmsil ediblər. Bundan başqa, festivalda jüri qismində təmsil olunan Rusiya Rəssamlıq Akademiyasının vitse-prezidenti Tahir Salahovun da əsərləri nümayiş olunub.

Təşkilatçılar "Ənənə və müasirlik" festivalının builkil ulduzunun gənc azərbaycanlı rəssam Məryəm Ələkbərli olduğunu söyləyiblər. Azərbaycanı təmsil edən digər istedadlı gənc rəssam Rəşad Mehdiyevin də əsərləri tamaşaçıların böyük rəğbətini qazanıb.

"Ənənə və müasirlik" festivalını giriş sözü ilə açan Rusiya prezidentinin beynəlxalq mədəni əməkdaşlıq üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Şvidkoy bu günün əlamətdar gün olduğunu söyləyib. Onun sözlərinə görə, dahi rəssam Tahir Salahovun sədrliyi ilə keçirilən festival "Ənənə və müasirlik" adlanır: "Burada müxtəlif nəsillərin nümayənlərinin əsərləri nümayiş olunur. Həmin əsərlərdə ənənəcilik və müasirlik özünü təcəsüm etdirir".

Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüləoğlu açılış mərasimində çıxışında Moskvanın mərkəzində belə bir festivalın keçirilməsinin əlamətdar hadisə olduğunu vurgulayaraq deyib ki, belə layihələr təkcə mədəniyyətlərimizi yaxınlaşdırır, həm də qarşılıqlı mədəni əlaqələrimizi yüksəldir və integrasiya prosesini

sürətləndirir. "MDB Dövlətlərarası Humanitar Əməkdaşlıq Fondu belə layihələri hər zaman dəstəkləyir və bundan sonra da dəstəkləyəcək. Mən çox şadam ki, festivalda həm Tahir Salahov kimi dahi rəssamın, həm də gənc rəssam Məryəm Ələkbərlinin əsərləri nümayiş olunur. Bu, müxtəlif mədəniyyətlərin, imzaların ve manəraların birgə zənginliyidir".

Tahir Salahov isə çıxışında

festivalda 30 ölkədən çox rəssamın iştirak etdiyini diqqətə çatdırıb: "Çox sevindirici hədir ki, müxtəlif ölkələrdən rəssamlar "Ənənə və müasirlik" festivalında görüşürler. Festivalda müxtəlif nəsillərin nümayənlərinin əl işleri nümayiş olunur, hansılar ki, sənətlə yaşıyib, sənətlə nəfəs alırlar".

Qeyd edək ki, "Ənənə və müasirlik" adlı VI Moskva Beynəlxalq Sənət Festivalı iyulun 8-nə kimi davam edəcək.

Vaqif Əliyev: "Ermənilərin xəmiri bu cür yoğrulub, onların cavabını gərək tarix versin"

Mədəniyyət və turizm nazirinin müavini Vaqif Əliyev ermənilərin Qarabağ adı altında keçirdiyi mədəni tədbirlərə, eyni zamanda Şuşada erməni teatrının fəaliyyətinə münasibət bildirib.

Nazir müavini APA-ya açıqlamasında ermənilərin bu baxımdan həddindən artıq "təşəbbüskar" olduğunu vurğulayıb: "Ermənilər hiyləgər siyaset yeridərək heç bir əsası olmayan bir məsələni irəli sürür və bir müddətdən sonra bu məsələnin qaldırıla biləcəyini güman edirlər. Özleri də bu məsələnin yalan olduğunu bilə-bilə, əsassız şəkildə bunu edirlər. Qarabağla bağlı çox məsələlər irəli süre bilərlər, amma dediyim kimi onla-

rın saxta işlərlə məşğul olduğunu artıq hamı qəbul edir. Biz bunların qarşısını almaq və ağızlarını yummaq üçün nələr etməliyik? Sözsüz ermənilərin hər bir hərəkəti beynəlxalq normalara, qaydalara ziddir. Onların xəmiri bu cür yoğrulub, onların cavabını gərək tarix versin".

V. Əliyev deyib ki, həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması üçün təşkilatların, dövlət qurumlarının vəzifəsi Azərbaycanda olan bu tarixi həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırmasıdır: "Bunulla bağlı çoxsaylı işlər görülür, silsilə tədbirlər keçirilir. Bir faktı xatırlamaq istərdim ki, Nizami Gəncəvinin 800 illiyi ilə bağlı vaxtile Stalin sərensam verdi, müharıbə getdiyi bir vaxtda onunla bağlı Sankt-Peterburqda tədbir keçirildi. O, artıq bununla möhür vurdu ki, Nizami Gəncəvi Azərbaycan şairidir. Bu gün Nizami Gəncəvi ilə bağlı kifayət qədər mübahisələr var. Üzeyir Hacıbəyliyə də bu gün əl uzadılır, amma tarix sübut edib ki, bu dahi şəxsiyyət məhz Azərbaycana məxsusdur. Əsas odur ki, biz daim çalışıq, haqq səsimizi çatdırıbilek və təbliğ edək. Əsas odur ki, gənclər bu tarixi faktları unutmasınlar".

Üçüncü "İpək Yolu" Beynəlxalq Musiqi Festivalı başa çatıb

Şəkidə keçirilən III "İpək Yolu" Beynəlxalq Musiqi Festivalı başa çatıb. APA-nın məlumatına görə, Aşağı Karvansarayda təşkil olunan qapanış mərasimində Niyazi adına simfonik orkestr çıxış edib. Orkestrin bədii rəhbəri və baş dirijoru Azad Əliyev dağlar qoynunda, füsun kar təbiətdə keçirilən bu festivalı Azərbaycan musiqisinin təbliği istiqamətində əhəmiyyətli hesab edib, bu cür festivalların və musiqi bayramlarının daimi olmağını arzulayıb.

Konsertdə Ü. Hacıbəylinin "Koroğlu" uvertürası, Q. Qarayevin "İldirilmiş yollar" baleti və digər tanınmış Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri ifa olunub. Solistlərdən vokalçular İlahə Əfəndiyeva və Gülnaz İsmayılova çıxış edib. Festivalın təşki-

latçılarından biri olan Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Xalq artisti Firəngiz Əlizadə tədbirə dəstək verən hər bir insana öz təşəkkürünü bildirib. Sonda Şəki şəhər İcra Hakimiyyəti

adından F. Əlizadəyə Şəkini tərənnüm edən ipək xalça hədiyye verilib.

Qeyd edək ki, III "İpək Yolu" Beynəlxalq Musiqi Festivalı iyulun 30-dan iyulun 4-dək keçirilib.

Montrö Caz Festivalının piano müsabiqəsində Azərbaycanı Əfqan Rəsul təmsil edir

İsveçrənin Montrö şəhərində ənənəvi beynəlxalq caz festivalı (Montreux Jazz Festival) keçirilir. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyindən APA-yə verilən məlumatə görə, budəfəki festivalda da Azərbaycanın caz ustaları və müsiki kollektivləri iştirak edirlər. Festivalın builkili baş sponsorları sırasında Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti dəvar. Bu münasibətlə bu faktları unutmasınlar".

lərde Montrö Caz Festivalının sahibi Klod Nobsun İsveçrədəki evində ARDNŞ tərəfindən ziyanət təşkil olunub. Azərbaycan bayrağı altında keçirilmiş ziyanətdə qonaqlara bakılı aşpzərlər tərəfindən milli yeməklərimiz təqdim olunub. Daha sonra gecənin qonaqları festivalın vokalçılardan müsabiqəsində Azərbaycanı təmsil edəcək Aysel Məmmədova və tanınmış pianoçu

İsfar Sarabskinin ifalarını dinləyiblər. Festivalın sahibi Klod Nobs azərbaycanlı müsikiçilərin ifasını yüksək qiymətləndirib.

Qeyd edək ki, Montrö Caz Festivalında "Natiq" ritm qrupu, Cəmil Əmirov və "Savab" qrupu da iştirak edir. İyulun 8-də festival çərçivəsində keçiriləcək pianoçuların müsabiqəsində Azərbaycanı Əfqan Rəsul təmsil edəcək.

Anti-İslam təbliğatı və ya faciəli geriyə doğru irəliyə çağırış

Telman ORUCOV

Müsləman alımları kimya elmində çox sayıda yeni kəşflər etdilər və təbəbəti elmi tədqiqat, öyrənilmə sahəsi kimi inkişaf etdirdilər. Xüsusən məşhur olan təbib ibn Sina idi, o, Qərbədə Avit-senna kimi tanınır. O, "Hekim elminin kanonu" adlı tibbi ensiklopediya yazmışdı, digər cəhətlərlə yanaşı, müəyyən xəstəliklərin sırayetləndirici təbəti ni vurgulamış və onların şirkli su təchizatı vasitəsilə necə yayıldığını göstərmüşdi. Latin dilinə tərcümə olunduqdan sonra Avit-sennanın əsəri orta əsrlər Avropasının universitet tələbələri üçün əsas tibb dərsliyi oldu. Avit-senna çox sayıda müsləman alımlarından biri idi ki, onun əsəri latin dilinə tərcümə edilmiş və Avropada XII və XIII əsrlərdə intellektual heyatın inkişafına xeyli kömək göstərmişdi.

İslam dünyası da müəyyən problemlərlə üzləşməli oldu. X əsrin ortalarından Abbasilər xilafətinin başçılıq etdiyi islam imperiyası parçalanmağa başladı. Paytaxtı Qahire şəhəri olan şie xilafəti Bağdadın sünəni xilafətinə rəqib olmaqla islam dünyasını yarı boldü. Şimali Afrikadakı Fatimilər sülälesi inkişaf edərək islamın dinamik mərkəzi kimi Abbasilər xilafətini üstlədi. Bu üstünlüyü əldə etməkdə ticarət mühüm rol oynadı. Həm də onlar din məsələsində tolerant idilər və qeyri-yerli xalqlardan olan muzdlu döyüşülərdən güclü ordu düzəltmişdilər. Bu xalqlardan biri səlcuq türkləri idi və onlar tezliklə Fatimidərən özünə qorxu törətməyə başladılar.

Səlcuq türkləri Mərkəzi Asiyadan olan nomad (köçəri) xalq idi, onlar islam keçib Abbasilər xilafəti üçün hərbi muzdlular kimi gücləndilər. Tədriceñ Persiyanın və Ermenistanın içərilərinə hərəkət etdilər, onların sayı XI əsrdən başlayaraq artdı və Abbasilər imperiyasının şərq əyalətlərini tutmağa qadir oldular. 1055-ci ildə türk lideri Bağdadı işgal etdi və Abbasilər imperiyasının komandanlığını sultan titulu ilə öz üzerine götürdü. XI əsrin son dövrlərində səlcuq türkləri Misirə və Bizans imperiyasına təzyiqlərini artırdı. Bizans imperatoru çağırış qaydasında türklərə ağılsızcasına müraciət etdi, axırıncılar 1071-ci ildə Manzikertde Bizans ordusunu darmadağın etdilər. Bu vaxt bizanslılar kömək üçün nəzərlərini qərəbə tikdilər, Papaya şikayətləndilər və bu, səlib yürüşlərinə gətirib çıxardı.

Xristianların digər xalqlara qarşı qəddarlıqları

Xristian Avropasında yəhudilər yeganə dini azlıq idi ki, onlara qeyri-xristianlıq (Əvvəli ötən şənbə saylarımda)

Nəcib dalğa yayan kəhrəba (electrum) təbiətli mömin dostlara

tian dininə sitayış etməyə icazə verilmişdi. Yəhudilər artan qaydada ticaretlə və sənətkarlıqla məşgül olurdular. Cənubi Avropada onlar müsəlman və xristian dünyaları arasındaki mədəni və intellektual əlaqələrdə mühüm funksiyani həyata keçirirdilər.

Səlib yürüşləri müsəlmanlara qarşı olsa da, xristianlar həmçinin öz vətənlərində də düşmən axtarmağı unutmurdu. Birinci Səlib yürüşü vaxtı yəhudiləri Fransada və Reynlandda təqib edildilər. Həmin dövrün salnaməcisi yazıldı ki, "ingilis səlibçiləri Müqəddəs Torpağa yollananda, Portuqaliyada, Lissabonda kralın nökərləri olan bütpərestləri və yəhudiləri qovdular, onların mülkiyyətini və əmlakını qarət etdilər, evlərini yandırdılar, üzüm bağlarını qəsb etdilər, onlara bir salxım da üzüm saxlamadılar". Yəhudiləri himaye edənlər təhlükədə olurdular. XIII əsrde dinsizlərlə mübarizə atmosferində yəhudilər daha çox təqib edildilər. Rahiblər israr edirdilər ki, bu "Xristin qatillərinə" qarşı hərəkət keçmək lazımdır. Ənənəvi xristian nöqtəyi-nəzərinə görə yəhudilər lışusun öldürülməsinə görə cavab-deh idilər, ona görə də yəhudü kitablarını içtimai qaydada yandırdılar. Dördüncü Lateran Şurası 1215-ci ildə yəhudü gettolarının inkişafını və ya divarla çəpərlənməni bəyəndi, bunun nəticəsində onlar xristianlardan izolyasiya edildi. Bu təqiblər nifret olunan yəhudilərə qarşı ikinci yeni ənənəvi antisemitizmi qızışdırıldı. Yəhudilərin qovulması prosesi Mərkəzi Avropaya da yaxıldı və Şimali Avropa yəhudilərinin çoxu axırıcılığı kimi Polşaya köçməyə məcbur edildi. Polşada məskunlaşan yəhudilərin sonraki nəsillərinin taleyi daha acıncacaqlı oldu və onlar Hitler faşizminin həyata keçirdiyi Holokostun 6 milyonluq qurbanlarının demək olar ki, yarısını təşkil etdi.

Xristian kilsəsi əslində bütün xalqlara aqalıq etmek üçün xristian dünyası yaratmağa səy göstərirdi. Bu məqsəd təkcə ideya şəklində mövcud olmayıb, konkret tədbirlər vasitəsilə özünün həyata keçirilməsi ümidi yaradırdı. 1433-cü ildə Papa VI Aleksandr (o və onun övladları iyrənc əməllərinə – qətlərə, zinakarlığa görə biabırçı şöhrət qazanmışdır) bulla dərc etdi, bu sənədə görə iki xristian dövletinin – İspaniya və Portuqaliyanın bütün Atlantik okeandan keçən bir xəttlə aqalıq sferaları ayrıldı. Bu xəttdən qərbe tərəf olan bütün ərazilərin İspaniyaya, şərqi tərəf olanların isə Portuqaliyaya məxsus olduğu təsdiq edildi. Sonralar qərbə Portuqaliyaya ancaq Braziliya çatdı, həmin ölkə də Xristofor Kolumbun dönyanın naməlum sahələrini keşf etmək işini davam etdirən seyahətçilər tərəfindən tapılmışdı. Protestant İngiltərə XVI əsrde dünya dəniz dövlətinə çevriləməkən katolik kilsəsinin bu planlarını alt-üst etdi.

Xristianlar təkcə islamə qarşı səlib yürüşü etməklə kifayətlənməyib, Yeni Dönyada da – Cənubi Amerikada qan tökmə, qırğınlar təşkiletme və quzdurluq əməliyyatlarına əl atmaqla buradakı sivilizasiyaları məhv etmişdilər. 1519-cu ildə Ernan Korbesin başçılıq etdiyi kiçik konkistadorlar qrupu Meksikanın atsətekər yaşayış mərkəzini işgal etdikdə

böyük cinayətlərə imza atdı. Paytaxt Tenoçtitlan şəhərində hökmədar II Montesuma ispan işğalçıları tərəfindən əsir götürüldü, sonra isə öz təbəələri tərəfində öldürüldü. Atstek monarxi Kortesi ağ allah Ketsalkoatın nümayəndəsi hesab etmişdi, köhnə rəvayətlərə görə həmin allah bir dəfə qayıdaq və yenidən çar taxt-tacını tutacaqdır. Ona görə Montesuma əcnəbilər qızıl hədiyyələr təklif etdi və şəhərdə yaşamaq üçün onlara saray verdi, lakin ispanlar carı əsir götürüb, şəhəri qarət etdilər.

Bir qədər sonra şəhər sakinləri ispanları qovdular, lakin atsteklərin düşməni olan tayfalardan kömək alıb yenidən şəhərə daxil olanda öldürülən hinduların cəsədlərini və başlarını tapdala'yıb keçirdilər. Bu hadisə ispanlara səlib yürüşü vaxtı Yeruşəlimin dağdırılmasını xatırla bilərdi. Lakin, burada, Meksikada ölenlərin sayı daha çox idi. Quru torpaq üzərində cəsədlərdən təpə düzəlmişdi. Rus rəssamı V.V. Vereşaginin müharibələrin dehşətli nəticəsinə həsr etdiyi və quzğunların ətrafında dövər vurdugu kəllələrdən ibarət piramidanı təsvir edən "Müharibənin apofozu" əsəri bütünlükle Tenoçtitlan dehşətinin mənzərəsini eks etdirə bilərdi. Cəsədlərdən şəhəri bürüyən üfunətdən hətta Kortesin özü də xəstələnmişdi.

Eyni aqibət inkləri də gözləyirdi. İspan konkistadoru Fransisko Pisarronun başçılıq etdiyi az saylı ekspedisiya Cənubi Amerika Andlarında İnk imperiyasını dağladı. İnklerin hökmədarı Ataulpa onlara nəhəng miqdarda pul ödədi. Lakin 1533-cü ildə Pisarro onu edam etmək əmrini verdi və inklərin paytaxtı Kuskonu tutdu. Özünün böyük inkişaf səviyyəsinə çatmış İnk imperiyası beləliklə tarixdən silindi. Kusko qızılın və gümüşün bolluğu görə əfsanəvi Eldorado hesab oluna bilərdi. İnklerin ağlasıqmayan nəhəng xəzinəsi qəsb edilib İspaniyaya daşındı. Göründüyü kimi, ispan konkistadorları Meksikada və Peruda özlərini heç də səlibçilərdən az qəddar və qanıçən kimi aparmadılar.

İslamı başqa xalqlara silahlı qəbul etdirmək barədə əsəssiz ittihadla çıxış edənlərin nümayəndəleri Cənubi Amerikada xristian dinini yaymaq kimi elə bir neqativ olmayan işdən daha çox qan axıdılmasında canfəşanlıq göstəridilər. Afrikadan zənciləri Amerikaya daşınmaqla qul ticarəti vasitəsilə böyük sərvət sahibi olan, müstəmləkələrdə asiyalılara və afrikalılara vəhşiliklə yanaşan xristianları yada salmağa ehtiyac yoxdur. XVII əsrden başlayaraq gur inkişaf edən müstəmləkəçilik çox sayıda xalqa elə ağır zərbə vurmuşdur ki, dünya müstəmləkə sisteminin süqutundan sonra hələ də öz iyrənc izlərini qoruyub saxlamaqda davam edir.

Uzaq tarixə ekskursu kənara qoyub, keçən əsrin 90-ci illərinə nəzər salsaq, Balkanlarda yenə də xristianların müsəlmanlara qarşı aparıqları "etnik temizləmə" siyasetinin biabırçı səhnələrini müşahidə edə bilərik. Bosniya-Herzegovinanın məstəqilliyyini Avropa ölkəkərinin çoxu və Birləşmiş Ştatlar tanıldıqdan sonra, 1993-cü ilin ortalarından Serbiya qüvvələri Bosniya ərazisinin 70 faizini elə keçirdi. Onlar Bosniya müsəlmanlarını öldürür, yaxud da onları öz torpaqlarından qovurdular. Bu ikinci

Dünya müharibəsi vaxtı natsistlərin həyata keçirdikləri dəhşətləri yada salırdı. Serblərin Serebrenitsada təşkil etdikləri qırğınlarda müsəlmanlardan 8 min kişi və oğlan uşağı öldürülmüşdü. 1995-ci ildə əsasən mülki adamlar olan 250 minə yaxın bosniyalı öldürülmüşdü, 2 milyon nəfər isə evsiz-eşiksiz qalmışdı. Yalnız ABŞ-in təzyiqi və təkidi ilə Deyton mütqaviləsi buna son qoydu. Elə həmin illərdə Kosovoda da serb qüvvələri müsəlman olan etnik albanları qırmağa başladıqda, Birləşmiş Ştatlar və onun NATO müttəfiqləri münaqışının həlline girişdilər. Yalnız Yuqoslaviyanın bombardman edilməsi onun hökumətini güzəştə getməyə məcbur etdi.

İslama qarşı mənəvi səlib yürüşləri

Son vaxtlarda antiislam təbliğatı xüsusilə güclənmişdir. Harada terror hadnisi baş verirsə, ekstremizm baş qaldırırsa, məsələnin mahiyəti araşdırımadan islam fundamentalizmi klişesi işə salınır. Bu versiyanın həqiqi olmasına sübut etmək üçün ağlaşımayan dəlillər axtarılır. Dəlil tapılmasa da eybi yoxdur, Napoleonun ifadəsi ilə deyilsə, "Döyüşə girmək lazımdır, sonrasında isə baxarıq" prinsipi öz işini görür. Axı Corc U.Bu işi İraqa hücum edəndə irəli sürdüyü səbəblərin heç biri öz təsdiqini tapmadı, müharibə isə İraqa ağır zərbə vurdu. İslama qarşı ittiham sürmək elə də çətin bir şey deyildir, Qərb ictimaiyyəti bu barədəki fantaziya tipli istənilən məlumatla inanır. Hətta XIV əsrin ortalarında (1350-ci il) baş vermiş və Avropanın əksər ölkələrinin əhalisinin az qala yaribəyari azaltmış Qara Ölümü də, XXI əsrin əvvəlində (2004-ci il) Hind okeanında İndoneziya yaxınlığında baş vermiş böyük dağdırıcı gücü ilə seçilən və on minlərlə insan həyatının itki ilə müşayiət olunan tsunamini də bu dinin adına yazmaq olar və adamları inandırmış olar ki, müsəlmanlar öz sehrləri ilə təbiətə də hakim kəsile bilirlər. Axı Qara Ölüm adlanan bubon taunu başlanğıcını Şərqdən, Çindən götürüldü, tsunami da Asiyadan başlamış və Afrikaya gəlib çıxmışdı. Tarixi saxtalaşdırmaq yolu ilə Şərqi bütün bədbəxtliklərin və felakətlərin episentri adlandırmış, onu cəhalet mənbəyi də hesab etmək olar. Bu vaxt Arximed qanununda olduğu kimi, guya Şərq batdıqca, Qərb yuxarı qalxacaqdır.

Bu ilin aprel ayında Oslo şəhərində norveç terrorçusu Andres Breyvikin məhkəməsi başlandı. Breyvik 2011-ci ildə şəhərin baş meydanında bomba partlatmaqla 8 adamı, Utoyya adasında isə 68 gənci odlu silah atəşi ilə öldürdü. Sağ təməyllü terrorçu olan Breyvik bu dəhşətli cinayətinə əvvəlcədən yaxşı hazırlmış, özü barədə videoçarx da çəkmişdi. Filmdə o, tampliyer rahibi planında, əlindeki qılıncla təsvir edilir. Tampliyerlər dini – hərbi ordenin üzvü olmaqla XII əsrədə Müqəddəs Torpağa gedən zəvvvarları himayə etməli idilər. Orden böyük orduya çevrilmişdi, var-dövlətə və mülkiyyətə yiyeleňmişdi, XIV əsrədə qüsurlarına görə papa tərəfindən qadağan edildi.

(Ardı var)

Cengiz Özdemir: "Küləklər şəhəri adlanan Bakı indi həm də işıqlar Şəhəri olub!"

"BAKİ MƏDƏNİYYƏT, SƏNƏT, MEMARLIQ VƏ TURİZM SAHƏLƏRİNDE YENİ SƏRMAYƏLƏRLƏ ÖN PLANA ÇIXMAĞA BAŞLAYIB"

Türk Ədəbiyyatı Vəqfinin başqanı vəkili, PROGEM Proje Geliştirme Merkezinin idarə Heyətinin başçısı Cengiz Özdemir qardaş Türkənin tanınmış simalarındandır. Uzun illər Hollandiyada yaşayış Cengiz Özdemir Türkənin ən nüfuzlu qəzetlərindən "Hürriyət"də köşə yazarı, qardaş ölkənin ən böyük media qrupu sayılan "Star Media Qrup"un rəhbəri və İstanbul Büyükşəhər Bələdiyyəsində Mədəniyyət üzrə müdürü olub. Hazırda rəhbərlik etdiyi şirkət bir çox maraqlı layihələri gerçəkləşdirir. Cengiz Özdemirlə həmin layihələr və gələcəkdə nəzərdə tutulan projektlər haqqında söhbətləşdi.

- Türkənin son 10 ilə ən böyük mədəniyyət və turizm -MINİATÜRK Miniatur Türkiye Parkı layihəsini siz həyata keçirmisiniz. Layihənin təfərruatları nədən ibarətdir?

- MINİATÜRK- Miniatür Türkiye Parkı bir maket şəhər layihəsidir. Dünəyada bələ maket şəhərlər var. Misal üçün qeyd edək ki, Londonda, Parisdə, Brüsseldə, Amerikada, Orlandoda, İtaliyada- Romada gözəl örnəkləri mövcuddur. Amma ən böyüyüն İstanbulda yaratdıq. MINİATÜRK dünəyin ən böyük və ən çox ziyarət edilən miniatür park oldu. Parkın açıldığı 10 il ərzində 10 milyon insan MINİATÜRKü ziyarət edib.

- Şirkətiniz PROGEM ümumiyyətlə, hansı işləri görür?

- Televiziya serialları, sənədli filmlər və bədii filmlərin çekilməsi, festivalların təşkili və MINİATÜRK kimi parkların yaradılması şirkətimizin fəaliyyət dairesinə aiddir. Bu işləri Baş Nazirlik, Mədəniyyət Nazirliyi, İstanbul və Ankara Bələdiyyələri üçün yaradıq. Hazırda Övliya Çelebinin haqqında bir animasiya filmi çəkirik. Filmimizin ənənəvi özəlliyi İstanbulun ilk dəfə animasiyada yer almışdır. Bu coğrafiyanın ən gözəl şəhərlərindən olan İstanbulun bu filmlə bir daha əbədiləşəcəyinə inanıram. "ŞREK", "Buz dövrü" və ya "Madaqaskar" kimi keyfiyyətli bir film əsərə gətirməyi planlaşdırırıq. Rejissor Hollivudda "Altın Pusula" və "Titanik" ilə Oskar mükafatı qazanan qrupda yer alan Serkan Zelzeledir. Həmin rejissor Hollivudda yaşayır və bizi təmsil edir. Hazırda şirkətimiz Qətərde-Dohada bir parkın salınması ilə məşğuldur.

- Azərbaycan üçün, Bakı üçün də bələ maraqlı və cəlbəcici bir layihə həyata keçirməyi planlaşdırırsınız mı?

- Əlbəttə, planlaşdırırıq. Önce qeyd edim ki, mənim 1990-ci ildən bəlli Azərbaycanla, Bakı ilə əlaqələrim var. İlk olaraq 1990-ci ildə Bakıya gəlmışəm. O zaman köhne "Abşeron" otelində qaldım. Ondan sonra dəfələrlə "Küləklər şəhəri" Bakıda olmuşam. Ən son isə iki dəfə baş nazir Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə gəldim. Və indi təkrar burdayam. 2007-ci ildən bu yana Azərbaycanda və Bakıda yaşanan dəyişikliklər məni sözün yaxşı mənasında şok etdi. Buraya hər dəfəki gelişimdə çox duygulanırdım. Bu dəfə qürur hissi keçirdim. "Eurovision"da uğurunuza biliyordum. Amma şəhəri görünce tək kəlməylə-şok oldum! Yollar, köpüklər, yeni binalar, abidələr, küçə mebelləri və

işıqlandırma sistemi! İnana bilmədim. Küləklər şəhəri adlanan Bakı indi həm də işıqlar Şəhəri olub! Bir şəhər, bir ölkə bu qədər qısa bir zamanda necə bu qədər dəyişib inkişaf edə bilər? Bütün infrastruktur problemlərini qısa müddədə həll edən, öz kimliyini inkişaf etdirən Bakı get-gedə mədəniyyət, sənət, memarlıq və turizm sahələrində yeni sərmayələrlə ön plana çıxmaga

bir konsept həyata keçirmək istəyirik. Şəhərə tamaşa edəndə görürük ki, Bakıda, ənənəvi Azərbaycanda bələ bir imkan var. Bu imkan olmasa, zətən bələ bir layihəni gerçəkləşdirə bilməzdik.

- Bakının DÖVRİALƏMİNdə hansı əsərlər olacaq?

- Hazırda siyahını tərtib etmişik, amma bu, hələ ki qaralamadır. Buna qərar veriləcək. Sizə bir siyahı təqdim edirəm. Ola bilər sonra siyahıda bəzi xırda dəyişikliklər olsun, amma inanın ki, dünəyin ən gözəl əsərləri Bakıda "görüşəcək". Bələ bir layihə Bakıya çox yaraşacaq. Dünəyin özündə cəmələyəcək DÖVRİALƏMde xüsusi bir bölgədə Azərbaycana aid olacaq. Azərbaycanın ən ənənəvi memarlıq əsərləri burada öz əksini tapacaq. Saraylardan məscidlərə, körpülərdən abidələrə, qüllələrdən türbələrə, mədrəsələrdən stadionlara, qalalardan divarlara qədər bəşəriyyətin minlərlə illik mədəniyyət

xüsusiyyətləri olan dəniz və quru nəqliyyatı da olacaq. Miniatur şəhər anlayışına uyğun olaraq bəstələnəcək xüsusi musiqilər bütün binada səsləndiriləcək. Beləliklə, ziyarətçilərə xüsusi və əfsanəvi bir mühitdə olduqları hər baxımdan hiss etdiriləcəkdir. Məscidlərdən azan səsi, saraydan ölkənin milli himni, konsert salonundan klassik musiqi sədaları, ortaçaq qəsrindən qılınc, top səsleri kimi maketə uyğun lokal effektlərdən istifadə olunacaq.

- Layihənin təqvimini barədə nə deyardiniz?

- Biz ön hazırlıqları bitirmək üzrəyik. Bəzi görüşlər keçiririk. Təxminən bir aydan sonra sözügedən layihəni bu ölkəni bu qədər gözəlləşdirib inkişaf etdirən hörmətli prezidentimiz təqdim etməyi düşünürük. Bəyənilərse - ümid edirik ki, bəyənilər - bunu eləmək bizim işimizdir. Heç peşmanlılıq keçirmədən bunu incəliyinə qədər edə biləcək təcrübəye sahibik və edərik.

- 1990-ci ildən bu günə çox illər keçib. Azərbaycana marağınız necə başlayıb?

- Ən çox hansını danışım? Çox maraqlı xatirələrim var. Misal üçün, bu gün Sumqayıtin icra başçısı olan Eldar Əzizov, yaxud da indi nazir müavini işleyən Sahib Ələkbərovun da təmsil olunduğu heyətlə Rotterdamda təsadüfən tanış olduq. O tanışlığımız hələ də davam edir. Bəzən illərcə danışa bilmərik. Amma dünya kiçikdir. Bir gün qarşılaşıraq. Azərbaycanlılarının gözəl bir məsəli var: "Hər şeyin təzəsi, dostun köhnəsi". Bizim dostluğumuz da köhnədir. Fərhad Bədəlbəyli kimi dostmuz üçün Hollandiyada, İstanbulda böyük konsertlər təşkil etmişik. Buna bənzər o qədər xatirəm var ki... Amma mən gələcəyə baxmaq istəyirəm və bunu daha çox sevirəm. Türk -İslam memarlığının incilərindən Tac Mahal sarayı, Fransanın simvolu Eyfel qülləsi, Bizans mədəniyyətinin ən görkəmlı əsərlərindən olan, 1934-cü ildə bəri muzey kimi fəaliyyət göstərən Ayasofya, zaman keçdikcə əyilməsinə baxmayaqaraq ayaqda durmağı bacaran, İtaliyanın şimalındakı əyri Pizza qülləsi, ABŞ-in rəmzi hesab olunan Azadlıq qülləsi və sair möhtəşəm əsərlər DÖVRİALƏMde yer alacaq. Memarlıq əsərləri ilə yanaşı gəmilər, dəmiryolları üzərində səfər edən qatarlar, təyyarələr, avtomobillər, ambulanslar, yanğınsöndürən və polis maşınları kimi günümüzün nəqliyyat vasitələrinin olması da parkın gözəlliyinə əlavə rəng qatacaq. Parkda həmçinin hərbi gəmilər, qayıqlar, faytonlar kimi tarixi

başlayıb. Bəlli ki, ortada makro bir dövlət layihəsi, möhtəşəm bir görüntü var. Məlum olur ki, hörmətli Prezident İlham Əliyevin və onun xanımı möhtəşəm Mehriban Əliyevanın fəaliyyəti sayəsində biçimlənən inca, ancaq nəhəng bir layihə ortadadır. Dünəyin ən çox ölkəsində olmuşam. Amma heç yerdə mən bələ bir mənzərə görmədim. Başda hörmətli prezident və dəyərli xanımı olmaqla, hər kəsi, həmçinin Bakı merini və bakılıları təbrik edirəm. Türkəyən gələn birisi kimi bu tablo məni dünya qarşısında qururlandırırıq.

- "Çox gözəlləşib" dediyiniz Bakı üçün fikirləşdiyiniz layihənin mövgzi nədən ibarətdir?

- Layihəmizin adı-DÖVRİALƏMdir. Bu da yənə bir miniatür şəhər layihəsidir. Hollandiyadakı MADURODAM, İstanbulda MİNİATÜRK kimi Bakıdakının da adı və markası DÖVRİALƏM olacaq. Ve Bakının bu miniatür şəhərində dünəyin ən ənənəvi memarlıq əsərləri yer alacaq. Burada iki saatdan bir dünya turu- yəni DÖVRİALƏM edə biləcəksiniz. İstanbulda yaratdıqımız MİNİATÜRKdən sonra yaxşı bir "know how" sahibi oldug. Artıq Hollandiyənin maketleri beşə həvalə olunur. Indi də bu təcrübə əsasında Bakıda dünəyin ən böyük, ən mənalı, ən zəngin və bütün dünyani əhatə edən

Sevinc MÜRVƏTQIZI

Məlahət BABAYEVA
ADPU-nun Azərbaycan
ədəbiyyatı tarixi kafedrasının
müəllimi

Bu yaxınlarda gənc istedadlı nasir Pervinin "Qar yağacaq" kitabı işq üzü görüb. Bu hekayələr müəllifin yaşının gəncliyinə baxmayaraq artıq peşəkar qələm sahibi olmasına dələlat edir. Mən də bu hekayələrlə bağlı müəyyən tərəssüratları oxucularla bölüşmək istədim.

"Samir üçün" hekayəsində müəllif son dərəcə aktual bir məsələyə toxunub. Hekayədə Samirin timsalında elmlə məşğul olan ziyalı gənc atanın çətin dolanışq üzündən keçirdiyi iztitablar eks olunub. Lakin Samir yalnız ailəsinə dolandırı bilmədiyi üçün narahat deyil, o, həm də bu xəbərin ailəsinə necə sarsıdacağını bilir. Hekayənin qəhrəmanı olan Samir, cəmiyyətdəki haqsızlıqlardan o qədər bezib ki, hətta təhsilinə baxmayaraq xaricdə daş daşıyan olmağa belə razıdır.

Lakin bacı qardaşını fikrindən daşındırmaq qərarındadır və o, son dərəcə məntiqli cavabla onu fikrini dəyişdirməyə çalışır. Axi, həqiqətən də istənilən cəmiyyətdə az da olsa naqis adamlar mövcuddur. Heç kəs belə mənfi ünsürlərle xaricdə üzleşməyə cəyinə təminat verə bilməz.

Burada maraqlı məqamlardan biri də budur ki, maddiyat və mənəviyyat qarşı-qarşıya qoyulur. Bacısı Samirin əhvalını xoş etmək və mövzunu dəyişdirmək üçün ədəbiyyatdan söhbət açır. Samirə böyük maddi problemlər olan yerde ədəbiyyatdan danışmaq yersiz görünür. Samirin bacısı isə ədəbiyyatın qüdrətine inanır. O, ədəbiyyatın müharibələri belə durduracaq qüvvəyə malik olmasına döñə-döñe vurğuluyır.

Nəticədə bacı qardaşının getməməsi üçün ona təsirli hekayə yazacağına söz verir. Lakin vəd olunmuş vaxta az qalsa da bacı təsirli bir mövzu tapa bilmir. Bu, bir bacı kimi gənc yazarı çox narahat edir. Sonunda gözlenilməz bir söhbət hər şeyi dəyişir.

Doğru deyirler ki, uşaqları aldatmaq olmur. Onlar ətrafda baş veren hadisələrə, insanlara qarşı bəzən böyüklərdən daha həssas olurlar. Samirin 5 yaşlı oğlunu da müəllif: "Sanki heç uşaq deyildi qabağımdakı adam. İndi mənə qoşulub bütün məsələni həll edəcəkdi. Hekayə də yazacaqdı, atasının da işlərin yoluna qoyaçaqdı, hətta çirkli mühiti də gözlələşdirəcəkdi" kimi qiymətləndirir. Həqiqətən də oğlunun yazdığı hekayə çox təsirli idi. O, uşaq məsumluğu ilə əlində olan qəpiyi atasına verərək onun vəziyyətinin düzələcəyini güman edir.

Ömrün aynaları

"Şərq şirniyyati" hekayəsində rəyində Bakıya işləməyə gelən gənc qızdan söhbət açılır. Bu qız anadan uzaq yaşadığı üçün şəhər mühitində, hətta bibisigildə olsa belə qeyri-səmimi münasibətlə qarşılaşır. Bu qız sevincin yeganə mənbəyini alış-verişdə və şərq şirniyyatında tapır. Şərq şirniyyatına olan məhəbbət onu bir dükənən daimi müştərisinə çevirir. Hər maaş alanda o burdan dadına "baxdıqdan" sonra cürbəcür şirniyyatlar alır. Növbəti dəfə dükəna üz tutan qız burada çox qayğılaş, səmimi, şirniyyat və ədvayıatlardan yaxşı başı çıxan bir qadınla tanış olur. Uzun müddət evdən ayrı qalan bu qızın qadının göstərdiyi nəvaziş xoş gelir. Hətta qız sadəlövhüklə bu qadının ondan xoş geldiyini düşünür, oğluna almaq istədiyinə ümid edir. Qadının ona göstərdiyi gözəl münasibət qarşısında özünü itirən qız yolda həmin xanıma kömək təkilifini etmədiyini yada salır. Qız bir uşaq məsumluğu ilə dükəna qayıtdıqda qadının satıcıya dediyi: "İndiki qızların lap zibili çıxıb ey, sırtıq olub gediblər. Biz o vaxt heç belə deyildik. Başımızı qaldırıb oğlanın üzüne baxmağa da utanırdıq... Sən elə bilsən ki, o nəsə seçmək istəyirdi?! Yox... Sənin ezziz canıncın, yox. Sadəcə, sənin kimi gözəl oğlan görüb, ona görə özünü itirib də. Az qala ağızının suyu axırdı... Guya bu, şirniyyat seçir də... Bir saatdı dayanıb xurmanın yanında... Özünü sənin gözünə soxur da... Harda görüb belə oğlan... Sənin kimi gözəl oğlanın qədəni cavanlar bilməzlər... Nece olub mən indiyəcən bu mağazaya girməmişəm... Bundan sonra..." sözərini eşidir.

Pervin yalnız bir cümlə ilə bu qadının iç üzünü-mənəviyyatsızlığını, əxlaqi yoxsulluğunu bütün eybecərliyi ilə göstərə bilib. Qızı göstərdiyi sünə qayğıyla satıcıda xoş təessürat yaratmaq istəyən bu qadın, qız dükəndən çıxarılmaz ona qara yaxır, satıcıya qızın əsl məqsədinən oğlanı cəlb etmək olduğunu bildirir. Mənəviyyatdan yoxsul olan bu qadın isə böyük yaş fərqindən belə utanmir və bəlkə də sadəcə şərqişirniyyatını pulsuz ala bilmək üçün satıcı oğlanı yaraşıqlı adlandırır.

Müəllif, burada qətiyyən öz mülahizələrini, qadının əməllerinə münasibətlərini bildirir. Bununla da, sanki bu qadının əməllerini götür-qoy etməyi biz oxucuların ixtiyarına buraxır.

Kitaba ad kimi seçilən "Qar yağacaq" hekayəsi də oxuculara ünvanlanmış bir nikbinlik reseptidir. Pervin burada bəzi idarələrdə hökm sürən abhavını özünəməxsus çalarlarla təsvir etməyə müvəffəq olub. Doğrudan da, hələ keçmiş Sovet rejimində qalan, müasir texnologiyani bilməyen, "katibələrə" möhtac olan və ya öz işlərini də gənc kadrlara yükleyən və bunun müqabilində quru "çox sağol" belə deməyen məmurlar kifayət qədərdir.

Müəllif, burada boyundakı zəncirləri, üzündəki boyaları ilə insanı hürkündən zövqlülərin-marka dükənlərdən geyinməklə özünü dəblə ayaqlaşan hesab edən ünsürlərin real portretini böyük məharətlə təsvir edib. Lakin bu gənc qızı, iş yoldaşlarının əsl simalarını gizlətdiyi maskalar təkcə narahat etmir. Onu qıcıqlandıran bu zövqlülərin

özlərini hamidan istedadlı, səviyyəli hesab etmələridir.

Təbiidir ki, bütün bunlar böyük potensialı olan gənclərin mənliyinə, gərginliyinə çox mənfi təsir edir. Əsərin qəhrəmanı həyatda özünü anlayan bir şəxs tapa bilmədiyindən daim qəlb dilili ilə danişmağa məcbur olur, ətrafdakı heç bir hadisə-bir sözə, heç nə onu sevindirmir. Əsərdəki nevropatoloq həkimin qızı dedikləri də onda boğazdan yuxarı deyilmiş sözərə təsiri yaradır. Baxmayaraq ki, qız bu məsləhətlərin hamisini haqlı olduğunu bilir.

Nevropatoloqdan da ümidsiz ayrılan bu gənc xanımın yolda göyermiş balacayla görüşdürülməsi müəllifin uğurlu tapıntısidir. Doğrudan da müdriklerimiz də bize inkişaf etməmiz üçün özümüzdən yuxarı pillələrdə olanlara, şükür etmemiz üçün isə aşağıdakılara baxmağı məsləhət biliblər.

Pervin maraqlı hekayələrindən biri də "Fiona"dır. İlk önce hekayə nikbin əhval-ruhiyyəyə hakimdir. Müəllif, hekayənin əvvəlində qəhrəmanı Fiona timsalında öz xanım oxucularına müraciət edərək: "Yaşıl qarnını həmişəki kimi qabağa verib gözərini bərəltmişdi. Elə bil bütün kök qadınlara təselli üçün demək istəyirdi ki, fikir etməyin, xoşbəxtlik maniken bədənli, yaxud ariq olmaqdan asılı deyil. Əsas qadının sevimli olması. Kök də ola bilər, balacaboy da... Hətta öz yaşıl dərinlə də dünyada hamidan çox seviləbilərsən..." mesajını verir.

Bununla da Pervin elə "şrek" çizgi filminin də əsas ideyalarına təşkil edən zahiri gözəlli əsas tutan insanların nəzərini daxili-mənəvi aləmə çəkməyə müvəffəq olur. Axi, doğrudan da hətta gözəlli ilə məşhur olan insanların içərisində də hamının həsəd apardığı, lakin xoşbəxtliyini tapa bilməyen qadınlər kifayət qədərdir.

Bir oxucu kimi etiraf etməliyəm ki, Pervinin ən çox "Professional" hekayəsinin bəyənirəm. Bu hekayədə zəhmətkeş və nikbin insan həyatından alınan bir epizod müəllif tərefindən elə işlənib ki, sanki hər şeyi maddiyata

bağlayan müasir zəmanə də insanlar: "Dayanın! Nə üçün yaşadığınızı ya-da salın! Bir-birinizin qədrini bilin! Halınıza şükür edin! Sevginizi, bir-birinizi qoruyun!"—deyə səslənir.

Müəllif, müasir dövrümüzdə müxtəlif sosial təbəqəyə məxsus qadınların problemlərinə həssaslıqla yanaşmış, onların dünyagörüşünə görə böyüdüyü narazılıqların heç bir zəminə əsaslanmadığını göstərmişdir.

Burada əsl qayğılaş, fədakar qadından söhbət açılır. Ailəni dolandırmaq kimi çətin vəzifəni zərif ciyinlərdə daşıyan bu xanım son dərəcə xoşbəxtidir. Onu nə ailə qurarkən üzləşəcəyi sıxıntılar, məhrumiyyətlər qorxudub, nə də hazırlı vəziyyəti sindirə bilib.

Bu qadın ne işləməyə qoymadığı üçün ərdən şikayət edən qadınlara oxşayır, nə də diqqət göstərilmək dən narazı olan qadınlara. Bu qadın sevdiklərinə dəstək olmasından çox məmənundur. Etdiyi işi sevir, həyatın ona bəş etdiyi hər bir neməti yüksək qiymətləndirir. Onu yaxınlarının sevinci, sağlamlığı, xoşbəxtliyi düşündürür.

Müəllif, həm bekarcılıqdan bezən, həm pulsuzluqdan şikayət edən, həm də diqqətsizlikdən narazı olan qadınlara əsərin qəhrəmanı olan bu fədakar ananı misal göstərməklə xoşbəxtliyin insanın özündə axtarılmasını məsləhət görür. Çünkü insan özünü dərk edirsə-özü-özüylə barışrsa həyatda xoşbəxt olduğu məqamları da asanlıqla tapacaq.

Pervinin maraqlı əsərlərindən biri də "Balerina" kinopovestidir. Burada arzuları puç olmuş bir ananın bütün dünyadan küsməsi rənglərin palitrası müstəvisində eks olunub. Qadağalar səbəbi ilə uşaqlıq arzusunu ürəyində saxlayan bu ana bütün ümidi balaca qızçıqazına bağlayır. Lakin məlum olur ki, baletlə məşğul olmaq bu qızçıqazın səhəhetinə son dərəcə mənfi təsir göstərə bilər. Bundan əlavə qızın fiziki imkanları da buna şərait yaratır. Gənc ana bunları eşidəndə sanki dünya gözündə qaralır, körpəsinə belə nifrat etməyə başlayır. Sonda yenə hər şeyi sevgi xilas edir. Qadını sevən oğlan televiziyaların birində işləyir. O, qızçıqazın gerçek istedadını aşkarlayır və anasını da buna razı salmağa müvəffəq olur.

Yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi Pervin bu əsərində rənglər palitrasından mehərətlə istifadə edib. O, sanki Rəsul Rzanın "Rənglər" silsiləsində təsirlənərək orijinal bənzətmələr kəş edib: "Royalın dodaqaltı zümrüdə etdiyi masmavi musiqi eşidilir. Yataq otağının divar kağızı tünd həsrət rəngindədir... Pəncərənin yanından asılmış iri tablodə rəngberəng arzu şəkil-ləri çəkilib". Əsərdə çox maraqlı bənzətmələr də diqqəti cəlb edir. Misal üçün müəllif, əsəbi dağ çayına, zarafatı tumlara, sıqareti acı vərdişə və s. bənzədir.

Sonunda gənc və istedadlı yazar olan Pervinə yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram. Ümid edirəm ki, onun "Qar yağacaq" kitabı bu uğurların başlanğıcı olacaq. Çünkü müəllifin, ilk kitabında bu qədər maraqlı mövzulara toxunması, humanist ideyaları təbliğ etməsi buna əsas verir.

Ölkələrarası əlaqələrin inkişafı naminə...

...BAKİ SLAVYAN UNIVERSİTETİNDƏ TƏŞKİL OLUNAN BİR KONQRESDƏN TƏƏSSÜRATLAR

Bakı Slavyan Universiteti tərəfindən Azərbaycan Respublikasının ümummilli lideri Heydər Əliyevin anadan olmasının 89-cu illinə həsr olunmuş 111 Ölkələrarası Elmi Konqres 2-5 may tarixlərində Bakıda təşkil olunmuşdu.

Yasemin BAYER

Konqresdə səsləndirilən mövzular "Azərbaycanşunaslığın aktual problemləri" başlığı altında toplanmışdı. Konqresə Türkiye, Çexiya, Dağıstan, Gürcüstan, Qazaxistan, Rusiya, Ukrayna və Yunanistan kimi ölkələrdən böyük bir nümayəndə heyəti qatılmışdı. Türkiyədən qatılan heyətə Nail Tan, Yavuz Akpinar, Ali Duymaz, İ.Rəsuloglu, M.Çelik, Ö.Ozdən, S.Unal, İ.Doğan, E.Çuvalçı, E.Şenocaklı bərabər, Turhan Günay və bəndəniz Yasemin Bayer iştirak etdiyi üçün burdakı təəssüratımızı sizlərə çatdırmaq fürsətimiz oldu.

Ulduzların parıltısı və ay işığı sehriylə dolu sırı Xəzər dənizi sahilində yerləşən küləklər şəhəri Bakı... Gözəl, geniş, yaşıl meydanlar, uca ağacları

parklar, Xəzər dənizinin lap sahilində yerləşən istirahət məkanı, geniş-geniş meydanlar, filmlər mövzu olmuş neftçixarma quyuları, gecələri par-par aydınlaşdırın tarixi memarlıq nümunələri sanki insanı başqa bir dünyaya aparır. Keçmiş sözlə ifadə edə bilməyəcəyin bir şəkildə xatırladan, qapılarının çıxunun girişində orada yaşamış tanınmış xadimlərin barelyefi vurulan, memarlıq baxımdan da möhtəşəm binalar... Romantik və emosional, kədərlə və xoşbəxt içəri Şəhər, Qız qalası, İncəsənət muzeyi, Filarmoniya, Axundov kitabxanası, Üzeyir Hacıbəyov Konservatoriyası, Azadlıq meydənında yerləşən memarlığın şah əsəri Hökumət evi... İnsanı qırurlandıran və şərəfləndirən Bakı Atatürk mərkəzi... 2001-ci ildə Bakıya ilk dəfə qədəm qoymada duyuqlarımı bu cümlələrlə dilə getirmişdim. "Sular Günəşə nəğmə söylərkən" adıyla hazırladığım çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatından seçilmiş hekayələr kitabının "Giriş sözü"ndə.

2001-ci ildən başlayaraq 2010-cu ilədək dəfələrlə Bakıya gedib-gəldim. Uzun müddət Bakıda yaşadım. Burda həyata keçirilən gözəl işlərin şahidi oldum. Heydər Əliyev Hava Limanından Bakı Slavyan Universitetinədək aparılan təmir işlərinin və yeni inşaatlarla bu görkəmli şəhərin çöhrəsinin qısa zamanda daha da gözəlləşdiyini gördük.

Bakı Slavyan Universitetinə gələn qonaqlar və konfrans iştirakçıları öncə universitetdə yerləşən Heydər Əliyevin büstünü ziyarət edib çiçək dəstələri qoysaq ehtiramlarını bildirdilər.

Türk Dil Qurumunun fəxri üzvü,

Bakı Slavyan Universitetinin rektoru, dilçi, Azərbaycan ədəbiyyatının ilk modern yazıçısı Kamal Abdullanın açılış nitqindən sonra təqdim olunan materiallar mövzu baxımından altı yerə ayrılmışdı:

Heydər Əliyev və Azərbaycançılıq ideologiyası,

Dilçiliyin aktual problemləri, Ədəbiyyatşunaslığın aktual problemləri,

Fəlsəfə və ədəbiyyatşunaslığın aktual problemləri,

Ölkələrarası münasibətlər, Tarix, iqtisadiyyat və hüquq.

Dinləmələrdən sonra Bakıda Heydər Əliyev Muzeyi, tarixi çox qədimlərə söykənən içərişəhərdə yerləşən Şirvanşahlar sarayı, Şamaxı şəhərində isə Diyarşunaslıq muzeyi, şair və dramaturq Hüseyn Cavidin ev muzeyine və Rəsədxanaya səfər təşkil olundu. Konqres müddətində və gəzintilərin hamisində həm təşkilatçılar, həm də tələbələrin qonaqların hamisə göstərdikləri maraqları və gülerüzlü davranışları diqqətləri cəlb etdi.

Konqresin bağlılığı İstiqlaliyyət küçəsində yerləşən Elmlər Akademiyasının salonunda oldu. Konqres iştirakçılara təşəkkür plakatları təqdim olundu.

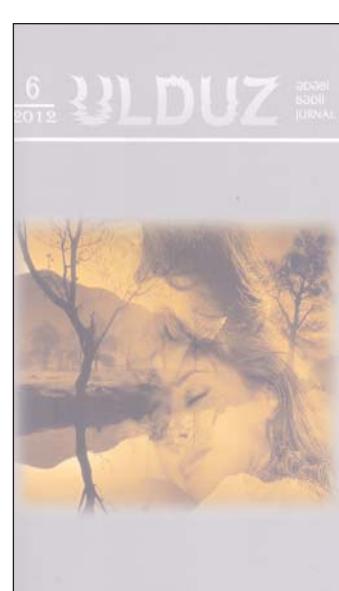
"Konqresin məqsədi Azərbaycan Respublikasının ümummilli lideri Heydər Əliyevi anmaq, ölkələrarası əlaqələri inkişaf etdirərək ortaş fəaliyyət göstərməklə insanlığa xidmət etməkdir. Bu gün bu çalışmaların ilk mərhələsini həyata keçirməyi bacardıq"- deyərək Bakı Slavyan Universitetinin rektoru professor Kamal Abdulla konqresi bağladı. Konqresə təqdim olunan çıxış mətnlərində ibarət kitab da iştirakçılara və qonaqlara təqdim olundu.

Bu tipli konqreslərdə yazarlar, tərcüməçilər, tədqiqatçılar və jurnalistlər arasında qurulan dostluq əlaqələri ölkələrarası ortaş çalışmaların ilk mərhələsini yaradır. Belə tədbirlərin davam etmesini arzu edirik.

**Cümhuriyyət qəzeti,
31 may 2012
Dilimizə uyğunlaşdırıldı:
T.Teymurova**

Daha bir "Ulduz"

"Ulduz" ədəbi-bədii jurnalın yeni sayı çapdan çıxıb. Jurnalda Təyyar Şərifin, Sayman Aruzun, Qədimməli Əhmədin, Xalıq Rəhimlinin, Vahid Aslanın, Fərəc Fərəcovun, Nəcibə İlkinin, Rövşən Quliyevin, Yusif Bəhrəmoğlunun və Moskvada yaşayan azərbaycanlı şairlərin – Tofiq Məlikli, Nəsib Nəbioğlu, İlham Bədəlbəyli, Əşrəf Hüseynlinin şeirləri dərc edilib. "Ulduzda özəl layihə: 21/21"də bu dəfə Əhməd Orucun suallarını tənqidçi Bəsti Əlibəyli cavablandırıb. Topluya Aliq Nağıoğluun "Mən pəltəyəm", "Rəngli noğullar", İmir Məmmədlinin "Toyun toyu", Fidan Namiqqızının

"Çağrılmamış qonaq", "O", "Əks-səda" hekayələri, Hicran Hüseynovanın "Ağaclar soyüş bilmir" pritça-

si və Natiq Rəsulzadənin "Ev" povesti də daxil edilib. Qurban Bayramovun qələmə aldığı "Poetik obradın cizgilər", Balayar Sadıqin "Poetik səmimiyyətin işığında", Baloğlan Celilin "Qurbətdən qurbətə" məqalələri də jurnalda öz əksini tapıb. "Poetik obradın cizgilər" də şair Əli Rza Xələflinin yaradıcılığından söz açılır. "Poetik səmimiyyətin işığında" yazarı şair-publisist Fərəc Fərəcovun 65 illiyinə həsr olunub. "Qurbətdən qurbətə" məqaləsində görkəmli şair Məmməd İsmayılin yaradıcılığından, ədəbi təleyinin keşməkeşlərindən bəhs edilir.

GÜNEL

VIII Beynəlxalq Bakı Müəllif Mahnısı festivalına start verilir

İyulun 10-dan 19-na qədər Bakıda ənənəvi VIII Beynəlxalq Bakı Müəllif Mahnısı Festivalı keçiriləcək. Bakı Müəllif Mahnısı Klubunun Təşkilat Komitəsindən APA-ya verilən xəbərə görə, festivalın rəsmi açılışı iyulun 14-də saat 22:00-da Novxanı qəsəbəsində yerləşən "Olimpik" Turistik Mərkəzində olacaq. Ayın 10-dan 19-na qədər isə Rəşid Behbudov adına Mahnı Teatrında festivalın qonaqları

və iştirakçılarının konsertləri keçiriləcək.

İyulun 13-də Bakıda Tbilisi Müəllif Mahnısı Klubunun konserti planlaşdırılır. İyulun 15-də ilk dəfə olaraq festival çərçivəsində xüsusi müsabiqə konserti keçiriləcək. Bu müsabiqədə Rusiya, Gürcüstan və Azərbaycanın gənc bardaları öz yaradıcılığını nümayiş etdirəcəklər. Bu il Bakı festivalına bir sıra gənc və istedadlı bardalar təşrif buyuracaq ki,

bu da müəllif mahnısı janrıñın yaşayaşraq inkişaf etdiriyini sübut edir.

Festivalın yekun konserti iyulun 19-da Mahnı Teatrında keçiriləcək. Festival Azərbaycan Gənclər və İdman Nazirliyinin baş sponsorluğu, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin dəstəyi ilə təşkil olunacaq.

Qeyd edək ki, müəllif (bard) mahnısı istiqaməti ötən əsrin 50-60-cı illərində Sovet İttifaqında yaranıb.

“Fikir, söz və məlumat azadlığının, plüralizmin inkişaf etdirilməsi” istiqaməti üzrə

“Internet mediası “qurdalar vadisi”dir, burda baş gırılmək asan deyil”

GUNXEBER.COM-un BAŞ REDAKTORU ZABİL MÜQABILOĞLU:

“İNFORMASIYA AGENTLİKLƏRİNİN, SAYTLARIN BOLLUĞUNDA QƏZETDƏ İŞ DAHA DA ÇƏTİNLƏŞİR”

Müsahibimiz – tanınmış jurnalist Zabil Müqabiloğlu 1998-ci ildən mətbuatdadır. “525-ci qəzet”də, “Avropa”, “Tercüman” qəzeti lərində çalışıb. Uzun müddət “Yeni Müsavat” qəzeti ndə redaktor işləyib. Hazırda gunxeber.com saytının baş redaktorudur.

– Nüfuzlu bir qəzeti redaktoru olduğunu bir vaxtda fikrinizi nə dəyişdirdi ki, internet mediasına keçdiniz? Siz də, bir sira həmkarınız kimi, yazılı medianın effektivliyinin azaldığını düşündünüz, yoxsa sayt açmağınızı səbəbi başqa idi?

– Əvvəla onu deyim ki, qəzet çıxarmaq ağır işdi. Xüsusən də heftəde 7 dəfə çıxan və bazarın birinciliyini qoruyub saxlamağa çalışan bir qəzete uzun müddət redaktor işləmək daha çətindi. Elə olur ki, bir xəbəri sehifəye yerləşdirildikdən sonra dəfələrlə ona deyişlik edirsən. İnformasiya agentliklərinin, saytların bolluğunda qəzetdə iş daha da çətinləşir. Çünkü hər bir sayt, agentlik hansısa bir xəbərlə bağlı yeni bir məqam tapır və onu yayır. Sən də məcbur olursan xəbəri yenidən işləməyə. İlk baxışdan bu kimlərə adı bir proses kimi görünə də, eślində böyük zəhmət tələb edir. Xüsusən də iş günün sonuna yaxın bu kimi hallar adəmin əsərlərinə təsir edir, yorur. Bu baxımdan ümumilikdə götürdükə qəzet işi ağırdı. Fikirlərsən ki, buna cəhdim zəhməti başqa bir sahəyə yönəltsem daha uğurlu nələrsə edə bilərem. Qəzet işini buraxıb sayt açmağında bu məsələ də rol oynadı.

Amma əsas səbəb başqadı. Uzun illər yazılı mətbuatdakı bütün sahələrdə özümü sinmişdim. Xəbər yazmaq, reportaj hazırlamaq, müsahibə götürmək, təhlil, köşə yazmaq və nəhayət qəzet çıxarmaq. Mənə elə gəldi ki, bütünlü bu sahələrdə fəaliyyətim uğursuz olmayıb. Ona görə də indi daha müstəqil şəkildə öz işimi qurmaq qərarına gedim.

Həm də uzun müddət “Yeni Müsavat” qəzeti ndə redaktorluqla yanaşı, xəbər siyasetinə də məsul olduğumdan və hər gün daha çox saytlarla, informasiya agentlikləri ilə işlədiyimdən xəbər məsələsində qəzətlərin saytlara uduzduğunu açıq-aşkar gördüm. Oxucu xəbəri hadisə baş verən kimi oxumaq istəyir. Sabaha artıq həmin xəbər boyat olur. Bu baxımdan indiki dövrə sayt işinin daha perspektivlə olduunu düşünenək bu addımı atdım. Yəqin ki, həle uzun müddət saytlar informasiya məkanında yerlərini qoruyub saxlaya biləcəklər. Sonra ne baş verəcəyini isə indidən qəti şəkildə proqnozlaşdırmaq çətindir. Hazırda Azərbaycanda sayt bumu yaşıanır və heç kime də demek olmaz ki, sən niyə sayt açırsan. Bir çox hallarda bu işlə qeyri-peşəkarlar, jurnalistikaya yad adamlar məşğul olurlar. Bu isə sözsüz ki, mətbuatın nüfuzuna zərəbə vurur. Jurnalistikadan xəbəri olmayanlar hansısa qara pullarla bir sayt yaradırlar, heç bir peşəkarlıq və əxlaq normalarına əməl etmirlər, amma daha çox oxucusu olan saytlarda reklamlarını

yerləşdirmək hesabına informasiya məkanında at oynadırlar.

Amma düşünürəm ki, bu tendensiya da dayanacaq, necə ki, 1990-ci illərin sonunda başlayan qəzet bumu dayandı. Bir müddət sonra informasiya məkanında daha sanballı, daha peşəkar və daha əxlaqlı saytlar qalacaq.

Mənə elə gelir ki, dövlət də internet mediasının inkişafında və daha da saflaşmasında maraqlı olmalıdır. Bunun dövlətimizin, cəmiyyətimizin inkişafına böyük töhfəsi olar. Size iki fakt deyim. Bir müddət əvvəl faktiki olaraq Azərbaycanla İran və Azərbaycanla Ermənistən arasında informasiya müharibəsi gedirdi. Bu məsələdə bir çox saytlarımız qəzətlərə dəstək verdilər və bu informasiya mübarizəsində üstünlüyü biz qazandıq.

– Qəzətçilik və internet mediası arasında daha nə kimi fərqlər görürsünüz?

– Cox ciddi fərqlər var. Təbii ki, bu fərqlərin bir çoxu ciddi və peşəkarların rəhbərlik etdiyi internet mediasına aid deyil. Mən yazılı mətbuatdan bu sahəyə keçəndə bir müddət sanki elə bil başqa bir dünyaya, tamam başqa, hərəkətlərinə, fəaliyyətlərinə adət eləmədiyim adamların olduğu bir məkana düşmüştüm. Bu sahədə elə adamlar var ki, onlar beş-on manata görə dünyanın ən axırıcı işlərinə gedərlər. Təsəvvür edin ki, bir xəbər qoyursan sayta, onun ətrafında heç tanımadiğın onlarla “sayt redaktoru” oyular qurur, haqqında yazılışın şəxsə çıxıb həmin xəbəri oradan çıxarmaq üçün öz xidmətlərini təklif edirlər. Heç gözləmediyin yerlərdə sənin və xəberinin üstündən normal insanın ağlına belə gəlməyəcək planlar heyata keçirilir. Buna görə də, mən tez-tez deyirəm ki, internet mediası “Qurdalar vadisi”dir, burda baş gırılmək asan deyil. Qəzətlərlə müqayisədə digər ciddi fərq isə saytda gədən məlumatlara dərhal reaksiya verilərək üstüne adamlar salınması, həmin xəbərin çıxarılması ilə bağlı çoxsaylı xahişlərin edilməsidi. Qəzətlər belədir ki, məmurlar, iş adamları yazı çıxandan sonar xəbər tuturlar və uzaqbaşa ya tekzib, ya da öz mövqelərini dərc etdirirlər. Saytda isə dərhal xəbər tuturlar və həmin dəqiqə də hərəkətə keçirlər. Azərbaycanın hətta bölgələrində olan en xırda məmurlar bele bərelərində kiçicik təqnid belə getməsini istəmirler və dost-tanış, hörmət etdiyimiz adamlar vasitəsilə bizi üzdən-gözdən salırlar. Bir az da bu işimizə problem yaradır. Gün ərzindəki bütün xahiş və istəkləri yerinə yetirsek, gərək saytı qapadaq.

– Hazırda baş redaktoru olduğunu gunxeber.com saytının əsas fəaliyyət prinsipi, məqsədləri nə-

dir?

– gunxeber.com saytı müstəqil şəkillədə fəaliyyət göstərməyi qarşısına məqsəd qoyub. Bu çox çətindi, amma yarandığımız müddətdən bəri bunu qoruyub saxlamağa çalışırıq. Bizim üçün tərəf məsələsi yoxdu. İnformasiya, xəbər var və onu da olduğu kimi, bütün tərəflərdən gələn xəbərləri, mövqeləri cəmləşdirərək təqdim etmək prinsipi var. Həm iqtidar, həm də müxalifət düşərgəsindən gələn xəbərləri eyni qaydada təqdim edirik. Bunun nəticəsidir ki, bir sira ciddi dövlət qurumları informasiya sahəsində bizimlə eməkdaşlıq edirlər, öz xəbərlərinin yayılmasını bizə etibar edirlər. Əsas prinsipimiz, operativlik, peşəkarlıq və keyfiyyəti xəbər təqdim etməkdir. Saytımız bütün tərəfləre açıldı və əxlaq normalarının pozulmadığı, təhqir olunmadığı təqdirde hər hansı ciddi bir senzuramız yoxdu. Müxalifət liderlərinin ən keskin müsahibələrini, açıqlamalarını olduğu kimi təqdim edirik. Eyni zamanda iqtidar nümayəndələrinin de müxalifət əleyhinə ən sərt fikirlərini olduğu kimi veririk. Qoy oxucu özü kimin haqlı, kimin haqsız olduğunu, kimin yanında yer alacağını müəyyənəldirsin.

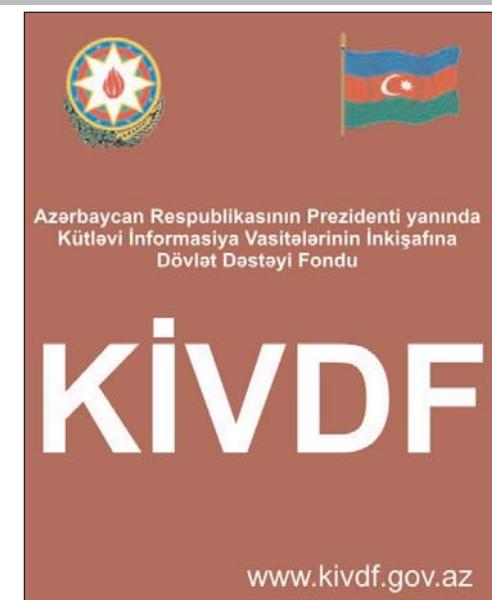
– Sizcə, Azərbaycan mətbuatının internet mediasına uduzmaması üçün nə etmək lazımdır?

– Yazılı mətbuat operativlik baxımdan internet mediasına uduzur və buna təbii baxmaq lazımdır. Çünkü saytlar xəbəri dərhal yayır, amma qəzətlər, en tez, sabah. Başqa ölkələrdə bir sira qəzətlərin səhər və axşam buraxılışları var, yəni bir gün ərzində iki dəfə qəzət çıxarırlar. Azərbaycanda bir dəfə buna təsəbbüs göstərildi, amma reallaşmadı.

Qəzətlər isə indiki halda internet media ilə xəbər rəqabətində saytlarını online sisteme keçirməklə operativliklərini qoruyub saxlaya bilərlər. Bir neçə qəzət bundan yararlanır və uğurlu alır.

– Tanınmış informasiya agentlikləri və portallarından hansı cəhətlərinə görə fərqlənlər gunxeber.com?

– Əslində üzdə olan ciddi informasiya portalları bir-birindən o qədər də fərqlənmir. Yeni hamısı demək olar ki, gündəmde olan informasiyaları təqdim edir. Biz də işimizi belə qurmuşuq. Amma ortada fərqlər də var. Bu isə maddi imkanlarla, işçilərin sayı ilə bağlıdır. Bu

www.kivdf.gov.az

məsələdə maddi imkanı daha yaxşı olan saytlar bir çox hallarda məhdud maliyyə imkanları ilə fəaliyyət göstərən saytları müsahibələrlə, reportajlarla qabaqlayırlar. Medianın özü ilk növbədə çox ciddi bir biznes sahəsidir. Biznesin digər sahələrdə olduğu kimi əger peşəkarlığın varsa saytına, qəzətinə nə qədər çox maliyyə ayıracasansa o qədər də uğur qazanacaqsan və daha tez populyar olacaqsan. Hazırda bizim əsas məqsədimiz keyfiyyəti iş hesabına və xəbərinin etibarlı olduğu statusunu qazanan bir media qurumu olaraq maliyyə imkanlarını artırmaqdır. Bunun yolu biznes qurumlardan reklam almadaqdan, maraqlı olan ictimai-siyasi təşkilatlarla müqavilə bağlayaraq saytımızda onların təbliğat xarakterli informasiyasına daha çox yer verməkdən keçir. Bu sahədə müəyyən irəliləyişlər var və ümid edirəm ki, yaxın vaxtlarda istədiyimizə nail olacaq. Bax, bu fərqli məsələsindən o zaman daha ürəkli danışa biləcəyik.

– Internet mediasının əxlaq normalarını pozduğunu deyirlər, sizcə, doğrudan belə dərhal və bununla bağlı hər hansı qanunvericiliyə ehtiyac var mı?

– Bu, şəxslərlə bağlı məsələdi. Əxlaqsız adam məktəbdə də əxlaqsızdı, bazar da, parlamentdə də, qəzətdə də, internet mediasında da. Yazılı mətbuatda da əxlaq normalarını pozan o qədər qəzətlər var ki. Onların bir çoxunu adlarına baxanda, həmin qəzətlərin niyə yaradıldığı, hansı işlə məşğül olduğu açıq-aşkar görünür. Bir neçə il əvvəl həmin qəzətlərin “Azərbaycan” nəşriyyatından çıxarılması məsələsi qaldırılmışdı və bu böyük bir səs-küyə səbəb oldu.

Məsələnin ən maraqlı tərefi odur ki, sizin dediyiniz həmin o əxlaq normalarını pozan qəzətlərin və internet mediasının rəhbərlərinin əksəriyyəti böyük imkanlara malikdirlər, çox bahalı avtomobilərdə gəzirlər. İlərini jurnalistikaya verən peşəkar həmkarlarımızın qazancı isə bu aydan o biriaya yetmir.

Həmin o əxlaq qaydalarından uzaq qəzət və sayt rəhbərlərinin isə maddi imkanları ilə yanaşı əksər məmurlara, imkanlı iş adamlarına birbaşa çıxışları, arxalarında dayanan qüvvələr var.

Bəlkə, onların əxlaq normalarını pozmasına cəmiyyətdə zəmin var və cəmiyyət buna dözür, onlar da bundan ciddi şəkildə yararlanırlar.

Mən neçə ilə bir şeyi müşahidə edirəm ki, Azərbaycanda adamlar istər mətbuatda, istərsə də internet mediasında əxlaqsızlarla daha çox hesablansırlar, nəinki başını aşağı salıb sırf peşəkar şəkildə jurnalist fəaliyyəti ilə məşğul olanlarla.

Pərviz SADIQOV

ORALARDADA KİMLƏR VAR: ƏMİNƏ ŞENLİKOĞLU (ÖZKAN)-1

İNQİLAB EDƏCƏYİMİ ZƏNN EDİRDİM

**Əminə Şenlikoğlu (Özkan) kimdir
araşdırmaçı, jurnalist, yazar.**

27 may 1953-cü il tarixində, Giresunun Dərəli Mahalının Ambaralan kəndində dünyaya gəldi. 1996-ci ildə İstanbul İmam Natiq Liseyindən məzun olduqdan sonra təhsilinə Fiqh, Akait kimi təməl İslam elmlərini araşdırmaq üçün Qahirədəki əl-Ehzer Universitetində davam etdi. Bir müddət sonra, 1976-ci ildə natiqlik, müəllimlik və yazıçılıq etməyə başladı. 1985-ci ildən etibarən "Məktub" jurnalında redaktorluq vəzifəsini boynuna götürdü. Yazıları və şeirləri, "Gənclik", "Sur", "Ribat", "Milli Qəzet", "Marmara", "Yeni Asiya", "Məktub", "Vəhdət" və "Axınçı" kimi bir çox jurnal və qəzetdə nəşr olundu. "Bizə Necə Qiyydınız" adlı romanı əsasında televiziya serialı çəkildi və bir başqa romanı "Maria", 1997-ci ildə, ərəbcə və malayziya dilindəki tərcümələrinin ardından almancaya çevrilərək nəşr olundu.

Şenlikoğlu 1984-cü ildə yazdığı "Gəncliyin İmanını Suallarla öğurladılar" adlı ilk kitabından ötəri təxminən iki il yarımla həbsxanada yatdı.

İki uşaq anası olan Şenlikoğlu, İstanbulda yaşayır və müxtəlif vətəndaş cəmiyyət quruluşlarında aktiv həyatla məşğuldur.

Araşdırmaçıları və publisistik yazıları:

"Gəncliyin İmanını Suallarla öğurladılar", "İslamda Kişi", "Ölkəni Axtarıram", "İnsanlar da Sürüşər", "Adsız Kitab", "Keçmişin Izləri", "Biz Bu Vətənin Nəyi Olurraq?", "Geri Təpən Güllələr", "Klavuz-İslami Doğru Anlamaq"

Romanları:

"Bizə Necə Qiyydınız?", "Nə Olar Xəyanət etmə", "Edamlıq Gənc", "Mən Kimin Qurbanıym?", "Məhkum və Dul", "Qaraçı", "İmamın Mankenləri", "Çin İşgəncəsi", "Qadınları Qadınlar da Əzir"

Yazar Əminə Şenlikoğlu yazdığı kitablarla gənc nəsillərin imanını qurtarmağa çalışan öncül yazarlardan biridir. Geriye baxdıığında özünü tənqid etməkdən çəkinməyən Şenlikoğlu, "Bəzi əsləb səhvələri etdim. Kaş ki, türkçəni öyrənib sonra kitab yazsaydım" – deyə bilir. Şikaytləndiyi nöqtə isə : bəzi müsəlmanların onu səhv anlaması Şenlikoğluyla "Məktub" jurnalında görüşdüük.

EMETİ SARUHANDAN uyğunlama Yazar Əminə Şenlikoğlu yazdığı kitablarla gənc nəsillərin imanını qurtarmağa çalışan öncül yazarlardan biridir. Geriye baxdıığında özünü tənqid etməkdən çəkinməyən Şenlikoğlu, "Bəzi əsləb səhvələri etdim. Kaş ki, türkçəni öyrənib sonra kitab yazsaydım" – deyə bilir. Şikaytləndiyi nöqtə isə : bəzi müsəlmanların onu səhv anlaması Şenlikoğluyla "Məktub" jurnalında görüşdüük.

EMETİ SARUHANDAN uyğunlama

Gənc bir qadın olaraq həbsə düşdüñüz. Necə rəftar gördünüz?

Bir zabit vardi, indi o həbsxanadadı. Məni görüyü hər yerdə "Səni bu həbsxanadan dəli etmədən çıxartmayacaq" – deyirdi. O zabit saymalarda yanına bir əsgər göndərirdi, "Komandirim dedi ki, onu dəli etmədən buradan çıxartmayacaq. Bu gecə səni falaqqaya yatırdacaq" – deyirdi. Bu gözləyişin necə bir şey olduğunu təxmin edə bilirsizmi? Çanaqqaladakı həbsxanaya göndərdilər. Orada Allaha və İslama tam inanın bircə dənə məhkum yoxdu. Oradakı insanları tanıvana qədər, gəlib məni öldürərlər deyə gecələri heç yatmadım. Ayağıma qandal vururdular, əllərimə qandal taxırıdlar və iki kişinin arasında aparırdılar aparaçaqları yerə.

TƏHLÜKƏLİ TERRORİST

Yazdığınız kitaba görəmi. Niyə belə davranışlarınız?

Kin və nifrətləri İslama, kitab bəhanə oldu. Bir gün sənədlərimi gördüm. "Çox təhlükəli terroristdi" – yazıldılar. Necə terrorist ola bilərəm? Yazdıqlarımızda terrorizmi dəstekleyən bir cümlə yox. O zaman gəndim. "Bir terrorist olum da, terrorist görsün gözləri" – dedim, amma sonra İslami elmlər mənim o dəli-dolu halımı məndən aldı. Həbsxanada havalanmamaq üçün üsullar axtardım. Farsca, ingiliscə öyrənməyə başladım. Öyrəndiyimi sürətlə unutdum. Yeddi kitab yazdım. 300 kitab oxudum. Yazılarına el qoyurdular. "Bunu da ələ keçirərlər" – deyə tələsik yazardım. "Qandallı Qələmim" i nərdivan

altlarında yazdım həbsxanada.

Cox sayda pərəstişkarınızvardı deyilmə?

O dövrə sanki başqa bir könül, başqa bir ruh vardı. Mühakimə olunduğunda o qədər çox məktub aldım ki. "Bacığım, sən mühakimə olunma, o cinayəti mən alıb boynuma" – deyə yananlar vardı. Həddi-hesabı yoxdu onların. Sonraları çox iddialar oldu, məhkəmələrimi belə soruşmadı kimse. Cox qəribə gəlmışdı mənə. Tayyib bəy geldikdən sonra məhkəmə görmədim artıq.

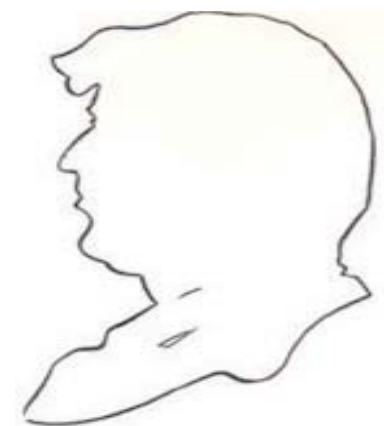
Niyə səni cəmiyyətdən qopmuş hesab eləyirdilər?

Aramızda fanatiklər çoxaldı. İkinci İslami seqment məni səhv anladı. Bəzilərini tanımamı qaranlıq dünyasının insanıym deyə şərh edə bildi bir qəzet. Fərasətiniz yoxsa mən sizi atanızın casus olduğuna, kafir olduğuna, ancaq rol zərurəti müsəlman göründüyüne inandıra bilərəm. Bu müsəlmanların zəif istiqamətini Ergenekon müdhiş şekilde tutub istifadə etdi. Hər kəs hər kəsdən şübhə etməyə başladı. Mənə çox məşhur və sevdiyimiz yazarlar üçün elə şeylər deyildi ki: "O Amerikaya satılıb. Müsəlmanların içənə girən bir casusdur" – kimi təqdim etdilər onları .

BƏZİ MÜSƏLMANLAR ÇAŞBAŞ OLDULAR

Kimlər məsələn?

Ad verməyək. İnsan bir şeyi həm ağılla görür, həm də ürəyinə əmriylə. Bəzə müsəlmanlar 28 fevralda, 12 sentyabrda həqiqətən sarsaqladılar, yanlış işlər gördülər. Bəziləri qala kimi ayaqda qaldı. Ergenekoncular o

Tofiq ABDİN,
abdin41@mail.ru
tofigabdin.com

"Kaş ki, daha diqqətli bir əslubla danışsaydım" – deyirəm. "Kaş ki çıxmazımdım, dediyim var", amma 15 programı nəzərə alsaq onlardan ikisində yanlışlığım olub. Üslub baxımdan isə "keşkələrim" çox. Mənim televiziya qurdum olmamağım, psixoloji döyüş qaydalarını kifayət qədər bilməməyim, televiziyyada müdhiş bir görünüş səhvi etməmə səbəb oldu. O dövr narahatlıqlarım da vardi. Çox böyük sancılar içindəyken mən televiziyyada çıxışlar edirdim.

Aldadıldığınızı düşünürsünüz?

Xeyr, mən istədiyimi danişdim, amma kəsdi. Qədr Polada haqqımı əsla halal etməzdəm, amma canlı vərilişdə məndən üzr istədi. Qədr Polad da fərqinə çata bilmədi. Çünkü orada vardi qaranlıq kəslər. Bant çekdi. Mən konfrans üçün Fransaya getdim. Bir baxdım televiziyyada program canlı deyə verilir. Kəşmişlər, kəşmişlər. Toktamış Atəşin qarşısına yüz bir dəlillə getdiyim halda, sanki heç dəlil təqdim edə bilməmişəm, heç bir şey apara bilməmişəm. O qədər hiylərə danışındı ki, Toktamış Atəş də. "Əmine Xanım heç dəlil getire bilmənidir" – deyə. Tamamilə qayçılanmış. Mən ondan sonra əmin olmadığım kəslərlə televiziyyona çıxmam.

Həyatınızda görə bilmədiyiniz nələr var?

Uşaqlımdan tez-tez uzaq qaldım. Bəzi şəylerə çox asan zənn etdim. MƏN INQİLAB EDƏCƏYİMƏ İNANIRDIM. Bu inanılaçq bir şey mi? Mən kim olurdum da, inqilab edəcəkdim. Amma mən çox güclü iman etdiyimi və bu imanın sayəsində inqilab edəcəyimi düşünürdüm. İndi geriye baxdıığında görürəm ki, belə bir imkanım yoxmuş. Yüz minlərin könlündə inqilab etdim, çox şükür, amma xəyalım çox daha böyük idi. Büyük xəyalla qaçarkən bir saat istirahət etmədim. Ailəmə 3 gecə üst-üstə iftar açmadım. Səhvimi anladım.

Necə anladınız?

Zəlzələ gecəsi ev yellənir, divarlar çatlayır. "Allah indi də məqbul nə etdiyimi" düşündüm. Kaş ki, "Bələdçi" kitabını bitirə bilsəydim dedim. Sonra "Oh bə, dünya nəhayət səndən xilas oluram" – dedim. Aradan 15 gün keçdi. Fərqinə vardım ki, zəlzələ gecəsi şüuraltı açılmış. Özümə necə zülm etdim ki, ölürmə deyə sevindim. Dərnək başçılığı vardi üzərimdə, çox "Quran" kursları vardi. Alim kəslərə soruşdum; "Ya yazılılığı buraxacağam, ya kursları, ya dərnəyi, ya jurnalı. Hansını buraxım?" "Yazılıqlıda minlərlə adama çatarsan, kursu və dərnəyi bağla" – dedilər. Dərhal bağladım. Konfransları həftədə 2 dəfəyə endirdim. Yanğını tək başına söndürə bilməyəcəyimi anladım. Allahın mənə vermediyini mən özümə bir vəzifə olaraq görmüşdüm.

(Davam edəcək)

Azər ABDULLA

...Azərbaycanda, elecə də SSRİ-də türkçülükdən, Türkiyədən danışmağın, yazmanın yasaq olduğu belə bir vaxtda boy-buxunundan tutmuş güclü ruhunacan, ləhcəsindən nəfəsinədək, təpədən- dırnağacan türk olan nəhəng bir şəxsiyyət, azman bir sənətçi olduğuna görədi ki, Azərbaycana hər gəlmişdə böyük auditoriyalardakı çıxışında özünü də, onu həvəslə, sevgiyle dinləyənlərin də türk olduğunu, dillərinin türk dili olduğunu cəsarətlə, çəkinmədən, açıq- aşkar yalnız və yalnız o söyləyə bilirdi: SSRİ məkanında damarlarında türk qanı axan bütün insanlar Türkiyə türkü olan Nazım Hikmetlə fəxr edir, ona güvenir, Türkiyənin qoxusunu ondan alırlar... (Azər Abdulla, "Xalq cəbhəsi" qəzeti 24 aprel 2002.)

Dənizçilik məktəbində oxuyanda, dustaqlanalarla olanda, azadlığa buraxılonda, harda görünməsindən asılı olmayıaraq getdiyi, dolaşlığı yeri Nazım Hikmet havası, dalğası bürüyürdü. Nazım sözünün, Nazım poeziyasının gücü, enerjisi Türkiye sərhədlərini aşış dünyani bürüdüyündən on üç il hebsəde yatan şairin azad olunması üçün Parisdə görkəmlı inqilabçı şair Tristan Tzaranın sədri olduğu "Nazım Hikmeti xilas etmə komitesi" yarandı. Pablo Picasso, (Nazım şerirlərinin ona təsir etdiyini deyirdi) Jan-Pol-Sartr, Simone de Buvuar, Luis Araqon, Bertold Brext, Pol Robson və başqa dünyaca ünlü sənətçilər bu komitənin üzvləri idi. Sonralar Vyanada Nobel mükafatçısı Cili şairi Pablo Neruda Zəkəriyyə Sərtəle deyəcəkdi: -Nazıma yiye durun. Biz onun yanında şair belə sayılırmıq.

Nazım açıq aksiyası keçirəndə ölüm onu dabən-dabana izlədiyi zaman Türkiye'de sacayaq kimi tanınan görkəmlı şairlərdən Orxan Vəli Kanık, Məlik Cövdət Anday, Oktay Rıfat Horozcu və şairin anası Cəlilə xanım açıq aksiyasına qoşuldu. 1951-ci ildə Türkiye'ni və dünyani Nazım Hikmet dalğası bürüdü.

Nazımın məşəqqətli günlərdən qurtarması üçün Tanrı ona bir dəfə şans vermişdi. Ancaq şairin əqidesi mi, öz ideyasının qulu olmasına, iddiası, qururumu, yoxsa təkəbbürümü bu şansdan istifadə eləməye qoymadı. Həbsxanadan yenice çıxmışdı. Ayaqlarındaki yel xəstəliyini müalicə etmək üçün Yalovada istisu vannası qəbul edib ağacın altında dincələrkən Atatürk başının dəstəsiylə gəlib ondan azca aralıda masanın etrafında əyləşir. Mustafa Kamalın yavərlərindən biri yaxınlaşış "Nazım Hikmet bəy, paşa həzrətləri sizi çağırır" söyləyir. "Uzun illərdən bəri mənim inqilabçı olmağım barədə yayılmış əfsanənin duman ki-

Nazım Hikmet havası

mi dağılacağıını, Nazım da Atatürkə təslim oldu deyəcəklərindən ehtiyatlandırmışdı: "—Qardaşım, —Nazım nəzakətlə deyir, —paşa həzrətlərinin məsəsi arxasına çağırılmaq mənim üçün böyük şərəfdir. Yazıqlar olsun, ayaqlarındakı yel xəstəliyi məni elə haldan salıb, burdan oraya getməyə gücüm qalmayıb. Lütfən söyleyin, məni bağışlasın.

Nazım Hikmet on üç il həbsxanada yatandan sonra (qarşıda 18 il də dustaqlaşlığı onu gözlediyindən) Atatürkün maraq dairəsində olduğuna ümid edərək həbsdən qurtarmasıyla bağlı Paşaya yazdığı məktubunun sonu belə bitirdi. "...Kamalizmdən və səndən ədalet istəyirəm. Türk inqilabına və sənin başına and içirəm ki, suçsuzam, Nazım Hikmet Ran."

Məktub İstiqlal hərbinin mətbuat komandanı və siyasetçi Əli Fuad Paşa çatır. O da məktubu Atatürkü yavərinə verib ünvanına çatdırılmasını xahiş edir. Mustafa Kamal Paşa ağır xəstə olduğundan yavər məktubu ona oxumaq istəyəndə Atatürk: "Belə şəyələrə məşğul olmaq durumunda deyiləm — söyləyir."

Görəsən, bu xəbər şairə çatanda Yalovada Atatürkü dəvətinə məhəl qoymadığı məqamı(!) xatırladımı, "bu hərəkatımı lovgalıq, yekoxanalıq, saymazlıq sandığından məktubuma maraq göstərmədi" fikri Nazımın ağlinə geldimi, peşmançılıq keçirdim?..

BÖYÜK YANLIŞ

"Qobustan" incəsənət dərgisində çalışdığım zaman, hər sayında çap olunan oçerk, məqalə, müsahibələrinin az qala hamısında Nazım Hikmetin şeirlərindən bəzən bir, bəzənsə bir neçə misrasını görən dərginin baş redaktoru Anar bəy "Azer, belə getsə Nazımı gözdən salacaqsan" söyləyəndə, mən onu daha çox nasır ve dramaturq kimi tanıdığını Anar bəy barəsində "görünür Nazımın poeziyasına o qədər bələd deyil" düşündüm. Anar bəyin Türkiye'de çap olunmuş "Nazım Hikmet Kerem gibi" ("BENGÜ" nəşriyyatı, Ankara, 2011) dəyərli kitabı oxuyanda yanıldığımı anladım. Son illər Anar bəyin rus klassik şairlərindən elədiyi uğurlu tərcümələr, mətbuatda çap olunmuş öz şeirləri, işq üzü görmüş şeir kitabından başqa Nazım Hikmetin şədevr şeirlərini ustalıqla incəleyib bəhs edərək onun Nazım Hikmet yaradıcılığına və böyük şairin acı taleyinə çoxlarından çox-çox bələd olduğunu bildim. Nazım Hikmetin 1961-də Bakıda və 1967-də Sofiyada nəşr olunmuş şeir kitablarını bu yaxında gözdən keçirəndə (qabaqlar bu kitabları döne-döne oxuduğundan vərəqləri əriyib) şairin "Lenin ilə səhbət", "Lenin haqqında Vladimir İlliçə səhbət" şeirlərinin altındaki 1960 tarixi (!) məni səksəndirdi. 1924-də Lenin ölkənən şairin "Ustadımızın ölümü" adlı şeir yazdığını biliyordim. Ömrünün sonlarında şair sosializm cəmiyyətinin mahiyətini anlayanda, SSRİ-ye gəldiyinə peşman olduğunu dərk etdiyi bir vaxtda yenidən Lenin haqqında iki şeir yazmasının səbəbini Anar bəyin kitabını oxuyanda anladım.

Nazım Hikmet 13 il həbsxanada yatıb çıxandan sonra deyilənə görə, onu öldürmək isteyirmişlər. Şair ölümən qaćaraq "barış və hürriyyət məm-

leketi" sandığı Moskvaya gəlir. SSRİ Nazım Hikmeti, Türkiye və kapilazim əleyhinə odlu-alovlu şeirlər yazan bir sənətçi sayaraq qucağını geniş açıb şairi məmənuniyyətlə qəbul edir. Zaman keçdikcə Nazım Hikmet SSRİ-yə gəlməyində, sovetlərə Nazımı ölkəsinə qəbul etməyində yanıldığını anlaysı.

Türkiyə dustaqlaşdırıcı şeirlər, dram əsərləri çap olunur, yayılırdı. Şairin "hür və barış ölkəsi" sandığı məməkətdə isə...

Anar bəy "Nazım Hikmet. Kerem Gibi" kitabında yazır:

"...Pyes ölkənin otuz teatrının repertuarına daxil edilmiş, o cümlədən Moskva və Leninqrad teatrlarının... Müəllif qəsdən gerçəkliyimizin ayrı-ayrı nöqsanlarını göstərir və guya ölkəmizdə xalqla "partiya bürokratisi" və rəhbərlik arasında çatışma varmış kimi zərərlə ideya irəli sürür. Pyes belə bir yanlış sonucu telqin edir. Guya Sovet həyat tərzi hər yöneticinin etirafında onun şəxsiyyətinə tapan bir kütlə atmosferi yaradır və yönetici xalqdan ayrılır. N. Hikmet pyesinin əsas qüsürü, müəllifin ölkəmizdə xalqa qarşı olan bir rəhbər iyerixasının varlığını iddia etməsidir. Təklif edirik ki, 1. Mədəniyyət Nazirliyi N. Hikmetin "Ivan Ivanoviç varlığı, yoxmuydu" pyesinin ciddi ideoloji qüsurlarına diqqət etsin və bu pyesin ölkəmizdə səhnələşməsinə izin verməsin; 2. Mərkəzi qəzetlərin birində, pyesi təqrid edən bir məqalə yayımlansın."

Nazım Hikmetin bu məsələ ilə bağlı etirazı MK-nı daha da qızışlandırır, dünya şöhrəti şairin 60 illik yubileyinin geniş qeyd olunması yasaqlanır, ancaq dar bir məkanda Mərkəzi Yazıçılar Evinde keçirilir. Mərkəzi Komitə isə "1956-1957-ci illərdə N. Hikmet yoldaşın xəttində sapmalar" olduğunu düşünür. Elə bu səbəbdən xidmətlərinə görə Nazıma nəinki Lenin Ədəbiyyat ödülü verilir, heç Beynəlxalq Lenin mükafatına da layiq görülmür. Anar bəy yazır: "Veranın dediyini xatırlayıram: Luis Araqon (ödül komissiyasının üzvü) Moskvaya gələndə — Nazım, bu dəfə ödül mütləq sənindir!"- deyir, sonra da günahkarcasına üzr istəyərək ödülü verilməyəcəyinin səbəbini sadalar.

Nazım Hikmetin gözdən düşməsi təkcə onun "Ivan Ivanoviç varlığı, yoxmuydu" pyesi ilə deyil, həm də SSRİ ideolojisi ilə barışmayan Mixail Zoşşenko, Aleksandr Tvardovski, Boris Posternak kimi böyük şairle six əlaqə saxlaması, yeri gəldikcə onların mövqelərini dəstəkləməsi idi. Nazım Hikmetin Moskvaya qəzetlərində verdiyi

müsahibələr kəsilib doğrandığından şair azad fikrini Fransa, İtaliya mətbuatında söyləmək zorunda qalır. Anar bəy yazır ki, Nazım barəsində pərdə arxasında gedən intriqalar ilk dəfə rəsmi qəzetlərin səhifələrində Xruşşovun kürəkənin baş redaktoru olduğu "İzvestiya" qəzetində "Hikmet yoldaş açıq həqiqətləri qaralayır"- yer alır.

"Nazım Hikmet. Kerem Gibi" kitabında şairin sonuncu qadını Vera Tulaykovanın yazdığı xatirələrin bu yeri "Son zamanlar röyəsində Nazım tez-tez kabus görüb oyanırdı. Qorxu içinde — Quduz köpəklər üstümə hücum edib dişlərini boğazima keçirirlər-deyirdi." böyük şairin nə qədər gərgin sıxıntılar içinde yaşadığından xəbər verir.

Şairlərimizin Lenin, Stalin, partiya, kommunizmə həsr etdiyi əsərlər ya inamdan, sevgidən, ya da 37-ci ilin qara-qorxusundan, vahiməsindən yazılmışdı. 1960-da Nazım Hikmetin Lenine həsr etdiyi iki şeir görəsən, hansı duyğudan yaramışdır?.. Doğrudanı Nazım Hikmetin qəlbində Vladimir İliç sayqısı, sevgisi hələ də yaşamaqdı? Yoxsa 1937-nin göylərində qara buludun bir parçasını şairin gözüne görünmüdü?...

...Söz sözü, fikir fikri yada salır. Birinci elmi rəhbərim, ("Nazım Hikmet və Azərbaycan ədəbiyyatı" dissertasiya mövzum olub) Nazım Hikmetin dostu və araşdırıcısı mərhum Əkbər Babayevin mənə — Nazım Bakıya gələndə "Moskvaya qayitmaq istəmirəm" söylədiyinin mənasını "Nazım Hikmet Kerem gibi" kitabını oxuyandan sonra tam aydınlığı ilə mənə bəlli oldu. 1927-ci ildə Nazım ilk dəfə Bakıya gələndə yazdığını "Nefətə doğru" şerinin bu misralarında şairin Azərbaycana sonuz sevgisi (!) yadına düşdü:

...Pırıl, pırıl yanın Bakının
qarşısında mən
bir dağın dibindən
dağı seyr edər kimi heyranam,
ulduzların altında tekbaşına
gedər kimi heyranam.
İçimdə heç durmadan qaçmaq,
uca səslə danışmaq,
hayqırmaq arzusu var!..
Yağlı paltarlı, qara gözlü
işçilərlə öpüşüb,
Bakının müqəddəs torpağına
üzüstə düşüb
ovuclayıb nefti qara şərab
kimi içmək istəyirəm!

Nazım "sühl diyarı" sandığı SSRİ-basqlar öündə qalanda, İspaniya, İtaliyaya, Almaniyaya, Fransaya, doğma Vətəni qəder sevdiyi Azərbaycana bəs nə üçün biryolluq çıxıb getmirdi. NİYƏ?! NİYƏ?!.. Belkə Bakıda yaşamasına da "sühl diyarı" sandığı ölkənin baş kəndi Moskvaya icazə verməliydi... Yoxsa son sevgilisi — "saçları saman sarısı" bir gözəlmi onun elayığını, bağlamışdı?...

+++

Böyük Mustafa Kamal Atatürk yeni Türkiye Cumhuriyyətini yaratmış, ömrü məşəqqət, qoşular içinde keçmiş böyük şair Nazım Hikmetə təkcə Türkə, türk aləmi üçün deyil, dünya ədəbiyyatı üçün unikal poeziya inciləri yaratdı... Ele buna görədir, dünyanın ədəbi aləmində Nazım Hikmet havası, dalğası həmişə olacaq.

Kitab ömrü qədər sonsuz bir həyat

YAXUD GÖRƏN, DUYAN, DUYĞULANDIRAN MİSRALAR

İyulun 10-da Fikrət Mursaqluvun ad günüdür. "525-ci qəzet"də təqdim olunan şeirlər isə dostlarının onun 57 yaşına hədiyyəsidir. Sağlığında rəva görmədiyi, icazə vermədiyi bir işi etməyə indi haqqımız çatır. Bu həm də mənəvi borcumuz, ruhuna ehtiramımızdır. Düşünürəm ki, yazının sərlövhəsi poetik nümunələrin qanadında çoxlarını Fikrətlə bağlı xatirələrin dərin-dərin qatlarına çəkməklə kifayətlənməyəcək. Bitib-tükənməyən təessüratlar fonunda hafizəmdəkiləri bir yazı çərçivəsinə sığışdırmaq mümkünüsüzdür. Əminəm ki, sərlövhə onu tanıyanları, xiffətini çəkenləri xatirə dünyalarının dərin-dərin qatlarına çəkməklə kifayətlənməyəcək. Çoxlarını "ömrə nədir" suali ilə üzbüüz qoyacaq. O zaman nezərlərimizdə işığa həsrət bir ömrə sahibinin görən, duyan, duyğulandıran məsralarının könlü dünayımıza necə nur, təravət bəxş etdiyinin fərqinə varacağıq. Oxucuda belə hissələri yaratmaq, yaşıtmak isə yuxusuz gecələrin əziyyətlərinə, sınaqlarına qatlaşmaq şücaetidir. Fikrət bunu bacardığından könülləri oxuyan qələm sahibi kimi unudulmazlıq hüququnu qazanıb.

O çox məziyyətlərinə görə bizdən öndə idi. Fikrət dünya işığına həsrət qalsa da əhatəsində olduğu mühitdə nə varsası adları ilə çağırırdı, fərqləndirirdi, səciyyələndirirdi. Üstəlik qələmə almaq məharəti ilə bizləri heyrətləndirirdi. "İşiq əlib-bası"na toxunan barmaqları nur təşənəsi xatırladırdı. Əfsuslar olsun, o kitabı sonadək oxumaqda çoxumuz aciz görünürük. 1982-ci ildə yazdığı "Hardasan" şeiri də yəqin bunun nəticəsində yaranmışdı:

Bir ürək mahniyam, oxuyanım yox...
Söz dolu şəkiləm, baxanım yox....
Kir götürməz suyam, bulağım yoxdu.
Qardan mayalanan,

dağdan güc alan
bir seləm,
dolmağa yatağım yoxdu.
Hardasan, ay məni görəsi gözlər?
Hardasan, ay məni eşidəsi qulaqlar?..

Ümumiyyətlə, Fikrətin şeirlərində dostluğa üz tutulma, dostluq mövzusunun yer alması tam başadışılıkdir. O özü bir dostluq, ünsiyyət məktəbi idir ki, səmimiyyətin dərəcəsi adəmi borclu salardı. Məndə tam əminlik var ki, həyat qoxulu nümunələri adını illerin sərhədlərindən uzaqlara daşımış iqtidarındadır.

Fikrət bütün sınaqlar kimi söz sənətinin imtahanlarından da üzüağ çıxdığından bu yolu yolculuğunun haradasa başa çatdığını gümanıma da gətirmirəm. Oxularına səmimi hissələrini yetirən şair anasından gizlətdiyini, sevgilisini demədiyini, adını, özünü bilmediyi oxucuları ilə bələşdürüyüni etiraf edib, sonda mesajını ünvanlayıb: "məni tuyacaqsınız mı qədərince?" "Bir yoluñ yolcusuyuq"da şeir yazarın dostlara üz tutub "yaridan dönməyin, tez yixilmayın, günahı-töhmöti bize gələndi" məsraları ilə onları nikbin olmağa səsləyib.

Bütün yazdıqlarına səmimilik, poetik axarlıq, fikir, mənə yükü xas olduğundan hansısa yaradıcılıq nümunəsini fərqləndirmək müşkül məsələdir. Lirik səpkili "Könül-könül", "Getdin", Vətən, torpaq sevgisi, təəssübkeşliyi "Torpaq", "Borçalıya teleqram", siyasi motivli "İrəvan cuxuru", sənətə, sənətkara ehtiram aşışlayan "Saz gərək" və digər motivli şeirləri oxucuya gəl-gəl deyir. Bunların mütləkəsinə həsr olunan vaxt isə yaddaşın, ehtiramın müttəfiqinə çevrilir. Yaxşısı budur, gəlin həmin nümunələri bir daha oxuyaq.

Əflatun Amaşov,
Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri

Həsrətimi qurutsun.
Yaz gəlsə, sən gelməsən,
Bu yaza yaz demərem.

1983

KÖNÜL-KÖNÜLƏ

Biz könül-könüle boyaboy idik,
Çalib-çağırlıları nişan idik, toy idik.
Üzümə vuranda içimin qəmi
Mehrini döyürdün can pəncəremi.

Üzündə təbəssüm, sözündə işiq,
Sən həlim olurdun, mən isə aşiq.
Adına kökləyib havalarımı,
Oduna kökləyib ilk baharımı,
Adına yaraşan sözlər yazırdım...

1984

GETDİN...

Səndən yana
nə çəkilişi həsrətim qalıb,
nə yazılışı sözüm qalıb,
nə yaz olası ömrüm qalıb.
Bircə göz qırpmında gəldin,
getdin,
qurtuldun,
Bir özgənin sevdasına tutuldun.

1981

GÖR NƏLƏRİM VAR...

Yeni mənzilimə köç eləyəndə
Divarlarda cingildəyən gülüşümü,
Dostların ürəyinə açılan təbəssümümü
Götürüb özümlə aparacağam.

Şəkərsiz içdiyim çayın şirinliyini,
Yavan yediyim çörəyin xörək dadını,
Yazı masasında,
Kitab üstündə
Gecəni yarı eləməyimi
Yeni mənzilimə aparacağam.

1981

TORPAQ

Bağı dərim bilməz,
bostanı verim
suyu qonşulardan gələn torpağın.
Dili yasaq olar, evi də qurbət,
Yadla tikəsini bölən torpağın.

Qovğası qurtarmaz, kələyi bitməz,
torpağa səpdiyi dileyi bitməz,
Ağacı göyərməz, çiçəyi bitməz
Düşməni dosdoğma bilən torpağın.

1983

Fikrət Mursaqlu

HARDASAN

Bir ürək mahniyam, oxuyanım yox...
Söz dolu şəkiləm, baxanım yox...
Kir götürməz suyam, bulağım yoxdu.
Qardan mayalanan,
dağdan güc alan
bir seləm,
dolmağa yatağım yoxdu.
Hardasan, ay məni görəsi gözlər?
Hardasan, ay məni eşidəsi qulaqlar?..

1982

MURAZ

Deli sevdaları yaşayan yaşam
Qərib gümanlardan köçüb gedirdi.
Yeriye-yürüyə baş alıb gedən
Yollar umudumdan keçib gedirdi.
Bu xəzəl payızdan o yarpaq yaza
Əli uzalyidim, qəlbə murazlı.
Çiçək isteyirdim ləçəyi nazlı,
Yarpaq isteyirdim yaşınanmaşa,
Dilek diləyirdim gün işığınca
İşıqlanmaşa.
Umut bağlayırdım sevdalarımın
Bir Novruz gecəsi allanmağına,
Allanıb, allanıb ballanmağına.
Xəyalın yolları upuzun oldu,
Umudumdan keçən yollar yoruldu.
Bu xəzəl payızdan o yarpaq yaza
Getməyim-gəlməyim könlümdə qaldı.

1981

ANAMA

Birçeyinə
gözlərimin ağı çöküb.
Ürəyinə
yas yerinin sayından çox,
gözlərinin
çağlar daşar çayından çox
nəmli-nəmli ağı çöküb.
Ürəyinin nəmini
güne sərsəm, quruyarmı?
Birçeyinin ağılığına
umud versəm, yariyarmı?
Sən ki məndən yarımadiñ,
Səni necə ovundurum?
Sənə necə oğul olum,
Sənə necə arxa durum?
Bu gözlerimin ağı,
o birçeyinin ağı,
ürəyin ağı-ağı,

baxtım könlünə yağı.
Sənən gülər gözünə
Kim verdi ağlamağı?!

1981

HARDASINIZ

Dostlara
Hardasınız,
a yanında ağladığım adamlar?
Göz ürəkdən gücsüzdü,
Ürəkdə göz yaşı məni axıdır,
Məni boğur.
Hardasınız?
Dili harayılı qalıb
sizinle ağladığım sözlərin,
Yarası hoylu qalıb
sizə aqdığım sırələrin.

1981

BU YOLUN YOLÇULUĞU

OXULARIMA

Anamdan gizlətdiyimi,
Sevgilime demədiyimi
Sizə demişəm,
Ürəyimin hər gizlinci
Önünüzdə setir-setir açılıb.
Kədərim, göynəyim,
Həsrətim, hicrəm
Ovuc içi kimi
Sizə aşkarlanıb hər kəsdən önce—
Adınızı, özünü bilmədən.
Bilmirəm,
Misralırmadan
Məni tuyacaqsınızmı qədərince...

1981

BORÇALIYA TELEGRAM

Seir yazarı dostlara
Özümüz çıxmışq uzaq yollara,
Yollar aşrim-aşrim, belən-bələndi.
Yaridan dönməyin, tez yixilmayın,
Günahı-töhmöti bize gələndi.

Bu yoluñ yolcusu gözdən tox olar,
Qələmin ucunda qəmi yox olar.
Gecələr gözündən qaçaq yuxular
Ürək paralayan, ömür böləndi.

1981

Bu sözlər,
bu sırələr
Atalıq-analıq deyil,
Qardaşlıq-bacılıq deyil.
Bu yerdə siz gərəksiniz—
Dil-dilə,
Ürək-ürəyə verməyə,
Bir könül ağlamağa,
Ürəyin göz yaşını
Umuda bağlamağa.

Sohrət umanlara sohrət də gəlir,
Çılpaq tumanlara qiymət də gəlir,
Mənzilə varanda haqq özü bilir—
Kimlər əmək çekdi, kimlər diləndi.

1984

BU YAZA YAZ DEMƏRƏM

Odla dolan gözlərin
Mənə meyl salmasa,
Konlūne bir əsimlik
Yaz havası dolmasa,
Bir qızılıqlı əlimlə
Yaxana taxılmasa,
Bu yaza yaz demərəm.

Baxışın ürəyimi
Üzümdən oxuması,
Gözlerin dikilməsə
Üzüme gələn yaza,
Bu yaza yaz demərəm.

1981

Qəlbin yaz səhərində
Gəlsin, məni oyatsın,
Bir əsim yaz yeliyle

Yanısını dəst bildiyim otaqları,
Dərdi dərdimə ortaqları
Sinəmin içində daşıyacağam.
Bir gör, dostlara qoyub getməli
nələrim var?!

1981

TORPAQ

Bağı dərim bilməz,
bostanı verim
suyu qonşulardan gələn torpağın.
Dili yasaq olar, evi də qurbət,
Yadla tikəsini bölən torpağın.

Qovğası qurtarmaz, kələyi bitməz,
torpağa səpdiyi dileyi bitməz,
Ağacı göyərməz, çiçəyi bitməz
Düşməni dosdoğma bilən torpağın.

Üstün bəzəyidi, altın təzəyi,
Özge üstündədi altın bəzəyi,
Yoldan ötəndi sağmal inəyi
Başı ayağına gülən torpağın.

1983

Rəsulzadə

göbəgində ikən bir türk eli olduqlarını düşünərək özlərinin Çingiz nəslindən olduqlarını iddia edirlər. Bu iddialarını isbat edəcək qasaqayıların türk elləri ürf və adətlərinə bənzər adətləri də azad külliüdür. Fars cinsinə mənsublar və o cinsə doğma olan kurd və Şeyx Xəzəlin müridləri olan əreb elləri də az-çox bəxtiyarı və qasaqayı tipinə yaqın təşkilat və ənənata (traditsiya) malikdirlər. Halbuki cəngaverlikləri ile İran elləri arasında şöhrətiyab olan şahsevənlər tam başqa bir təşkilat və ənənata malikdirlər. Bunlar Osmanlı tarixindəki yeniceri təşkilatına çox bənzərlər. Şahsevən el və eşirətləri Səfəvilərin müxtəlif türk el və taifələrindən intixa bla təşkil elədikləri əsgər ocaqlarından başqa bir şey degildir.

Bu müxtəlif cinsə, təşkilata malik olan ellərin əksəri-kürdlər istisna – məzəhbəcə müttəhid olaraq qədimdən bəri şahların hökumətinə qarşı böyük bir ehtiram bəsləmişlərdir. Nəsrəddin şah zamanına qədər ne qədər iqtidarlı bir elbəgi olseydi Tehrandan gələn əmrə təxəllüf etmək cəsəretini göstərə bilməzdi. Əvvəla, mərkəzdə nizami qüvvə bugünkü dərəcədə zəif degildi. Saniyən, "hökəm etmək istərsən ayrı" üsuluna riayetkar olan Tehran şahlığı ellər arasında öyle qatı bir rəqabət və ədavət toxumu səpmişdi ki, hər zaman üşyan fikrinə düşən bir elbəgi qarşı qomşusundakı ellərlə çıxar və az bir zaman içində asılırları təngil edə bilərdi.

Əcnəbi müdaxiləsi artdı. Konsulların nüfuzu hakimlərə üstün gelmeğe başladı. Böylə olunca ibtidai bir zehniyyətənən yaşayış ellər nəzərində hökumət əvvəlki heybətini itirməgə üz qoydu. Hələ məşrutiyət qovqaları çıxıb da bilnisbə cüzi bir dəstə mücahidlər tərəfindən şahın taxtdan endirilib də yerinə digər birisinin, həm bir uşağın təyin edildigi fəqərəsi şahlığın etibarını ta kökündən sarsılmış oldu. Şahlığın quru və boş bir qüvvətdən ibarət olduğunu görünce fitrətən azad və hər növ qeyd və nizama düşmən olan ellər, elbəgilər özlərini dərələrinin sahibi sandılar. İşte bu gündən etibarən Nəsrəddin şah dövründən əvvəl bilətərdən istədigi elbəginin qafasını kəsdirmək iqtidarında olan şah hökuməti nadinc ellərlə sülük və rəftar etmək siyasətinə müraciətə məcbur qaldı.

Hökumət ricalı daxili mübarizələrdə iki qismə bölgündükləri kibi, ellər də iki-yə bölmüş oldular. Bilxasca bəxtiyari elinin məşrutiyətpərvərlərlə mərtub olması digər ellərdən bir qismını onlara ədavətə məşrutiyətə zidd, bir qismını də hissi – rəqabətlə dəst olmağa vadər elədi. Daha ibtidai bir hissəyyata malik olan bu xalq üzərinə Nəcəf üləməsinin məşrutiyətpərvərənə fətvaları da az təsir etmiş olmadı.

Bunları yazımaqdə məqsədimiz bunları anlatmaqdır ki, İran ellərini tarixlərde görüldüğü kibi hal-hazırda çox da müttəhid və müttəfiq bir halda təsəvvür etmək olmaz.

Bunlardan bu günün hökmündə iki-üç yüz binlik bir ordu vücuda gətirmək bəlkə də imkan xaricində degildir. Fəqət bunu yalnız rəsmi hökumətə malik olmaqla vücudə getirə bilmək şübhəlidir. Arada hər kəsə müsələmə bir qüvvət və hər kəsə yetişəcək bir sərvət olmayıncı ellərə çox da bel bağlamaq olmaz.

M.Ə.

"Açıq söz", 18 iyul 1916, №237

Nəşrin redaktorları:
prof. Şamil Vəliyev
və elmi işçi
Samir Mirzəyevdir.

Şirü xurşid – aslan ilə günəş (Iran dövlətinin gerbi)

Müməssil – təmsil edən, nümayəndə

Ürf – dəb, adət

Təxəllüf – ziddinə olma

Tənkil – başqalarına iibrət olacaq bir cəza verme

Heybət – nüfuz, etibar

Sülük – rəftar, hərəkət tərzi

Rus – ingilis – İran etilafı

Tehrandan alınıb da bu nömrəmizdə dərc olunan bir telegraf İran hökuməti-hazırəsile rus və ingilis səfərətləri arasında alınıb verilən notalar vəsətələ bir etilaf əmələ gəldığını xəbər veriyor. Bu etilafda görə Şimali İranda rus müəllim zabitlərinin öğretməsi ilə kazak alayları təşkil olunduğu kibi, Cənubi İranda da ingilis müəllimləri vəsətələ əsgər qıtəleri tərtib ediləcəkdir. Bundan əlavə İranın maliyə cəhəti də iki ingilis bir İran məmurlarından ibarət olub da belçikalı xəzinədarın sədərətilə təsis edən bir komisyon tərəfindən baxılacaqdır.

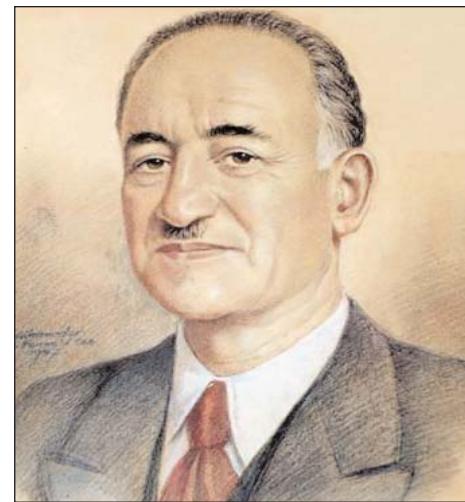
Hazırda Sipəhsalar (sabiq sipəhdar) hökumətinin səmimi surətdə rus və ingilis tərəfdarı olduğu həqqində əvvəl təşkilindən bəri şayə olan xəbərlər artıq bağlandıqı xəbər verilən bu rəsmi müahidəyə görə də kimsədən ötrü zərrə qədəri şəkk və şübhə yeri buraxılmıyor.

Sinəhsalar hökumətinin fövqəlizikr etilafı imzalamasıyla şimal və cənub dostlarına qarşı nə kibi bir əlaqə göstərməsini yaxşıca anlaya bilmək üçün telegraf qısa və qovraq bir surətdə verdiyi yuxarıdakı iki xəbəri bir az açmaq lazımlı gəliyor.

Bu gün İran-rus-İngilis etilafına əsas tutulan İran qüvai-əskəriyyəsi ümür maliyəsinin məlum şəkildə həlli 1907-ci ilde Balmural müləqatından sonra Rusiya ilə İngiltərə arasında İran həqqində bağlanan məşhur etilafnamənin başlıca əsaslarından ibarətdir.

Alman təhlükəsini hiss etməgə başlayan ingilis liberalları bu günlərdə bir mükafat olaraq lordluq rütbəsinə nail olan ser Eduard Gerin mərifətələ eskidən bəri sixışmaqdə olan rəqibləri Rusiya ilə etilaf yolunu iltizam etdilər. Bu politikanın nəticəyi-məntəqiyəsi olaraq əskidən bəri aralarında bir "küyi-səbqət" təşkil edən İranı "vəsileyiməhəbbət" qərar verdilər. Arada heç bir ixtilaf qalmasın – deyə İran xəritəsi nüfuz məntəqələrinə bölündü. Şimali İran rusların, Cənubi İranın Hindistana lahəq tərəfi ingilislərin məntəqəsi – deyə bəlləndi. Ortada ələlümədə boş və bayır səhralardan ibarət olan bir məntəqə qalıbor ki, o da məzuktur iki dövlət arasında bağıt-bitərəf bir məntəqə təşkil ediyor. Ölküsi məntəqələrə ayrılmış olan Şiri-Xurşid məmləkəti, məzuktur 1907 etilafnaməsinə görə borc etmək istərsə, Rusiya ilə İngiltərədən etməli, qüvvəyi-əskəriyyəsini artırmaq istərsə, qonşularının rəyini nəzərə almalı, islahat üçün xaricdən müəllimlər cəlb etmək istərsə, yenə hamilərinin məsəhətini dini ləməlidir.

Daha bundan doqquz il əvvəl çizilmiş olan bu himaye planının İran tərəfindən də rəsmən qəbulu dəfələrlə

Tehran kabinetinə təklif olunmuşsa da, fikri-məşrutiyyət və meyli-istiqlal ilə müttəhic olan millətərəstələr tərəfindən hər dəfə rədd olunmuşdur. Hətta rus və ingilis tərəfdarlığı ilə məşhur olan sədri-Əzəm Atabəgin qətli belə 1907 etilafnaməsinin imza edildiği günə təsadüf eləmişdir.

Məmləkətin istiqlalı əlində keçməməsi üçün inqilab yaparaq hökumət cilovunu əllərinə almış olan İran məşrutiyyətpərvərələri İran istiqlalının iki böyük və qədim qonşuları tərəfindən tehti-himayəyə alınmasını məqsədə müvafiq görmədilər. Ona görə dəxili məclisi-alı, qüvvəsi çatdığı qədər 1907 etilafının İran həqqindəki məzmununu hər münasibət geldikcə protesto etdi. 1907 etilafından qurtarmaq İran millətçilərinin amalını təşkil etdi. Buna görə də onlar Amerikadan maliyə işləri üçün İsvəcrədən jandarma təşkilatı üçün müstəşərələr gətirdilər. Möhtac olduqları halda para borcundan boyun qaçırdılar. Çünkü borcu böyük qonşularından olmağa məcbur idilər. Onlar da borc şəraiti olaraq 1907 etilafından çıxan bəzi mətləblərin qəbulunu iləri sürüşürlər.

London ilə Petroqrad hər nə qədər 1907 etilafnaməsinin İran istiqlal və tərəqqisi üçün bir nemət olduğunu iranlılara anlatmaq istiyorlardı, olmuyordu. Ən nüfuzlu İran diplomatları belə bu xüsusda "mūfrīt" millətçilərə məram anlada bilməyir, anlatmaq istədikdə nüfuzlarını fədə etmək və səmiyyətlərinə şübhə edilmək cəzasına uğrayırlardı.

Əski Daraları, Keyxosrov və Nadirələrinin yadi-ehtiyamı ilə ruhlanıb da dərefə kavyanılları bu kəsin qaldırmaq romantisi ilə ruhlanan bunlar istədiklərini arzu və əməldən işə mübədələ etmək istərən daima acı həqiqətlərə rast gəliyor, təqdirlərinin Rusiya ilə İngiltərə əlində olduğunu acı-acı görürərlər. Bu görmək onlardan bir qismini həqiqi-əhvalə təslim-ətdirir. Digər qismi isə "əhval böylə qalmaz, yaxında Avropa məharibəsi çıxar" – deyə ümidi bəsləyir. Ümidi boşuna gəlməyordu. 1907-ci ilde Petroqrad ilə London arasında bağlanan etilafname Berlinin xoşuna getmemişdi. Berlinin buna xoşnudluğunu isə İrəndəki alman agentləri "Nəşr və təbliğ" etməgə kahalliq etməyordular. Nəticədə İranın təmamıyyəti-məmləkiyyə ilə istiqlalını rus və ingilis dövlətlərinin "himayəti-dostanə"lərindən degil, üçüncü qüvvəli bir dövlətin İrana nüfuz etməsində görən dövlət ərələri ilə bir təqim siyasi heyətlər vücuđə geldi. Böyük dünya məharibəsi patlayıb, Türkəyə dəxili məharibəye qarışınca alman mübəlligləri açıqdan-acıq təbliğat, yalnız təbliğat degil, təhrikatə başladılar və "Qum müdafiəyi-milliyət cəmiyyətinə" təşkil edən məbuslarla hökumət ərələri "Iran Nacisi" olacaq üçüncü nüfuzi "Almaniya-Türkiyə" hökumətərinin İrana gəlmələri keyfiyyətində gördülər. Fəqət 9 ilin ərzində gördükəri mütəəddid müvəffəqiyyətsizliklərə bərisi daha əlavə edildi. Müstovfi Əlmə-

malik hökuməti istehfaya məcbur olub, "müdafieyi-milliyə" komitəsi də "Qum"dan Bağdada səfər etmək məcburiyyətində qaldı.

Son günlərdə hər nə qədər "Qum" komitəsi təkrar öz yerinə doğru iləriliyorsa da, "Qum"çuların qorxuduğu şey 1907 etilafının İran hökumətinə də rəsmən qəbulu bir əmri-vaqə halını alır. Çünkü İran-rus-İngilis arasında əqd edildiği xəbər verilən etilaf 1907-ci ilde Rusiya ilə İngiltərə arasında bağlanan etilafnamənin İrancada təsdiqindən başqa bir şey degildir.

Bu təsdiqin hüquqca təyin və təşxisi elədigi hala aydın bir misal göstərmək lazımdır. Fəqət bu qədər bir fərqli var ki, Misirin hamı və müəllimi yalnız ingilislər ikən İranın İngiltərə ilə Rusiya olacaq.

Əqd olunduğu xəbər verilən etilafın mənayı-siyasisi bu mərkəzdədir. Səmərəsi isə şübhəsiz ki, notaların mübadiləsindən ziyadə məharibə sehnələrində vəqə olacaq təbəddülata bağlıdır.

M.Ə. "Açıq söz", 28 iyul 1916, №244

Kuy – oyun topu

Səbkət – önə keçmə

Lahiq – əlavə

Müfrít – həddən artıq

Dərəfş – bayraq

İran ilə Türkiyə münasibəti

Dünki sayımızda İran-İngiltərə-Rusiya arasında təzəliklə bağlanmış olduğu xəbər verilən etilafı mütalimə edərkən bunun İranın İngiltərə ilə Rusiya himayəsi altına düşdüğündə ibarət olduğunu söylemişdik. Bu gün vərid olan telegraflardan anlaşılıyor ki, Moskva və Petroqrad siyasi məhfəlləri dəxili bu xüsusda eyni fikir və mülahizədərlərdir.

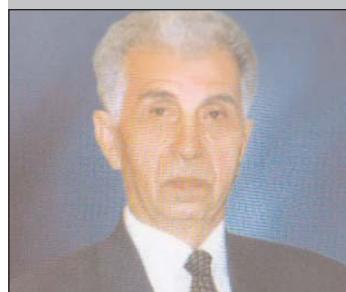
Rəsmi İranın himayəyi qəbul dərəcəsində Rusiya və İngiltərə ilə dostlaşdırığını bittəb Sipəhdar hökumətini İran toprağı daxilində vuruşmaqla olan iki düşmən qüvvətə qarşı bitəref buraxmadı. Sipəhdərin bütün el rəislərinə göndərdigi xəbər verilən telegrafda bunu göstəriyordu. Bu telegrafında İran hökuməti türkərin İrane doğru hərəkət edib Girmanşahdan Şərqə irəli-lədiklərini İran əleyhində bir hərəkət tələqqi edərək bütün ellərə tövsiyə ediyorduki rus sərkədrələri ilə bərabərlikdə osmanlıların axınına mane olsunlar. Bu günü telegraf qismində də Tehran hökumətinin hamiləri Rusiya ilə İngiltərə lehine digər mühüm bir qədəm götürdügüne dəxili xəbər veriliyor. Bu xəberdə denilir ki, İstanbulda İran səfiri şəxsən osmanlı xariciyyə vəziri ilə görüşərək türk əsgerlərinin İrəndən çıxarılmalarını istəmişdir. Mühabirin rəvayətində inanmaq olursa, türkələr bu tələbə əməl etməzlər, o zaman səfir İstanbulu tərk edəcək və bu surətlə İran Türkiyə ilə həli-hərbə bulunacaqdır. Zaten İran hökumətinin Türkiyə ilə qəti münasibat edəcəgi həqqində şayə olan xəbərlərin bu əvvəlincisi degildir, əvvəlcə də bu xüsusda bəzi rəvayətlər etdiyi. Hətta İran xariciyyə naziri Zalaslanzadə Əkbər Mirzənin Osmanlı tərcümanı Şövkət bəgi hüzuruna çağırıb da türkər İrana doğru hərəkətlərini dayandırmazlarsa İran hökuməti bu hali kəndi istiqlalı əleyhində bir iş tələqqi edəcəgi ilə bunun iki dövlət münasibətinin kəsiləcəgine bir vəsile ola bilecəgini bildirmişdi (məqalənin böyük bir qismı senzor tərəfindən çıxarılmış, yeri ağıdır – Ş.H.).

M.Ə.

"Açıq söz", 29 iyul 1916, №245

(Ardı var)

Məhamməd Əmin

Sirməmməd HÜSEYNOV

Qurama Yol ötən müxbir (Xeyal degil, həqiqət)

Bir də gördüm qapı açıldı. Elə bildim Bakı xəzrisidir, gəldi...

Baxdim ki, yox ... qəribə tipdir. Bir qoltuğu dolu dəftər-düftər, şapkası o biri əlində. Üst-baş büst-büküm kökündə. Varatnik yox ... "qalstuk" döşə qədər sallanmış.

– Izdrasti...

Xoş geldin.

– Bura redaksiyamı?!....

– ?!.... xeyir ola.

Hərif başladı özünü tanıtmağa. Həm də ne dilavərmiş, sanki, alışmaseydi! Kim olsa bəğənərsiniz?

İstər bəğəniniz, istər yox, o.

– Həmkarınız – deyə özünü tanıtmağa başladı.

Buyurun egleşin.

Hərif debayaq egleşdi. Rusca, fransızca, polyakca yazılı kataloklarını, kitablarını masanın üstüne, şlyapasını da bir stola yerləşdirdi.

Yerləşdirdi təbiri bir az mənəni düz anlatmıyorum, lap şarlılı ilə atdı.

Bən İranı gediyordum, – dedi.

– Cox yaxşı.

– Sizə müxbirlik edə bilərəm.

– Sağ olunuz....

– Yaxşı müxbirələr yazaram. Özüm də dəmir yol qulluğunda olacağam.

– Bəli, yaxşı yazacağınızı sözümüz yox....

– Amma özümüzün müxbirimiz var. Bir də imdi ne müxbir. Bir şey ki, bizdən əvvəl başqası oxuyacaq, bəkareti alınacaq. Ondan bize nə hasil? Dul ya-zılara pul vermək ağırdır.

– O halda size yerli meisətdən, Bakı bələdiyyəsindən gözəl məqalelər vere bilərəm.

– Təşrifiniz nə vəqtdir?

– Bu gün səhər.

– Hm.. nə tez bizim bələdiyyə ilə tanış oldunuz?

– Bəli, bəli, oldum. Həm də gözəl bir felyeton yaza bilərəm.

İstərsəniz şəhər dostu ilə müsahibə ünvənində sizə bir müləqat yazım. Elə bu saətdəcə yaza bilərəm.

– Pardon, necə, şəhərin dostu!

– Ha ham q lava, yəni başınız naxosdur. Artyunov da ki, onun yerini dolandırırdı. O da naxosdur. Demək ki, boynunuz da xəstədir. İmdi bunların yerini Hacinski dolandırıyor. Xub, özünüz düşününüz. Baş, boyun, sonra döş gəlməzmi?

– Bizim öz quramaçımız var. Bu ki-bi mövzulardan yazar. Başqa yazıların qəbulu üçün artığımız yox...

– Cox əcəb, demək ki, sizdən heç bir şey qazana bilməyəcəm.

– Məəttəessüf!

– O halda

– ?!

– Siz də öyle artıq bir pul yoxmudur ki, yoldan gəlmış fəqir qələm arkadaş-

(Əvvəli ötən şənbə saylarımda)

Ön söz

Azərbaycan milli qurtuluş hərəkatının ideoloqu və idarı, ilk həqiqi demokratik Xalq Cümhuriyyətimizin banisi M.Ə.Rəsulzadənin zəngin içti-mai-siyasi və ədəbi-bədii publisistik ırsinin I cildi (1903-1909) 1992-ci il-də, II cildi (1909-1914) 2001-ci ildə işıq üzü görmüşdür. İndi onun 1915-1916-ci illərdə dövri mətbuatda dərc olunmuş əsərlərinin III cildini oxuculara təqdim edirəm. Zənnimcə, 10 ildə təmənnasız hazırladığım bu əsər Azərbaycan tarixi və bütövlükdə I dünya müharibəsi dövrü tarixi ilə ma-raqlananlar üçün faydalı olacaqdır.

ləriniza müavinət edəsiniz?

– Bu mühərrirlər cəmiyyətinin vəzi-fəsidir, o da ki, biz də yoxdur.

– Öylə isə

Dosvidaniye...

Proşşayte...

İmdi bildim ki, bəzi qəzətələrin "Xüsusi müxbirimizden" deyə uydurduqları əcubələri uyduran mütəxəssisler kimilər, nə biçimli adamlardır.

Niş

"Açıq söz", 4 iyul 1916, №228

İran əhvali-siyasiyyəsi

Türklər böyük bir qüvvə ilə tekrar Girmanşah ətrafına gəldikləri İran əhvali siyasiyyəsi həqqində bəzi müləhizə və mütaliələrə səbəbiyyət vermişdir.

Telegraf agentliyinin Tehran ilə Petroqraddan gətirdiği xəbərlər bu xüssəsə imdiki Tehran hökumətinin türklərin bu dəfə ki İran'a doğru hərəkətlinə düşmənənə bir nəzərlə baxdığını göstərməkdədir.

Bu xəbərlərdən anlaşıldığına görə İran hökumətinin rəisi Sinehsalar (sabiq Sinehdar) İranın qərbindəki bütün əllərə telegraf çəkərək türk hərəkətinin İran əleyhinde bir iş olduğunu onlara anlatdığı kibi İran xariciyyə vəziri Əkbər Mirzə dəxi Tehrandakı Osmanlı tərcümanı Şövkət bəgi hüzuruna dəvət edərək türklər Girmanşahdan bir az daha irəlilərlərə İran hökumətinin Türkiye ilə qəti-əlaqə edəcəgini kəndinə bildirmişdir.

Eyni zamanda türklərin geldigi yerlərdən İran hakim və məmurlarının da yerlərini qoyub ruslara bərabər çəkil-dikləri İran hökumətinin Türkiye hərəkətine qarşı narazılıq və protesto əlaməti göstərməsi kibi tələqqi olunuyor. Şübəsiz ki, Sipəhdar hökuməti ilə Əkbər Mirzə vəzərəti – xariciyyəsi (Əkbər Mirzə məşhur Zülliysultanın oğludur) həqiqi və səmimi bir surətə rus və ingilis dostu olduqlarında türklərlə almanın təkrar İran'a doğru hərəkət etdiklərinə ağuşi-məhəbbət açmaya bilməzler (burada bir neçə sərt senzura tərəfindən çıxarılib, yeri ağıdır-Ş.H.).

Biz bilirik ki, İran toprağı türk-alman mühəlliğlərindən təmizlənmədən əvvəl İranda türkpərəst bir hökumətlə bərabər türklərin tərəfinə keçmiş bir çox cəmaət vəkilləri, eller, mücahid dəstələri və üləma sinifidə var idi.

Hətta Tehran hökumətinin qəti bir təşəbbüs və iqdam etməsindən, Şahin Tehrani tərk edib İsfəhana səfər etməsindən naümid olduqdan sonra Qumda təşkil olunan müdafiyeyi-milliyə kamatesi bir zaman vardi ki, adətən bütün İrana icrayi-hökəm ediyordu. İranın hər tərəfindən bu komitəyə teleqraflar yağış "Vətən uğrunda ölümə hazır" olmasına bildirən el bəglərin sayı əhəmiyyətli bir cümlətan təşkil ediyordu.

Hətta Girmanşahı ruslara tərk edib də çəkilməzdən əvvəl, yerindən tə-

pənməyib də Tehranda qalan İran hökumətinin xaini-vətən sayaraq, İran inqilabçıları müvəqqəti bir hökumət belə təsis eləmiş və bu hökumətin riyasətinə İran ricalından məşhur Nizamülsəltənə hökumətine məclisin məşhur demokrat vəkillərindən və görkəmli cəmaət xadimlərindən Süleyman Mirzə Süleyman xan və Vəhüdülməlk kibiləri daxil olmuşlardır.

Baratovun təzyiqi altında çəkilib də Türkiye toprağına pənahənde olmaqdan başqa carələri qalmayan İran könüllü dəstələri və candarmaları ilə bərabər bittəb bu müvəqqəti hökumət əzasi dəxi Bağdadə getmişlərdi. Bədə xəbərlər alınırkı ki, Bağdad tərəflərində Beynəlnəhrində İranə göndəriləmək üçün hazırlanmış ordunun fəxri komandanlığı Nizamülsəltənəyə verilmişdir. Bu kərə Girmanşahı tərkələ Tehrana gəlməş olan İran karguzarının dilindən telegraf agentesi vasitəsilə – rəvayət olunuyor ki, Girmanşahdan qaçan İran hökumət komitəsi əzəsinin da təkrar geri döndükleri rəvayət olunuyor. Fəqət bu rəvayətlərin nə qədər doğru olduğunu karguzar təhqiq edə bilməmişdir.

Əqli-səlim, şübhəsiz, Nizamülsəltənə hökuməti İran inqilabçılarının da İran'a doğru ezm etməkdə olan hərəkət ordusunda olduqlarını qəbul edər. İmdiki əsl hökumətə mənşub olanların "müvəqqəti İran hökuməti" tərəfindən əmin olmayıacaqlarını da qəbul edər. Buna görə də İran memurları, protest və narazılıq keyfiyyəti olmasa belə, türklərin gəldiği yerləri tərk etmək məcburiyyətindədirler – deyə düşünebilər. Çünkü bir yerdə iki müxtəlif hökumətin hökm sürdürü zamanımızda görürlən təbii şeylərdən olsa da, bir hökumət üstündə davamlı olan iki müarizə heyətin uyuşamayıcağı müsəlləmdir.

Türklərin Bağdadi təndid etməkdə olan qüvvətin türk-alman Şərq siyaseti üçün nə dərəcədə təhlükəli bir şey olduğunu dərkələrə Beynəlnəhrin sahəsinə böyük əhəmiyyət verib olduqca böyük bir qüvvəti buraya atdırılar. Və hər nə surətə olsa da, Şərq yolunun üzlərinə bağlı qalmamasına çalışılar. Müarizələrinin fəslin istiliyi, iqlimin namusaidligi üzündən yazın daha sərin havalı dağlıqlara çəkilmək məcburiyyətindən istifadə edərək Girmanşaha qədər irilədilər.

Bu müvəqqəti müvəffəqiyyət hər nə qədər İran siyasilərini, Sinehsalar kibi ricalını, müttəfiqlərin müvəffəqiyyətindən naümid etməzsədə, əvəm cəmaət üzərinə təsirsiz qalamıyor. "N.V."-dən nəql elədigmiz bu gün ki, xəberdən göründügənə görə təkrar alman müşviqləri tərəfdarları Bəxtiyari elləri içinde ki ixtifagahlarından çıxaraq İsfahan yaxınlığında Kahver taifəsi arasına gəlmişlər və yenə məşhur Şeyx Nurullah ilə doktor Puce peydə olmuş və propaqandaya başlamışlar.

Sonki əhval hərb üzündən hasil

Əsərləri Üçüncü cild (1915-1916)

alan bu vəsiyyəti-siyasiyyənin bəzərus qəzətələrinin mütləqəsində iki müsəlman dövləti arasında ki, qətū münasibətə qədər vara biləcəginə çox ehtimal vardır. Ehtimal ki, bu keyfiyyəti-siyasiyyə rəsmən vaqədə (bundan sonrakı mətn senzor tərəfindən çıxarılib yeri ağıdır – Ş.H.)

M.Ə.
"Açıq söz", 7 iyul 1916, №231
Qəti-əlaqə - əlaqəni kəsmə

İran elləri

Türklərin Girmanşah tərəflərinə hücumları ilə İran ellərinin bu tərəf, ya o tərəf lehine xuruc etdikləri və edəcəkleri həqqində qəzətələrdə yazılar yazılmış başlıdı.

Kurd və lur ellərindən bəzisinin, bilxassə, püst kuhilərin İrana soxulmaqdə olan türk ordusuna kömək etmiş olduqları həqqində məlumat almılmışdır. Fəqət türklərin bu surətə İrana hücumlarından xoşlanmayan Sinehsalar (sabiq Sinehdar) bütün İran el bəglərinə təmim etdiyi (müttəhidüləmal olaraq göndərdi) telegrafnaməsində türklərin İrana gəlmələrini düşmənənə bir nəzərlə görsünər və hər bir cəhətələrə rus ordusuna kömək çıxıb da Osmanlılara müqabil çıxınlar – deyə emrələmişdir.

"R.Slovo" qəzətəsinin Şirü xurşid məmlekətinin əhvali-daxiliyyəsinə aña-nan İran müxbiri bugun ki nömrəmizə köçürülen bir müxbirəsində Sinehsaların yuxarıda telegrafından bəhs edərək diyor ki, imdiki İran hökumətinin nə dərəcədə nüfuz və etibar sahibi olduğu, ellərə çəkdiyi telegrafın edəcəgi təsirlə ölçüle biləcəkdir.

Məzcur müxbir bu təsire böyük bir əhəmiyyət veriyor. Həm əhəmiyyətsiz də degildir. Çünkü nizami bir qüvvətə malik olmayan İran bu, ya o tərəfin leh və ya əleyhinə xuruc edəcək olursa şübhəsiz ki, ellərin gücünə güvənərək xuruc edəcəkdir, zaten Nadir şahlara, Ağaməhəmməd şahlara, Səfəvi sülaləsinə və sair İran sərkərdələrinə az-çox şöhrət qazandırmış olan əskər qüvvəti hamən İran əhalisinin dördə birindən artığını təşkil edən müxtələf ellərdir.

Ellər, təşkilatca her bir milləti dövri-ibtidaisində mövcud olub da, bir növ əskər ocağını andıran şeýlərdir. Öz aralarında taifələrə, əşirələrə bölünüb tərtiblə kədxuda, bəy və xanlarına tabe oluyorlar. Xan bütün elin rəisiidir. Xanlar elin arasında məruf bir ailədən olmaq şətərə hökuməti-mərkəziyyə, yəni şah tərəfindən təyin və ya təsdiq olunur. Ellər arasında tarixi-təməddün-nün nişan verdiyi təbii şəkildə vücuda gəlmiş ibtidai təşkilatda olanları ilə hökmədarlar, sahibi-xuruclar və siyaset dəhiləri tərəfindən sünə vasitələrlə vücuda getirilmişləri də vardır. Birincilərin nümunəsinə bəxtiyarilər, qasqayıllar, lərlər, türkman elləri və kurd əşirələri təşkil ediyor. İkinci növünə isə şahsevən elləri bir nümunə ola bilərlər. Bəxtiyarilər nəsillərini sasanıyan sülaləsinə qədər çıkarır, onların xan və rəisləri isə özlərini qədim İran ənanat və adətlərinin bir müməssili kibi sayırlar. Qomşuları və daimi rəqibləri olan Qoşqayı elinin xanları isə Farsistanın

(Əvvəli ötən şənbə saylarımda)

Novruz NƏCƏFOĞLU

Bədii nəslimizdə şöhrətin zirvəsində olanlardan, o zirvəni fəth edib dünyadan gedənlərdən bəhs edən maraqlı əsərlər yazılırlar, o şəxsiyyətlərin layiq olduğunu şərəflə ömür yolunun bəzən bütöv, bəzən də ayrı-ayrı məqamları tanış-bilisin, yaxınların xatırlarından yazılı yaddaşa köçürürlər. El atası, el-oba üvnani olan elə kişilər de var ki, onlar çox vaxt ancaq şifahi yaddaşlarda anılır, xatırlanıb yada salınır. Şifahi yaddaşın da ki, uzunömürlülükünə ne qədər bel bağlamaq olar? Bunu nəzərə alıb mən də el-oba istəklisi, yer-yurd üvnani olmuş dəyanətli, səxavətli, mərd kişilər haqqında, onlarla fərdi münasibətlərimdə və şəxsi müşahidələrimdə, xatırəmdə qalan unudulmaz anlardan, görüşlərdən bir qismını yazılı "yaddaşa" köçürmək qərarına gəldim. O dəyanətli kişilərdən biri də nəinki anadan olduğu, böyük boy atlığı Yardımlıda, bütün cənub bölgəsində, eləcə də yaxın-uzaq el-obada yaxşı tanınan, adı hörmətlə, ehtiramla çəkilən Əli Quliyev idi...

Qədirbilən insanlarımız yaxşılardan köçəndə bir dərin köks ötürüb "fifləkəs" "elin kisəsindən getdi", - deyirlər.

...Hə, Əli Quliyev də, həqiqətən, elin kisəsindən gedən kişilərdən idi.

El-oba istəklisi, işqli ziyanı, ağlı, idrakı ilə elə gəncliyində yaşıdan qat-qat irəli getmiş, müdrikklik nümunəsi olan Əli Quliyev haqqında hələ uşaqkən valideynlərimdən, qonum-qonşudan, kənddən-kəsəkdən çox eşitmışdım. Hələ özünü görməmiş-bilməmiş, eştidiklərim bu adın sahibini şuruma bir nağıl qəhrəmanı, xeyirxah "simurq" qiyafəsində nəqş eləmişdi.

Qismət elə getirdi ki, kiçik qardaşı Qabiləlle Yardımlı şəher (o vaxtlar qəsəbə idi) M.F.Axundov adına bir sayılı orta məktəbdə bir yerde oxuduq, sınıf yoldaşı olduq. Qabil sınıfda yaxşı oxuması ilə yanaşı, həm də nümunəvi davranışları, səmimiyyəti ilə fərqlənirdi. Qonşu rayondan, uzaq bir kənddən gəlib rayon mərkəzinin az qala "lezva yeyən" uşaqları ilə bir yerde oxuyan və açığı oturuşu-duruşu ilə heç də onlardan geri qalmayan birinə - mən qarşı məhrəbənlikliliyi, bəzən arada qahmar çıxmazı Qabilin timsalında böyük qardaşı, o vaxtlar rayonda sayılan bir vəzifə tutan Əli müəllimi nəzərimdə daha çox böyüdür, həm də o kişiye hörmətimi daha da artırırı.

Cox da sürətlə qabağa qaçmadan, bura daca bəzi təssüratları yada salmaq istəyirəm.

Mənim usaqlığımı təsadüf edən öten əsrin altmışinci illərinin ortalarında hər yerde, şəhərdə də, kənddə də, bir sözə, o zamanlar gün-güzəran sarıdan korluq çəkən ailelər çox idi.

Şəhərlərdə çörək, kəndlərdə isə un əhaliyi siyahı ilə verilirdi. Elə ucqar kəndlər də vardi ki, heç siyahı ilə də sakinlərinə nə taxıl, nə də un paylanırdı. Bizim yaşadığımız ucqar dağ kəndi də sonuncular dan, diqqətdən, qayğıdan kənarda qalanlar cərgesində idi.

Kəndimizin aid olduğu rayon mərkəzi yaşadığımız məkandan xeyli uzaq, at ayağına bir günlük, hardasa qırq-qırq beş kilometrlik bir məsafədə olduğundan atam ailəmizin un, çörək, digər zəruri ərzaq ehti-

E1-obaya

(Hekayə-portret)

yaclarını ödəmək üçün adətən yaxındakı (kəndimizdən yeddi, səkkiz kilometr aralı) qonşu Yardımlı qəsəbəsinə gedərdi. O gün də şübhə tezəndə üzünü o tərəfə tutub evdən çıxmışdı. İki avand olmuşdu, axşam tərəfi həmkəndimiz Ağacəfərin qara rəngdəki "DT - 54" traktorunun arxasına qoyduğu iki kisə unla geri qayıtmışdı.

Anam: - Çox şükür, əlibəş qayıtmadın. Necə oldu, kimdən, hardan aldın bu qıt vaxtda iki kisə unu? - deyə heyrətlə atamdan soruşmuşdu.

Bax, illər sonra özüm də tanıyb dostlaşacağım, çox sevdiyim Əli müəllim haqqında ilk dəfə elə o zaman atamdan eşitmışdım.

Atamsa təfsilati ilə belə nəql edirdi: - Yardımlıya, rayponun sədri (ticarət müəssisələrinin rehbəri) Əli Quliyevin yanına getdim. Vəziyyəti danışb ehtiyacımızdan agah etdim. Aylıq tələbatımı soruşdu. "Bir kisə un bəsimizdi", - dedim. O da sağ olsun, elə həmin an göstəriş verdi ki, məni əli dolu yola salsınlar. Ticarət müdürüne tapşırı ki, Vərgədüz kəndinin mağazasının aylıq un bölgüsünü əlavə iki kisə də artırsın. Məni göstərib: - Bu kisə üçün, - dedi. Sonra da mən tərəf dönüb: - Ay eloğlu, bir kisə sənin ailənin, yaxşı, bəs qonaq-qarəni, sənə öz tutanları nəzəre almırsan? - deyə mənəli-mənəli xəber aldı.

Qarəz, atam artıq nəzərimdə böyüyüb elçatmadan bu xeyirxah insan haqqında bir xeyli terif-təməyül edəndən sonra mən tərəf dönüb:

- Hə, oğlum, - dedi, - bundan belə unu Vərgədüzdən sən gedib gətirəcəsən.

Həmin ili, ta ki, növbəti taxi mövsümüne qədər Əli müəllimin ayırdığı un payımızı hər ay mən gedib Vərgədüzdən, Ruhulananın mağazasından alaraq kəhər atımıza yükləyib getirirdim. İşinin bilicisi, cavan olmasına baxmayaraq rayon istehlak cəmiyyəti sədri kimi öz rəhbərliyi qarşısında etibar və hörmət qazanmasının nəticəsi idi ki, Əli müəllimin çalışqanlığı sayəsində Yardımlı o illərdə çörək qitliği çəkmədi, əhali aqılı təhlükəsi yaşamadı.

Əlbətta, görünür, Əli müəllimlə atam elə əvvəlcədən bir-birlərini tanıırmışlar. Ancaq azmi adamlar vəzifəyə keçəndən, əllərinə düşən vəzifədə pillə-pillə irəliyə yüksələndən sonra kohnə tanışlarına "o biri dünyadan gələnlər kimi" baxıb, heç üzərinə baxmaq da istəmirələr. Əli müəllim isə ele kişilərdən deyildi. Öz müşahidələrim və eştidiklərimdən: - O kişi vəzifədə yüksəldikcə, imkanları artıqla sifətindən, daha da artan gülüməsər çohrəsində ətrafindakılla məhəbbət payı da çoxalırdı.

+ + +

Binayi-qədimdən kəndlərimiz, yurd yerlərimiz öz abadlığının, firavanlığının göstəricisi kimi həm də adlı-sanlı, yaxşı kişilərin saldırdıqları mülklər, malikanələr ilə də tanınıb və o adlı-sanlı, qoçaq kişilərin də elinə fürsət düşdükdə, imkanları yarandıqca ilk işlərindən biri də gözəl malikanələr tikdirmək olub.

Zamanın gərdişi dəyişikcə bu ənənələrə yanaşmanın da terzi dönüb, rüzgarın özü kimi çevrələnib. Zəmanəmizdə kəndlərdən rayon mərkəzine vəzifəye irəli çəkilənlər bir yana, xırda, bap-balaca məmurların da ilk işi (kommunal mənzillə təmin olunmaq öz yerində) babat bir torpaq sahəsi əldə edib elə o rayon mərkəzində dəbdəbəli fərdi mənzil inşa etdirmək olur.

Əli müəllim də lap gəncliyindən kənddən gəlib rayon mərkəzində, həm də rəhbər vəzifələrdə çalışmışdı. Ancaq özüne doğulub boy-a-başa çatdığı doğma kənddən yurd salıb ev-eşik düzəltmişdi. Keç-

mış kişilərdən qalma o yaxşı ənənələrə sadiq qalmışdı. Rayon mərkəzindən aralı, Peşəsər sira dağlarının sinəsindəki Qavaq - dibində, bir yolu belindəki təpenin üstündə, yastanda binə salıb özünə ev tikmişdi.

Kişinin evi olar da.. Əli müəllimi öz doğma kəndində tikdirdiyi indilər görə alababat evini o vaxtlar, yeni səksəninci illərdə bədxahalar "minimum yaşayış normasından" artıq hesab eləmiş, kişini diledişə salmışdır...

Səksəninci illərin ortalarında kommunist əxlaqına zidd bilib "özüne imarət tikdimisen", - deyə bu xeyirxah insani cəzalandırıb uzun illər çalışdığı vəzifədə kənardırdılar. "Güclü bəndələrin" Əli müəllimi öz işindən, rayon istehlak cəmiyyətinin sədri vəzifəsindən "düşürdükli" bir yana, min əziyyətlə, alın təri ilə kərpik-kərpik tikdiyi, elin-obanın, yaxın-uzaq lələrdən oralara yolu düşən, qonaq olub çörəyini kəsənlər həmin evini-eşyini komissiya-komissiya dalınca həftədə bir dəfə arşın götürüb yoruldum demədən aylarla hey ölçüb-biçirdilər.

Dağın yalnız bəzəyən o qonaq-qaralı evdə illər sonra vəzifəli bir dostumuzla mən də Əli müəllimin qonağı olanda hey etrafı, evin sağına, soluna göz gəzdirir, bu dudimana görə Əli müəllimin bir vaxtlar qınaq obyekti olmasına nəsə bir səbəb, kiçik bir vəsile axtarırdı. Hə, nəhayət ki, fərqi tapdim. Bu yiğcam, səliqəli evin o illərdə gördüyüümüz, alışdığınız mülklərdən fərqi bu idi ki, bu evin qonaqları üçün əyləşməyə, çörək yeməyə ayrıca ortabab bir salonu və o salona ailədən kənar girib-çixmaq üçün ayrıca bir giriş qapısı vardi...

Danışılıb deyilən bele bir hədis var. Deyirler ki, uca Yaradan iki halda gülər: o böyük Yaradanın yixmaq istədiyi birisini bəndələri güc vurub ayağa qaldırmış istəyəndə, bir də şənini uca tutduğu birisini Yardımlı o illərdə çörək qitlığı çəkmədi, əhali aqılı təhlükəsi yaşamadı.

Əli müəllimi vəzifədən uzaqlaşdırılar da, nə yaşayış tərzi dəyişdi, nə də verən uzun əli qısalı.

"Ağillilar" kooperativ hərəkatına rəvac vermişdir. Əli müəllim də yeni başlanan bu hərəkatın ilk iştirakçılarından oldu. Dağların döşündə 20 hektar torpaq sahəsi götürüb ərazini daşdan, koldan-kosdan təmizləyib yararlı hala salaraq "min dərdin dərmanı" olan sarımsaq əkdirdi. Onlarla ailənin normal iş fəaliyyətinə şərait yaranan bu ilk kiçik kooperativ əldə etdiyi böyük gəliri ilə də rayonda səs-sədaya səbəb oldu.

Əli müəllim əvvəldə də dediyim kimi,

əliaqlı adam idi. Sonralar yenidən Yardımlıda vəzifəcə rayonun birinci şəxsi olanda da öz ənənələrinə sadiq qalaraq səxavətindən qalmazdı. Kişiye "bədxərlik etməyin, həmişə size ağırlığımız düşür", - deyənlərə gülə-gülə:

- Xərclədiyim rəhbər vəzifə qazancından deyil, vəllah, Allah bu sarımsaqda bərəkət versin. Almanlar iyirmi hektar sahənin bir illik məhsuluna o qədər pul veriblər ki, indi neçə ildi ailəlikcə xərcləyirik, qurtarmاق bilmir, - deyərdi.

Bu, heqiqətən belə idi. Vəzifədən kənarlaşdırılsa da, bu el qayğılı kişinin nə "neynim", "necə eləyim" deməyi oldu, nə də əvvəlki səxavətindən qaldı.

Səxavəti uzandıqca uzandı...

+ + +

Bakıda bir neçə günlüyü ezamiyyətdə idim. O zamanların ünlü mehmanxanalarından birində düşmüştüm. Yay imtahan sessiyasında olan kiçik qardaşım Meh-

mana da yanında yer almışdım. Nə gizlədim, kiçik qardaşımı diqqət göstərməklə yanaşı, həm də özüm də ona, necə deyərlər, bir balaca göstərmək isteyirdim.

Bir axşam qardaşımı da götürüb sorağı paytaxtimzdən da uzaqlarda məşhur olan bahalı restoranlardan birinə yollanıdıq. Ele içəri girən kimi salonun en gözə gələn yerində Əli müəllimi də üç-dörd nəfərlə stol arxasında oturan gördüm. Hərçənd süfrə üstə caiz olmasa da, ele-belece ölüb keçə bilmədim. Yaxınlaşış görüşdüm, hal-əhval tutdum.

"Süfrəyə buyurun", dedi. Onlarla birlikdə oturmağımızı təkəd elədi. Ancaq mən uyğun bilmədim. Stolun üstündəki yeməklərini yeyib yaridan keçirmişdilər. Üzərhələq edib keçib bir kənarda, başqa stolda əyləşdik.

Oturanda əlbəəl düşündüm ki, əsl fərətdi. Mərifət göstərib kişini başına toplayıb nahar etdiyi etrafı ilə qonaq eləyərem. Yeməyimizi sıfariş verəndə xidmətçi oğlana bu istəyimi bildirdib, yan tərefdəki stolun, yəni Əli müəllimin əyləşdiyi stolun hesabını onlara bildirmədən mənə gətirməsini xahiş etdim.

Xidmətçi oğlan: - Baş üstə, - deyib getse də, bir azdan dönüb artıq süfrədən qalxmaqdə olan qonaqların nəinki öz hesablarını, hələ yeməyimizi bitirməsek də, bizim də hesabımızı ödədiklərini bildirib üzərhələq etdi.

Stolundan qalxan Əli müəllim sağlamış üçün bize yaxınlaşdı. Utana-utana gah sağa, gah da sola baxan, baxışlarını kişinin nüfuzlu nəzərlərində yayındırmağa çalışın "həmsüfrəm" göstərib:

- Qardaşındı? - soruştı.

- Kiçik qardaşımı, universitetdə oxuyur, imtahan sessiyasındadı, bir-iki günlük özümələ gəzdirib dolandırmaq isteyirəm, - deyə tanışlıq verdim.

Əli müəllim həmişə gözündə gəzirdiyi, azacıq kölgəli eynəyinin altından xəfifcə gülümşədi:

- Cox yaxşı da eləyirsən, Allah salamat eləsin, yaxşı oğlana oxşayır, - deyib aqayana bir tərzədə dilləndi. Sonra da nə sənə, nə mənə, əlini cibinə salıb pul çıxardı. Qardaşma, Mehmana: - Al qoy cibinə, bir yüngülvari xərclikdi, - deye pulu ərkələ uşağa uzatdı.

Atamdan və hərdən "səxavətim" cuşə gələndə bir də məndən başqa kimsədən indiyəcən belə şey görməyən Mehman özünü bərk itmişdi:

- Yox, ala bilmərəm, sağ olun, çox sağ olun, - deyə-deyə bir az da geriyə çəkilirdi.

Mən də səxavət əhli olan bu kişiye rəziliq edə-edə:

- Nə zəhmət çəkirsiz, ay Əli müəllim, - dedim, siz Allah, narahat olmayı, ehtiyac yoxdu...

Əli müəllim:

- Bilirom, bilirom, şükür Allah'a, cibin ruzulu, öz imkanına ne gəlib. Qardaşına belə qayğı göstərdiyinə görə də sağ ol. Ancaq indi mənim verdiyimin qədəri bir şey olmasa da, bərəkəti çox olar. Mən bu pulu ona ehtiyacı üçün yox, mərifəti üçün verirəm. Uşağından daha çox mənim bu verdiklərindən daha çox mənim bu verdiyim qalacaq, - deyib gülə-gülə əlindəki pulu təkidə oğlana uzatdı.

ünvan kişi...

tərzdə, eləcə şirin bir təbəssümlə gülümşəyirdi...

...Bu səxavətli kişinin cibinə pul qoyub həm maddi durumunu, həm də könlünü xoş etdiyi ali məktəblərdə təhsil alan, elm yolunu tutan yüzlərlə gəncdən bəlkə də biri idi qardaşım...

Sağollaşış ayrıldıq. Bax, beləcə əlimə düşən bu fürsəti də bada verdim, kişi mənə qulluğunda durmağa imkan vermedi. Daha doğrusu, Əli müəllimin yənə məni qabaqladı. "İşləməsə" də, vəzifəsi əlindən alınsa da mən "vəzifəlini" qonaq elədi, tələbə qardaşından da səxavətinə əsirgəmədi.

Əli müəllim uzaqqorən kişi olmuş. Bu yaxınlarda üç-dörd nəfərlik yaxın bir məclisde qardaşımın Əli müəlliminin bir vaxt bizi necə qonaq etməsindən, güclə ona necə cib xərcliyi vermesindən ağız dolusu, gen-bol danişdığının şahidi oldum. Mənim isə "inturistdə" ona sərasər üç gün ayrıca otaq tutduğumdan, xidmətində durub bir ətek pul xərcləməyimdən kəlmə də kəsmədi. Bir yana baxanda elə düz də edirdi. Qardaş qardaşın xidmətində durardı...

+++

Aqillərimizin, ulularımızın kəlamıdır: "Su gələn arxa bir də gelər". Cəmiyyətin təlatümlər içinde çalxalandığı vaxtlarda, yenice əldə etdiyimiz müstəqilliyimizin tükdən asılı olduğu, yalnız xalqımızın xilaskarı Heydər Əliyevin yenidən hakimiyətə qayıldı ile tarix sehnəsində öz daimi, qayım-qədim yerini tutan dövlətçiliyimizin o çətin günlərində Yardımlıya da rəhbərlik etmək Əli müəllime tapşırıldı. Çətin günün bu kişisi öz el-obasının həm öncülü, həm aqsaaqlı kimi bir daha mücadiləyə girdi. Rayonu yaman dilə-dişə düşməkdən qorudu. Adamların diqqətini saf bir inama, müstəqil dövlətimizə, onun qurucusuna ehtiram və etibar ünvanına yönəltdi. Sevdi, sevildi.

+++

Eşitdim ki, xəstələnib. Bakı şəhərində bir vaxt rus Kirovun adını daşımış institutda (xəstəxanada) müalicə olunur.

Baş çəkmək üçün işdən icazə alıb Bakıya gəldim. Gündərtaya yaxın müalicə olunduğu xəstəxanaya çatdım. Xəstəxananın girişində, dəhlizdə aq xalatda növbə çəkən xanımlara yaxınlaşıb gelişimin məqsədini, bu müalicə ocağında tədavül olunan Əli müəllim adlı dostumun yanına, ona, necə deyərlər, "keçmiş olsun" deməyə gəldiyimi bildirdim. Xanımlardan biri qabağa düşüb: – Buyurun, keçin, Əli müəllimin otağını size göstərim. İrəlidə gedə gedə: – Bu gün də yanına xeyli adam gəlmədi. Birisi elə sizin qabağınızca çıxdı. Dönüb üzümə baxıb: – Deyəsən, bu kişinin yanına gələnlərin hamısı elə bir-birini də tanır. Cavab gözledi. Dillənmədim. Ürəyimdə "axı sənin nəyinə lazı kim-kimi tanır. Bunlar söz salıb məlumat qoparmaqda dəlləkləri ölüblər", – deyə düşündüm...

Gelişimdən xəbəri yox idi. Necə deyərlər, qapını döyüb anaxaberdən içəri girdim. Bir anlıq çəşib qaldı. Yanından "yel keçəndə" belə yorğanı ikielli qucaqlayan bəzilərindən deyildi. Uzanıb eləməmişdi. Pəncərənin qabağında qoyulmuş qoltuqda əyleşmişdi. Elə bil kabinetində idi, indi də kiminsə içəri girəcəyini gözləyirdi.

Əli müəllimin belə rəsmi oturuşu ani olaraq xatirime nə vaxtsa eşitdim bir əhvalatı saldı. Ötən zamanlarda Lənkəran qəzasının pristavi Cəngəmiranlı İbadulla bəyin yaşınanın ixtiyar çağları imiş. Çavuşu qapını döyüb bəyin otağına daxil olur. Baxır ki, hər tərəfi xali-xalça ilə döşənmiş

otağının baş tərəfində bəy bardaş qurub elə oturub ki, sanki divarlar boyu döşənmiş naz balışaların üstündə əyleşmiş qulluğunda çalışınlara adam gözlerini ona zilləyib.

Çavuşu deməli sözünü deyib geri döñür. Qapiya çatanda ne fikirleşirsə geri چərilib, yerindən qımidanmadan elə o vəziyyətdə oturan ixtiyar kişiye bir də baxır.

Bəy də:

– Çavuş, nədi, yenə nəsə bir sözümüz var? – deyə soruşur.

Çavuş:

– Bəy, cəsərat edirəm, ancaq dilim üstə gəlib, rüsxət verin, ürəyimdə qalmasın, qoy deyim. Otaqda yalqız oturmusunuz. Axşam düşür, bir kimsənin də yoluñ gözlemirsiniz. Yaşılı kişisiz, o yanınızdakı müttəkkəni çəkin qolunuzun altına, rahatca dirseklənin, bir hovur dincəlin də, – deyir. Bəy çavuşunu diqqətlə süzüb:

– Çavuş, kimsə gəlməz dediyindən yəqin kənar şəxsləri, qulluğa, divana gələnləri nəzərdə tutursan. Orası elədi, indi, günün bu vədəsində yəqin ki, kənardan gələn olmaz, gələn olsa da xəbərdarlıqsız içəri girməz. Ancaq, bəs ailəm, uşaqlar, evin xanımı? Onlara nə deyirsən. İndi deyirsən ki, günün günorta çəği uzanıb müttəkkəye dirsəklənib arvad-uşaq yanında xəcıl olum? Eləmi?..

Bələ bir cavabdan sonra pərt olmuş çavuş üzr istəyib bəyin otağından çıxır...

...Oturduğu yerdən qalxdı. Özüne məxsus diqqət və mehribanlıqla kefimi soruşub əyleşməyə dəvət elədi. Bir xeyli hal-əhval tutub ordan-burdan söhbət elədi. Hiss edirdim ki, mənim bu xəstəxana mühitində, yanında çox qalmağımı istəmir. O, hər dəfə "işin-güçün çoxdu, gəlmışken, vaxtdan istifadə elə, vacib işlərin olar, lazımı yerlərə dəy, yubanma get", – deyə məni yola salmaq istəyir, mən də yeni bir mövzu ilə araya təzə söz qatıb vaxtı uzadır, hörmət bəslədiyim bu insanın yanında bir az da artıq qalmaq, onunla daha çox ünsiyyətdə olub ağracısını yüngülləşdirmək istəyirdim...

Birdən mənə tərəf dönüb:

– Rayondan çıxımdan çıxmışan? – deyə soruşdu.

– Bu gün sübh tezdən, – deyə mən də cavab verdim.

– Muğandan keçəndə yağımdır?..

Biləsuvar rayonunda Yardımlının qışlaqlarında olan elat camaatından rayon rəhbəri kimi nigaran olduğunu təxmin edədim:

– Yox, yağış nə gəzir. Quraqlıqdır, hava da ki, oralarda elə bil yaz havasıdır,

milçək atlanır, – dedim.

Azcanı duruxdu. Sonra çöhrəsini təessüf qarışq bir nigarancılıq hissi bürüdü.

– Səndən qabaq yanına bir təsərrüfat rəhbəri gəlmədi. Deyirdi ki, Muğana bir leysan töküd ki, gel görəsən. Sel basdı düzü-dünyanı, yudu apardı ye obanı, arxacı, quzu küzlərini. – Azca duruxdu, bir də mənə baxıb köks ötürə-ötürə:

– Olmayan vaxtlarım, eh, zalim balası getdi olan-qalan mal-qaranı da satmağ...

...Hər şeyi biliydi, etrafındakıların hər bir hərəkətini duyur, görüb anlayırı. Lakin dərin ağılı, böyük ürəyi, alicənablığı isə görüb duydularını insanların üzünə vurub onları utandırmağa, layiq olduqları "xirdalıqları" onların özlərinə anladıb üzərini "qızartmağa" imkan verdi.

+++

Lerikdə çalışıdığım illərdə günlərin binində bizim region üzrə "yuxarılarda" məsul olan səlahiyyətli bir vəzifə sahibi məndən:

– Yardımlının icra başçısı Əli müəllim sizin nəyinizdi? – deyə ciddi tərzdə soruştı.

Sual bir qədər gözlənilməz, həm də naqolay olduğu üçün azaciq karıxbı druxdur. Sonra da:

– Əli müəllimlə heç bir qohumluğum yoxdur, – dedim. – Ancaq o kişi elimizin-obamızın aqsaqqalı. Hörmət bəslədiyim, sevdiyim bir şəxsiyyətdi.

Müsahibim Əli müəllime qohumluğum çatmadığına inanmadı. Qətiyyətle:

– Ola bilməz, – dedi, – nahaq gizlədirsin. Burada nə var ki, qohumun olanda nə olar, – deyə israrla soruşmaqdə davam elədi.

Mən də:

– Sizə nə üçün yalan söyleməliyəm ki? – deyə bir də təkrar etdim. – Əli müəllimlə bir el aqsaqqalı kimi fəxr edirəm. Çoxuya olduğu kimi mənə də dost insandı. Qohumum olsayıdı, ikiqat fəxr edərdim və indi bunu söyleməkdən də qurur duyardım.

Həmsöhbətim bu sorğu-sualdan nigarən qaldığımı hiss edib:

– Siz Allah, ürəyinizə başqa şey gəlməsin, – dedi. – Mən sizin rayondan qabaq Yardımlıda idim. Əli müəllim oradan çıxıb bura gələcəyimi biləndə məndən döñə-döñə xahiş elədi ki, – mənim işimdə ne əyər-əskik olsa baxın, öz işinizi, ancaq sizdən bir xahişim var; Novruza qarşı bir az diqqətlə olun, cavandı... Kişiin məndən canıyananlıqla belə ürekəndə rica eləməsi, siz sarıdan doğmalar kimi nigaran olmasından mən də belə düşündüm ki, yəqin yaxın qohumunuzu. Sonra burasını da əlavə etdi ki, bəs heç ağılima gəlməzdi, bir vəzifə yiyəsi öz işindən, özündən qabaq başqası üçün bu dərcədə narahat olub xahişçi düssən...

+++

Əli müəllim el-obasının şərəfi namına lazımlı gələndə hər şeyini qurban verməyə hazır olan məğrur, fədakar şəxsiyyət idi. Onun bu dəyanətinin də şahidi olmuşam.

O vaxtların elitarasından adını çəkmək istəmədiyim bir məmuru rayonda bir siyasi kampaniyani təşkilatlaşdırmağa köməklik məqsədi ilə bölgəmizə göndərmişdim.

"Dostumuz" yolunu ilk başdan biz tərəfə salmışdı. Lazım bildiyimiz şəxsləri bir araya gətirib bir toplantı keçirdik, görəcəyimiz işlərin daha etraflı şəhri üçün sözü yuxarıdan göndərilən "siyasiye" verdik. O, öz çıxışını qarşıya qoyulmuş məsələyə, onun şərhinə dənən çox yönəlt-

mək əvəzinə, əldən düşüb yorulanadək o ki, var özünü öydü. "Yorulanadək" dedim, burası bir qəder dəqiq olmadı. Cünki əslində o özüne meftun olub, o qədər qızışmışdı ki, sözünün ölçüsünü, sərhədini aşmışdı. Salondakılardan biri dözməyb yerində qalxaraq hiddətə:

– Siz bura özünüz tərifləyib təbliğ etməye, öyməye gəlmisiniz, yoxsa ümumxalq əhəmiyyətli vacib bir məsələ ilə bağlı iş görməyə? – deyə natiqin "çixışını" yarımcıq kəsdi. – Ya mövzuya keçin, dəyerli fikirləriniz varsa söyleyin. Yoxsa bu nədir, yorulub əldən düşdük, bizim də səbrimizin bir həddi var. Zalda özündən razı "qonağa" adətimizə caiz olmasa da, axır ki, öz yerini göstərən birisi tapıldı.

"Dostumuzsa" yerdən edilən bu sərt "iradı" da heç vecinə almayıb daha yarım saat əvvəlkindən də uca səslə "guruldayaraq" nitqinə davam etmiş, axır ki, "dərin fikirlərinə" birtəhər nida qoyub sonra da özündən razı halda şəstlə keçib yerində oturmuş, dəsmalını çıxırb pörbümiş, girdə sıfetinin tərini silmişdi.

"Qonağımız" tədbir başa çatanan sonra Əli müəllimə telefon açıb program üzrə əvvəlcədən nəzərdə tutulan qayda da Yardımlıda gələcəyini, belə bir tədbirdə orada da iştirak edəcəyini bildirdi.

Ancaq az sonra melum oldu ki, qonağımız öz iş planında dəyişiklik etməli olacaq. Cünki ertəsi günü – sabah ölkənin baş şəhərində rayonların vəzifəcə birinci şəxslərinin toplantısı nəzərdə tutulmuş və bəzədə o mühüm tədbire dəvet olunmuşdu.

Məsələnin gün kimi aydın olmasına, ele bu siyasetçi "dostumuzun" da o mühüm tədbirə qatılmağa borclu olmasına baxmayaraq, o, qonşu rayona,

Əli müəllimə tekrar zəng vurub: – Men Yardımlıya gəlmək, sabah orada tədbir keçirmək istəyirəm, – deyə israrla tekid etməyə başladı.

Son dərəce diqqətli, həmişə qonaqlıqaralı olub o qonaq-qarası yolunda canından keçməyə belə hazır olan Əli müəllim telefonun o başından:

– Ay qardaş, gəlirsinizsə, xoş gəlib, səfa getirirsiniz, buyurun gəlin, gözümüz üstdə yeriniz var. Nə olar, tədbirlərimizi də keçirərik. Ancaq iş bundadır ki, axı, sabah biz Bakıda olmalıyıq, yəqin sizin özünüzü də mərkəzə dəvət ediblər. Buradakı tədbirə görə paytaxta yollanmaq, o tədbirə qatılmamaq isə bizim səlahiyyətimizdə deyil. Mənim rayonda olmamağımdan inciməzsizsə, heç sabahı gözləməyin, ele indicə çıxın gəlin. Gecəni də bizdə keçirərsiniz. Atalarımız demişkən, "ev yiyəsi evdə olmasa da, ev ki, yerində", – deyə kişi bir qədər də nəvəzisə göstərir, ehtiyatlanırdı ki, özünün olmayıacağı təqdirde nəsə birdən qonağın ürəyinə olmaz, incik düşər... Dostumuzsa ele hey: – Mənə tapşırıq verilib, gəlməliyəm də, toplantıda keçirməliyəm, – deyərək inad göstərir, Əli müəllimin yerli-yataqlı izahatlarını "öz məntiqi" ilə ölçüyündən anlamaq fikrində deyildi.

Axır ki, mən də müdaxilə edəsi oludum:

– Ay müəllim, nahaq belə təkid edirsiniz, indi axşamı. Günün bu vədəsində burdan yola düşmək, iki-üç dağ silsiləsinə aşıb, qonşu rayona gedib orada gecə iken toplantı keçirməyi çatdırımasınız. Digər tərəfdən, siz də sabah Bakıda tədbirə qatılmasınız. Kişini nahaq yerə nigaran-narahat qoymayın. Gecəni burada, bizdə qalın. Sübh tezdən çıxıb paytaxta gedərik. Tədbir günortaya nəzərdə tutulub, yəqin çatdırıraq. Yardımlıya isə birisi gün, o biri gün də gedə bilərsiniz, – deyə canımı dışımı tətub "müdrilik" göstərir, məsləhət verirdim.

"Dostumuz" deyinə-deyinə olsa da axır ki, mənimlə bir təhəhər razılaşdı. Əli müəllimə də bu barədə məlumat verib sabah Bakıda görüşüb danışarıq, – deyə kişini arxayı saldım.

(Ardı 30-cu səh.)

El-obaya ünvan kişi...

(Əvvəli 28-29-cu səh.)

+++

Mötəbər məclisin başlanmasına bir neçə dəqiqə qalmış biz iştirakçılar iclasın keçiriləcəyi zəlin gözləmə salonuna toplaşmışdıq. Elə bir salona ki, orada nə ucanan danışmaq olar, nə də ağızından artıq-əskik bir söz çıxartmaq...

Dünənki "qonağımız" da burada idi və o, Əli müəllimlə üz-üzə gələndə kinayə ilə qayıtdı ki, eşi, bəyem məsiz tərəflərə kefə-damağa gelirdim...

Sonra da elə bir ağır söz işlətdi ki, bir anda müləyim, son dərəcə təmkinli, ədəb, mərifət nümunəsi olan Əli müəllim necə də haldan çıxdı. Sonun nə ilə qurtaracağı nəzərə almadan danışığına sərhəd qoymayan, özündən razının üstünə yəridi, nə yeridi:

— O dediyin kef-damaq çəkməyə, sənin bir vaxt atanlarının qaçıb gəldiyin yerlərə gedirlər, filan-filan şüdə... — deyə coşub kükredi...

Səhvə yol verdiyini anlayan "şəxs" kəkələyir, sözünü gəveləyir, yasalayıb vəziyyətdən çıxmağa çalışsa da, təmkini, səbri ilə çox böyük örnək olan Əli müəllim onun sözlərini uda bilmir, öz vəziyyət karyerasını ciddi təhlükəyə atıb yersiz danişan yetki-

lini yixib sürümək istəyirdi. Elə halda idi ki, bizim onu sakitləşdirmek üçün çabalarımız da heç bir nəticə vermirdi. Yaxşı ki, yiğincaq salonunun qapıları o anda açıldı və biz də içəri keçəsi olduk. Təslikdən burda da yeri bizimlə üz-üzə düşən o "siyasi", kişinin hələ də sakitləşmək bilmədiyini hiss edib oturar-oturmaz tez stulundan qalxb salonu tərk elədi. Da-ha yiğincaqda iştirak etmədi, dabanına tüpürərək başın götürüb qaçıdı e...

El-oba təessübkeşliyinin, doğulduğu torpağın qeyrəti-ni çəkməyin, yox, yox, bu söz bir qədər zəif səslənir, fəda olmağın, o ecəzkar səhnəsi hələ də gözlerim önündədir, yaddaşımdan silinməyəcək və hem də rəhmətliyin əbədi dərsi hə-ləm-hələm unudulan de-yil...

Çox səliqəli xətti vardi. Sözləri ağ vərəqə muncuq kimi düzərdi. Görüşlərimiz zamanı, təmasda olduğumuz vaxtlarda hiss edirdim ki, ardıcıl qeydlər aparır.

Bir dəfə iş otağında, görüşəndə stolunun üstündə qalın bir dəftər gördüm. Otağa üçüncü bir adam da gəldi. İşlə bağlı. Mənimlə üzrxahlıq edib əməkdaşını dinləyib elə ayaqüstü tapşırıqlarını verdi. Bu müddətdə arada həmin dəftərində

qeydlər də apardı. Səhifələri artıq yaridan ötmüş qarşı-sındakı bu dəftər illərdən bəri vəzifə daşıyan, insanlara yol göstərən, onların xeyirxahi olan bu mərd, də yanəltli kişinin, Allah bilir, indiyənəcən yazib doldurduğu neçənci dəftəri idi...

Şübə etmirəm ki, indən belə övladları, nəvələri o qeydləri vərəqlədikcə həyatın yaxşı-yamanından çox şey götürüb öyrənəcəklər. Günlərin bir günü onlardan biri elə o qeydləri oxuya-oxuya o böyük insan haqqında, onun həyatata, dünyaya, adamlara baxışı, ömrə yolu barədə sanballı bir əsər yazacaq...

+++
Daha çox yaxşilar bu həyatın yerli-yersiz, haqlı-haqsız imtahanlarına tuş gelirlər.

...Nə vaxtsa oğlu etmədiyi bir günaha görə kiminsə "babalını" yumalı olmuş, güdəzına getmişdi. Kişi çox böyük sarsıntı keçirirdi. Amma çəkdiklərini üzə vurma, bürüzə vermirdi. Çalışdı, hər əziyyətə qatlaşdı, haqqın, ədalətin qələbəsi naminə axıradək vuruşdu və axır ki, sonda sevimli oğlunu nahaq şərdən qurtara bildi.

+++
...Bir müddət idi ki, Əli müəllimdən xəbərim yox

idi.

İş yerimdə oturduğum yerdə hansı hissin təsirindənse birdən-birə kişi yadına düşdü. Bu dəfə qoy aq-saqqalı mən qabaqlayıb, zəng vurub hal-əhval tutum, — deyə fikirləşib telefonu qaldırdım. Mobil nömrəsini yiğdim. Əlbəl də cavab verdi. Salamlaşış kefini-əhvalını soruşdum. Bu dəfə adətinə xilaf çıxıb böyük qardaş, ata qayğısı ilə nə isə uzun-uzadı həmişəki canıyananlıqla ailəni, uşaqları, nəvələrimi adbaad xəber almadi. Səsində nəsə bir yorğunluq, ağırlıq, həm də bir kədər-qüssə olduğunu hiss etdim. Nigarənciliyim daha da artdı.

Əli müəllim, deyəsən, rəyonda deyilsiniz, hardasıınız? — deyə narahat-narahat soruşdum.

Səsi sanki yorğun idi:

— Bakıdayam, — dedi.
— Nə olub, xeyirdimi?
Cavabının yubandığını hiss etdib təlaşım bir az da artdı:
— İraq, olmaya xəstələnmisiz, nədir?

Narahatçılığımı hiss etmişdi. Aram, toxraq bir səsle:

— Əshi, elə bir şey yoxdur, — dedi, — böyrəklərimdə bir az nasazlıq hiss elədim. Gəldim ki, özümü bir yoxlatdırı. Narahat olma, heç bir ciddi şey yoxdur, keçib

gedəcək, — deyə cidd-cəhdə məni arxayınlasdırmağa çalışdı.

Ona Allahdan uzun ömür, tez şəfa tapmasını arzulayıb xudahafizləşdim. Demə, bu həyəcanım əbəs deyilmiş. Elə ertəsi gün rəhmətə getməsi xəbərini eşitdim...

Sonra oğlu Sahibdən öyrəndim ki, mən aqsaqqala zəng vurub telefonla danişanda o da yanında imiş. Mənimlə sağıllaşandan bir neçə saat sonra gözlərini əbədi olaraq yumub.

Heç kimsəni — əzizlərini, övladlarını, canından çox sevdiyi oğlu Sahibə belə qulluğunda dayanıb əziyyət vermədən keçinib.

Məsləkdaşlarından Kamal Aşurov deyir ki, o vaxtdan bəri yaxın dostları ilə anim gündündə qəbri üstə gedib bu el ünvanlı kişinin xatirəsini yad edirlər.

Mən isə onu indi hər xatirəyanda öz-özümə düşüñürəm ki, həmin anda Əli müəllimə zəng vurmaq istəyi görən birdən-bire məndə haradan imiş?

Yəqin bu da elə Tanrıının qisməti imiş ki, çox sevdiyim, eyni zamanda elə mənim də xatirimi çox istəyən o kişinin son dəfə səsini eşitməliyim, beləcə onunla vidalaşmamışam...

Qaydalar

Yarışma Azərbaycan, Balkanlar (Qərbi Trakya, Bolqarıstan, Kosova, Makedoniya, Ruminiya) Başqırıstan, Qaqauz, İraq, İran, Qazaxistan, Krim, Qırğızistan, Özbəkistan, Tatarıstan, Türkiyə, Türkmenistan, Uygurlar, Çuvaşistan, Hakasya, Yakutiya, Altay, Tuva, Şimali Kipr Cumhuriyyəti daxil olmaqla, 20-dən artıq ölkəni əhatə edəcək.

II. Beynəlxalq Mahmud Kaşgarlı Hekayə Müsabiqəsi türk dillərində hansısa birini bilən və yarışmaya qatılmaq istəyən hər kəs üçün açıqdır.

Yazarlar, hansı ölkədə yaşamaqlarından asılı olmayaraq, yazı zamanı istifadə etdikləri türkçəyə uyğun münsiflər heyətinə müraciət edə bilərlər.

Müsabiqə 2 turdan ibarətdir. Birinci tur ayrı-ayrı ölkələrdə (yerlərdə) keçirilir. Ölkələr üzrə mükafatlandırılma 3 (üç) əsas ve 1 (bir) həvəsəndirici yerdən ibarətdir. Ölkələrdə birinci yeri tutanların əsərləri Türkiyə türkçəsinə çevrilərək, Türkiyə türkçəsini bilmək şərti ilə, ayrı-ayrı türk-dilli ölkə yazarlarından təşkil edilmiş münsiflər heyətinə təqdim ediləcək.

Hekayənin hansı mövzuda olmasının fərqi yoxdur.

Ölkələrdə əsərlər 30 avqust 2012-ci il tarixinə kimi təqdim edilə bilər.

Avrasiya Yazarlar Birliyi

II Beynəlxalq Mahmud Kaşgarlı Hekayə Müsabiqəsi keçirir

Ölkələrdə qaliblərin adları 30 sentyabr 2012-ci ilədək açıqlanacaq.

Ölkələrdə mükafatların təqdimati 2012-ci ilin oktyabr - noyabr aylarında olacaq.

Ölkələrarası qaliblər seçimi - noyabr 2012-ci il.

Ölkələrarası mükafatlandırma - dekabr 2012-ci il.

İştirakçılar müsabiqə üçün əsərləri bu ünvana göndərə bilərlər: Bakı şəhəri, Ş.Mustafayev küçəsi 27 / 121, Azərbaycan Tərcümə Mərkəzi binasının 1-ci mərtəbəsi, "525-ci qəzet"

Tel: 566-93-40, 566-67-98;

E-mail: cemile525@yahoo.com

Cəmилə Ələkbərova.

Müsabiqənin şərtləri:

1. Müsabiqəyə təqdim ediləcək əsərlər göstərilən ünvana əllə və ya xud poçt vasitesilə göndərile bilər. Hekayələr böyük zərfin içərinə qoyulmalıdır və zərfin üstünə müəllifin şərti adı yazılımalıdır.

2. Münsiflər Heyəti üzvləri və onların ailə üzvləri, doğmaları müsabiqəyə qatılıbilməz.

3. Müsabiqəyə heç yerdə çap olunmamış əsərlər təqdim edilməlidir.

4. Mövzu seçimi sərbəstdir.

5. Müsabiqəyə ən çox iki hekayə təqdim etmək olar.

6. Təqdim ediləcək hekayələrin ən azı 1000 (min) və ən çoxu 3000 (üç min) söz həcmində olması şərtlidir.

7. Müsabiqəyə təqdim ediləcək hekayələrin altında müəllifin şərti adı qeyd edilməlidir. Şərti addan başqa, müəllifin kimliyini göstərən hər hansı bir işarə əlavə olunarsa, yazı müsabiqədən kənar ediləcək.

8. İştirakçı adını, soyadını, ünvanını, avtobioqrafiyasını və 1(bir) ədəd şəklini ayrı bir kiçik zərfə qo-yub, zərfin üstünə şərti adını yazmalıdır. Həmin zərf hekayə olan böyük zərfin içərinə qoymalıdır.

9. Hekayələr 6 (altı) nüsxədən ibarət olmaqla, 12 ölçülü şriftle yiğilməlidir. Müsabiqədə qalib gəlmış əsərlər kitab şəklində nəşr olunacaq. Buna görə də zərfin içində yazıların Word programında yiğilmiş variantı CD və yaxud diske yüklənmiş şəkildə göndərilməlidir.

10. Müsabiqəyə təqdim edilmiş hekayə metnləri geri qaytarılmır və metn müəllifi bununla bağlı heç bir haqqda iddia edə bilməz.

11. Müsabiqədə mükafat qazanan əsərlərin bütün hüquqları Avrasiya Yazarlar Birliyinə məxsus olacaq.

ÖLKƏLƏR ÜZRƏ MÜKAFATLAR

Birinci yer: 500 \$

İkinci yer: 300 \$

Üçüncü yer: 150 \$

BEYNƏLXALQ MÜKAFATLAR

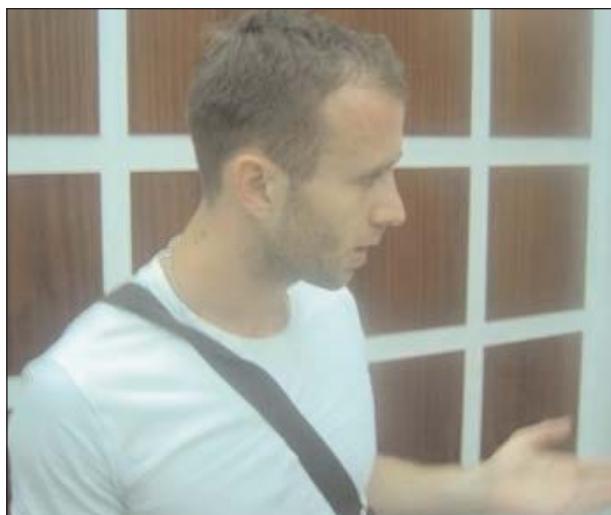
Birinci yer - 10.000 TL

İkinci yer - 7.500 TL

Üçüncü yer - 5.000 TL

Həvəsəndirici - 2500 TL

Subaşış: "Xəzər Lənkəran" a təkcə hücumçu yox, hər mövqeyə oyunçu lazımdır"

- Coxları bu oyunda "Xəzər Lənkəran" dan qələbə gözləyirdi. Uğur qazanmağınızı nə mane oldu?

- Açığı, nəticəyə görə çox təessüflənirəm. "Xəzər Lənkəran" bu gənə kimi avrokuboklarda qələbə qazana bilməmişdi. Bunu reallaşdırmaqmı istədik, amma alınmadı. Çox üzülürəm. Ancaq buna baxmayaq, inanıram ki, Estoniyadakı cavab matçında qələbə qazana biləcəyik.

- İkinci oyunda mərhələ keçəcəyimizə eminsən?

- Bəli, bu mümkündür və buna şübhə eləmirəm. Çünkü günümüz mərhələ keçməyə imkan verir. Özünüz də gördünüz ki, nə qədər imkanı-

mız oldu. Ele 2 dəfə top qapı direyinə deydi. Digər imkanları hələ demirəm. Neyləmək olar, futbolda bəzən belə de olur. Ancaq yenə deyirəm, güclümüz mərhələ keçməyə imkan verir.

- Rəqib haqqında nə deyə bilərsən?

- Pis komanda deyillər. Həm də unutmayaq ki, hazırda onlarda çempionat gedir və "Nomme Kalyu" futbolcuları daha çox oyun praktikasına malikdir. Biz isə təlim-məşq toplantılarından sonra ilk oyunumuza çıxırıq. Lakin mən özümüzü onlardan da-

ha güclü hesab edirəm.

- Ancaq "Nomme Kalyu" nun baş məşqçisi deyib ki, artıq növbəti mərhələyə biz daha yax-

Avropa Liqasının I təsnifat mərhələsində evdə Estonianın "Nomme Kalyu" klubu ilə 2:2 oynayan "Xəzər Lənkəran"ın serbiyalı hücumçusu Branimir Subaşış Qol.Az saytına müsahibə verib.

nıq, nəinki "Xəzər Lənkəran". O, buna səbəb kimi səfərdə 2 qol vurmalarını göstərib.

- Raziyam, səfərdə vurulan 2 qol böyük üstünlük sayılır. Məsələn, əgər hesab 0:0 olsaydı, o zaman estonların şansını o qədər də yuxarı qiymətləndirmək olmazdı. Ancaq 2:2, artıq onların şansını artırır. Bütün burlara baxmayaq, mən öz fikrimcə qalıram və düşünürəm ki, biz növbəti mərhələyə yüksəlməyi bacarağıq. Bunun üçün tezliklə toparlanmaq və cavab oyununda sehv buraxmamaq lazımdır.

- Oyunun sonlarına yaxın qol vurmaq çox yaxşı bir imkanın olsa da, topu qapının yanından vurdun. Düşünmürsən ki, həmin epizodda bir qədər dəqiq ol-sayıdın, komandana qələbə qazandıra-caqdın?

- Bildim hansı epizodu deyirsiniz. Düzdür, o epizodda qol vura bilərdim. Sadəcə, zərbə istədiyim ki-

mi alınmadı və top qapının yanından keçdi. Ondan başqa, daha bir neçə epizodda real şansımız oldu. Nə deyə bilərəm, top sanki qapıya girmək istəmirdi.

- "Xəzər Lənkəran" azarkeşləri səndən çox narazıdır və düşünürlər ki, Subaşışın gücü komandaya uğur qazandırmamaq üçün yetərli deyil, komandaya təcili səviyyəli hücumçu alınmalıdır. Onların bu fikrinə münasibətin necədir?

- Bilirsiniz, komandaya təkcə hücumçu yox, hər mövqeyə oyunçu lazımdır. Bir mövqeyə ən azı iki eynişəviyyəli futbolçu lazımdır ki, rəqabət olsun. Bəli, hücumçu da alınmadır, mən bunun eleyhinə deyiləm. Komandanın baş məşqçisi var, rəhbərliyi var, lazımlı olarsa, onlar bu məsələni həll edəcəklər. Mən öz məşqimi edirəm. Azarkeşlərin dediklərinə gəlincə, bu, onların şəxsi fikridir və hörmətlə yanaşram.

Anar XANLAROV

Slavço Georgiyevski:
"Bu hesabı heç birimiz gözləmirdik"

Bakının "Inter" klubunun yarımmüdafıəci Slavço Georgiyevskinin Qol.Az saytına müsahibəsi

- Avroliqada keçirdiyiniz ilk oyunda səfərdə Estonia "Trans"ına 5:0 hesabıyla qalib geldiniz. Oyun barədə nə deyə bilərsən?

- Görüşə ciddi həzirlaşmışdıq. Meydanın hər qarşı ugrünə mübarizə apardıq. Təlim-məşq prosesi zamanı taktiki və fiziki çalışmalar üzərində çox çalışmışdıq və bunun bəhrəsini oyunda gördük.

- Rəqibinizi bütün komponentlərdə üstələdiyinizi söyləmək olar?

- Ümumiyyətə, komandamız kompakt şəkildə oyna üstünlük verdi. Həm komanda şəklinde müdafiə olunur, həm də hücum edirdik. Buna görə də rəqibimizə bizi üstələmək üçün heç bir şans vermedi. Bəli, estonları bütün komponentlərdə üstələdiyimizi söyləmək olar.

- Bəs, belə böyükhesablı qələbə qazanacağınızı gözləyirdinizmi?

- Bunu nəinki mən, heç birimiz gözləmirdik. Məqsədimiz üstünlüyü ələ alıb qol vurmaq idi. Bunu bacarıqlığımızı gördükdə hesabın daha böyük olmasına çalışırıq. Şükür olsun ki, bu vəzifəmizin öhdəsindən əla gəldik.

- Bu, sənin "Inter"in heyətində ilk rəsmi qarşılaşmanız oldu. Öz oyunun haqda nə deyərdin?

- Mənəcə, pis çıxış etmədim. Ancaq bu suali baş məşqçi Kaxaber Sxadadze yə ünlənəsanız, daha yaxşı olar. Əsas odur ki, oyunundan baş məşqçi razı qalsın.

- Necə düşünürsən, təkrar görüşdə də azarkeşlər böyükhesablı qələbəyə şahidi ola biləcəklər, yoxsa bir qədər formal xarakterli oyun olacaq?

- Biz peşəkar komanda olduğumuz üçün hər bir görüşə ciddi yanaşırıq. Hansı hesabla qalib gəlməyimizdən aslı olmayıaraq. Lakin hansı heyətlə, kimin oynayaçına qərar vermək baş məşqçinin səlahiyyətlərinə aiddir.

- Demək olar ki, artıq ikinci mərhələdəsiniz. Növbəti rəqibiniz Yunanistan təmsilçisi olacaq. Onları keçmək şanslarını necə görürsən?

- Gəlin, hələ hadisələri qabaqlamayaq. İlk mərhələni adladıqdan sonra Yunanistan klubu haqda rahat danışmaq olar. Ancaq yunanların "Trans"dan çox güclü olduğunu dəqiq bilirəm.

Əli HƏYATI

PFL Unibank Premyer Liqanın teleyayımına 500 min qiyomat qoydu

Peşəkar Futbol Liqası (PFL) 2012/2013-cü il mövsümü futbol üzrə Azərbaycan Premyer Liqa və Azərbaycan kuboku oyunlarının yayımı hüququnun satılması ilə bağlı tender keçirib.

Tenderdə Peşəkar Futbol Liqasının prezidenti Ramil Musayev və PFL-in Texniki idman Şöbəsinin rəhbəri Məlik Həsənovla yanaşı "Idman Azərbaycan" televiziyasından Elsevər Dünyamaliev ilə "Xəzər" televiziyasından İbrahim Ünlübostan iştirak ediblər.

Bir illik yayım huququnun qiymətinin 500.000 Azərbaycan manatı dəyərində müyyəyən olunduğu tender 2 saatdan artıq davam edib. Peşəkar Futbol Liqasının şərtləri ilə tanış olan televiziya kanallarının nümayəndələri bir həftə ərzində PFL-in təkliflərinə cavab verəcəklərini bildiriblər.

Matielləri Anar Cəfərsoy hazırladı

Abbasova Ellada Aydin qızına məxsus 1988-ci il Naxçıvan Muxtar Respublikası Ordubad şəhərində verilən doğum haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

FIFA-dan inqlabı qərarlar

FIFA qolların avtomatik müəyənləşdirilmə sisteminin (goal-line technology - GLT) tətbiqini bəyənib.

"France Presse" agentliyinin verdiyi məlumatə görə, müvafiq qərar qurumun İşveçərinin Sürix şəhərindəki mənzil-qərargahında ki toplantı qəbul olunub.

Bu sistem 2012-ci ilin dekabrında klublararası dünya çempionatında, 2013-cü il Konfederasiyalar Kubokunda və 2014-cü il dünya çempionatında tətbiq ediləcək. FIFA-nın qərarı o anlama gelir ki, GLT-dən dünyada istənilən futbol yarışının təşkilatçıları yararlana biləcəklər. Hazırda "GoalRef" və "Hawk-Eye" sistemlərinin testləşdirilmə prosesi gedir.

FIFA, həmçinin futbol matçlarında 5 hakimdən istifadəni təsdiqləyib. Eyni zamanda qadın futbolçuların hicabla oynamalarına qoyulan qadağa da götürülüb.

Qeyd edək ki, GLT topun qapıdan keçməsini dəqiq müəyyənləşdirmək və hakim səhvlerinin qarşısını almaq məqsədilə işlənilib.

"Zestafoni" - "Neftçi" matçının hakimi və başlama saatı məlum oldu

Çempionlar Liqasının II təsnifat mərhələsi çərçivəsində keçiriləcək "Zestafoni" - "Neftçi" matçının başlama saatı açıqlanıb.

"David Abaşidze" stadionunda baş tutacaq görüş Bakı vaxtı ilə saat 22:00-da başlayacaq.

Artıq matç idarə edəcək matçın baş həkiminin də adına aydınlıq gəlib. İyulun 24-də keçiriləcək oyunu qazaxıstanlı referi Artjom Kuçin idarə edəcək.

Qeyd edək ki, bu komandalar arasında ilk oyun iyulun 17-də Bakıda, cavab matçı isə bir həftə sonra Zestafonidə keçiriləcək.

UEFA-dan erməniləri qəzəbləndirəcək manşet

UEFA-nın rəsmi saytının rus versiyasında Avropa Liqasının birinci təsnifat mərhələsində keçirilən oyunlarla bağlı yazıya qoymuş başlıq yəqin ki, erməni azarkeşləri bərk qəzəbləndirəcək.

Saytdakı manşet yazısına "Inter" pəbədil, "Pyunik" proqral ("Inter" uddu, "Pünik" uduzu) başlığı qoyulub. Bu zaman Azərbaycanın "Inter" klubunun səfərdə Estonianın "Trans" komandasına 5:0 hesabı ilə qalib gəldiyi, Ermənistən "Pünik"inin isə öz meydanında Çernoqoriya "Zeta"sına 0:3 hesabıyla udududu bildirilib.

“Diana – günahsız günahkar” haqqında maraqlı toplu

“İndi mənim həyatım üçün böyük təhlükə var. Ərim mənə qarşı avtomobil qəzası, əyləcindən sırada çıxmazı, yaxud başqa ciddi nasazlıqlar planlaşdırır ki, Tiqqi ilə evlənmək üçün yolu açılsın. Kamilla onun əsas niyyətini pərdələmək üçündür, cümlə Çarlz, sözün həqiqi mənasında bizim ikimizdən də istifadə edir”. Bu sətirlər şahzadə Diananın faciəvi ölümündən əvvəl yazdıgı son məktubandır. Şahzadə Diananın nakam taleyindən bəhs edən “Diana — günahsız günahkar” kitabı bugünkü “Aspoliqraf” nəşriyyatında işıq üzü görüb. Söyügedən kitab XX əsrin ən məşhur və ən qalmaqallı xanımlarından biri, öz bənzərsiz gözəlliyi və xeyirxah əməlləri ilə bütün dünyadan diqqəti özüne yönəltməyi bacaran füssük şahzadə Diananın sirlərlə dolu həyatından bəhs edir. Britaniya kral sarayının çoxəslik stereotiplərini sindiran, sarayla xalq arasında informasiya blokadmasını dağıdan şahzadə Diana haqqında daha çox bu ifadə işlədir: “İndiyəcən hələ heç kim ingilis monarxiyasını Diana qədər sarsılmayıb”. Kitabın tərtibçisi Tural Axundov, tərcüməçi Elşadə Əzizovadır.

Nəşriyyatdan verilən məlumatə görə, ölümündən 15 il keçməsinə baxmayaraq, Diananın həyatındaki müəmmələlərin, gizlinlərin üstü tam açılmışından onun sıri pərdəsinə bürünmüş həyatına, müəmmələlərini gündən-günə artan oxucu marağını nəzərə alaraq bu kitabı nəşr etməyi qərara alıblar.

Kitabda Diana haqqında xarici dillərdə olan müxtəlif internet saytlarından, qəzet və jurnal məqalələrindən və digər mənbələrdən götürümüş məlumatlar tərcümə edilərək toplanıb. 22 fəsildən ibarət kitab “Paris tuneli” bölmə ilə açılır. Bölmədə qeyd olunur: “Bələ bir fikir yayılıb ki, guya, 1997-ci ilin yanında Diana düşünülmüş halda özü özünün məhvini can atıldı. Amma mənim fikrimə, Diananın ömrünün son həftələrində etdiyi bütün hərəkətlər bütün romantik ümidi in növbəti dəfə iflasa uğramasının acısını çəkən, mənən ölümünlə yaranmış bir qadının hərəkətləri idi”.

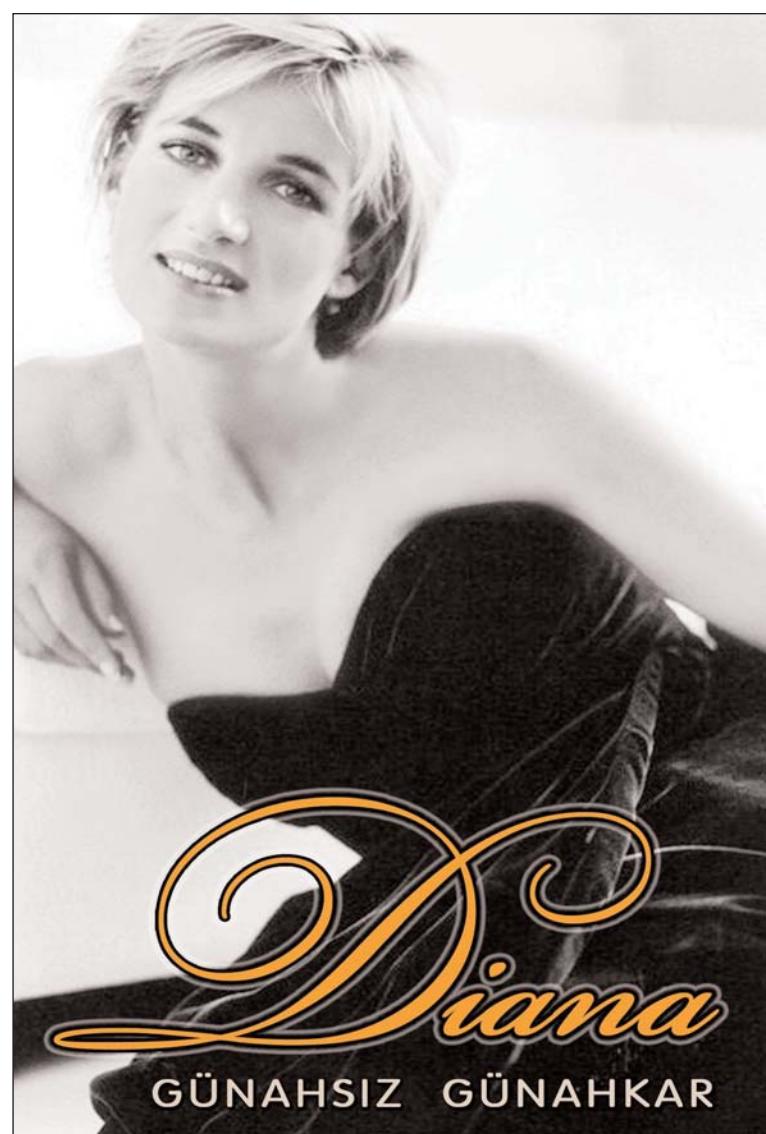
“Ledi Diana Spenser Britaniya zadəgan qızlarının sonuncu nəslinə aid idi. Onlar adı məktəblərdə təhsil alırdılar. Onun əsl məktəbi sentimental ədəbiyyat oldu. Ən çox onu sentimental ədəbiyyat janının kralıçası sayılan Barbara Kartlendin kitabları valeh edirdi. Kartlendin fantaziyaları eyni sxem üzrə qurulurdu: cəsur, güclü, qətiyyətli və bununla belə, hədsiz incəqəlbli, eyni zamanda hökmülvə cavan oğlan zərif, ədəbli və utancaq qızla tanış olur.

Əger Diananın yanında onun valideynlərini əvəz edən yaxşı bir mürəbbiya olsaydı, onu real həyata qaytarardı. Amma onun uşaqlıq çağında belə bir himayədarı olmadı və anasız yaşamağı öyrənməli oldu”. Bu fikirlər kitabın “Mürəkkəb qadımlar” adlanan ikinci fəsildən dir. Bu fəsildə Diananın uşaqlıq dövrü, ailəsi haqqında maraqlı faktlar öz əksini təpib.

“Sloun meydancasının sakinləri” fəsildə romantik Diananın xarakterik cizgiləri təsvir olunub: “1975-ci ilin iyun ayında Diananın atası qraf oldu və o, adı qız yox, ledi oldu. Diana bu xəbəri eşitcək dəhlizə qaçıb bərkədən elan etmişdi: “İndi mən lediyəm. İndi mən ledi Dianayam”. Bu fəsildə Diananın qəlbinin gözəlliyyindən, mərhəmətindən, xeyirxahlığından səhbət açılır: “Diananın unikallığı onda idki, hətta şahzadə Uels-kaya olarkən belə, o sadə insanlarla ünsiyətə girməyi, onların qəlbini oxumağı bacarırdı”.

Kitabın beşinci fəsli - “Vəhşinin oyanması”nda Diananın bacısı Sara ilə şahzadə Çarlzin qısa sevgi məcərası haqqında məlumatlar öz əksini təpib.

“Bakirə adaxlı axtarışları” fəsilde 70-ci illərdə şahzadə Çarlzin sevgi məcəralarından bəhs edilir: “Şahzadənin atını nəzərdən keçirərək Kamilla özünün sakit, məhrəbən səsi ilə demişdi: “Sizin elə atınız var, ser”. Bu sözlərlə şahzadənin könlü əbədi olaraq zəbt olundu. Kamilla Şənd, sonralar Parker-Boulz, onun bütün həyatının sevgisi oldu. Çarlza Kamillanın sevgi məcərası kral ailəsinə taxt vəlīəhdinən xoşbəxt ailə qurması üçün ciddi manə

kimi görünürdü. Üstəlik, belə münasibətlər xoşagelməz dedi-qoduya səbəb olurdu”. Burada şahzadə Diananın 1978-ci ilin aprelində ana-kralıçanın diqqətini cəlb etməsinə dənə de danışılır.

Nəşrin “Qoy kim nə düşünürsə, düşünsün” fəsli Diana ilə Çarlzin toy mərasiminin xirdaliqları maraqlı faktlarla zəngindir: “Diana ağ qızıldan on səkkiz brilyantla əhatələnmiş, nəhəng sapfirə bəzədilmiş üzüyü seçəndə kralıça təccübələ qışalarını dardı. Nişan üzüyünün qiyməti 28500 funt idi və o saat göze çarpırdı. Fevral ayında keçirilən nişandan iyunda baş tutmuş toy mərasimindək, 184 gün ərzində kral toyu ilə bağlı suvenirlərə 400 mil-

yon dollar pul xərclənmişdi”.

Kitabda Diananın ailə həyatında çəkdiyi mənəvi sixintilar, bununla bağlı xroniki bulımıya xəstəliyinin şiddətlənməsi bir neçə fəsilde xətirləndir. Diananın əri Çarlza münasibətləri özünün arzuladığı kimi deyildi, ona görə də kənardan xoşbəxt görünmələrinə baxmayaraq Diana çox bədbəxt idi. Problemlərdən biri də Diananın Kamillaya olan dəhşətli qısqanlılığı idi: “Kralıça oğlunu məşuqosundan aralamaşmasının arzulayırırdı. Aile üzvlərindən də heç kəs Çarlzi bu məsələdə dəstəkləmirdi. Çarlzin Kamilla ilə əlaqəsi şahzadə Filippidə qeyzləndirirdi. Sonralar o, Dianaya yazmışdır: “Təsəvvür edə bilmirəm ki, agli

və biznes İstitutun DİPLOMU verilir:

**Tel: (012) 566-88-96, (012) 491-14-62
(055) 562-13-09; www.iiib.az-baku.com**

TRANSPERSONAL PSİKOLOGİYA — kurslar və treninglər. Trans-motor öz-özünü idarəetmə, Aktiv təsviretmə seansları, Parapsixoloji nevrozlar, Psixosintez və Dərin psixoanaliz. Stres, depressiya, fobiya, qorxu, qeyri-adı, anlaşılmaz duyğu və hissələrdə, şəxsiyyətlərarası münasibətlərdə və seksual problemlərdə yardım. Psixoloq-tələbələr psixoterapiya, məsləhət təcrübəsi və Beynəlxalq İxtiraçılıq və Biznes İstitutun DİPLOMUNU əldə edir.

**Tel: (012) 571-13-96, (050) 740-90-06;
www.iiib.az-baku.com**

İngilis dilli uşaq bağçasına iş stajı 3 il-dən az olmayan, Azərbaycan, rus, ingilis dilini mükəmməl bilən tərbiyəciler işə qəbul olunur.

Tel.: (012) 465-01-80; (012) 465-70-56; (050) 729-25-80.

ELANLAR

Kurslar

Dizayn studiyası kurslara dəvət edir: İnterier Dizaynı (mənzil, ofis, ev). Landşaft Dizaynı. Mebel Dizaynı. Geyim (paltar) Dizaynı. Proyekt qrafikası (çertyojlarının hazırlanması və çəkilmesi). Ali məktəblərə bu ixtisaslar üzrə hazırlanma. Dizayn və Arxitektura rəsmxətti (AutoCad, ArhiCad, 3 D Max). Beynəlxalq İxtiraçılıq və Biznes İstitutunun DİPLOMU verilir.

**T. (012) 566-88-96; (012) 491-14-62 (050)
463-30-09;
www.iiib.az-baku.com**

Qadın paltarlarının Biçmə-Tikiş, Dizayn və Modeləşdirmə kursları. Müəllim — yüksək səviyyəli usta (qadın), rəssam, modeler, dizayner. Fransız biçmə metodu. Beynəlxalq İxtiraçılıq və Biznes İstitutunun diplому verilir.

**T. (012) 566-88-96; (050) 310-70-17;
www.iiib.az-baku.com**

MÜHASİBAT kursları (2ay) həmçinin Beynəlxalq və Komputer mühəsibatı. Bank işi. Tədris programı mühəsibatın ən əvvə-

lindən başlayaraq balansın tərtibinə qədər keçirilir, məşgələlər praktiki xarakter daşıyır. Beynəlxalq, İxtiraçılıq və Biznes İstitutunun DİPLOMU verilir.

**Tel: (012) 566-88-96, (012) 491-14-62
(050) 463-30-09,
www.iiib.az-baku.com**

Kişi və Qadın BƏRBƏRİ kursları. Kurslar praktiki şəkildə keçirilir. Dərsləri yüksək səviyyəli profesional kişi və qadın ustaları keçirir. Dərslər şəhərin mərkəzində “İçəri Şəhər” metrosunun yanında keçir. Beynəlxalq İxtiraçılıq və Biznes İstitutunun DİPLOMU verilir.

**Tel: (012) 430-34-49,
(012) 491-14-62,
www.iiib.az-baku.com**

Kosmetologiya, Aparat kosmetologiyası, Vizaj, Manikur, Tatuj və Pirsinq kursları. Azərbaycan və rus dillərində. Şəhərin mərkəzində, fərdi və qruplarda. Beynəlxalq İxtiraçılıq və Biznes İstitutun DİPLOMU verilir.

**T. (012) 555-22-23;
344-15-51,
www.iiib.az-baku.com**

Masaj kursları. Masajın bütün növləri praktiki şəkilde öyrənilir. Dərsləri böyük təcrübəsi olan professional həkim-masajist keçirir. Dərslər qruplarda 3 ay, fərdi 1 ay keçir. Beynəlxalq İxtiraçılıq və Biznes İstitutun Diplomu verilir.

**T. (055) 320-08-72;
www.iiib.az-baku.com**

AŞPAZ, QÖLYANALTICI (xolodnitsa) və ŞIRNİYYATÇI Kursları. Azərbaycan, türk və Avropa mətbəxinin xörəklərini bişirmək və qolyanaltı (zakuska) hazırlamağı öyrədir. Həmçinin tort və pirojna hazırlamaq və gözel bəzəmək. Telefon: (012) 566-88-96, (012) 491-14-62 (055) 320-08-72; www.iiib.az-baku.com

Kurslar: MOBİL Telefonların təmiri; Kompyuterlərin təmiri; Sistem icrayəsi (sistəmin) və Kompyuter şəbəkələri. Bütün lazımlı olan avadanlıq və cihaz var. Dərslərin keyfiyyətinə təminat verilir. Tezləşdirilmiş kurslar da təşkil edilir. Asan işadəzəlmə və yüksək əməkhaqqı! Beynəlxalq İxtiraçılıq